

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2014–2017

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Kvetoslava Sládkovičová

Kreditné vzdelávanie lekárov – zubných lekárov v ČR a SR

Praha 2017

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jaroslav Sámela, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME) STUDIES

2014-2017

DIPLOMA THESIS

Kvetoslava Sládkovičová

**Credit Education of Doctors – Dental Doctors in the Czech
and Slovak Republics**

Prague 2017

The Diploma Thesis Work Supervisor: PhDr. Jaroslav Sámela, Ph.D.

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená diplomová práca je mojim pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracovala samostatne. Všetku literatúru a ďalšie zdroje, z ktorých som pri spracovaní čerpala, v práci riadne citujem a uvádzam v zozname použitých zdrojov.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením svojej práce v univerzitnej knižnici.

V Prahe dňa 20. 2. 2017

Kvetoslava Sládkovičová _____

Pod'akovanie

Chcela by som sa poďakovať môjmu vedúcemu práce PhDr. Jaroslavovi Sámelovi, Ph.D. za hodnotné rady a podnetné pripomienky pri praktickom usmernení mojej práce.

Ďalej by som sa chcela poďakovať predstaviteľom Slovenskej komory zubných lekárov a Českej stomatologickej komory za ich odbornú pomoc a ústretovosť pri realizácii prieskumu.

Anotácia

Diplomová práca sa zaoberá pohľadom na kreditné vzdelávanie lekárov – zubných lekárov v Českej republike a Slovenskej republike.

Porovnáva hodnotenie ďalšieho sústavného vzdelávania zubných lekárov v dosiahnutých odborných, špeciálnych a certifikovaných pracovných činnostiach, ktoré sa evidujú v Slovenskej republike a Českej republike podľa kreditného systému. Analyzuje postavenie zubného lekára k sústavnému a ďalšiemu vzdelávaniu vo svojej profesii, jeho evidenciu, priznávanie kreditov podľa aktívnej a pasívnej účasti na ďalšom vzdelávaní. Opisuje spôsoby hodnotenia ďalšieho vzdelávania zubných lekárov podľa merateľnej a nemerateľnej zložky sústavného vzdelávania zubných lekárov zvlášť v Slovenskej republike a Českej republike, ktoré sú rozdielne u oboch členských štátov Európskej únie.

Kľúčové slová

certifikačná pracovná činnosť, Česká stomatologická komora, kredit, kreditný systém, merateľná zložka, nemerateľná zložka ďalšieho vzdelávania, odborná pracovná činnosť, Slovenská komora zubných lekárov. sústavné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v Českej republike, sústavné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v Slovenskej republike, špecializačná pracovná činnosť, vzdelávanie zubných lekárov, zubný lekár.

Annotation

Master's thesis is focused on the view over a credit system of doctor education – dental doctors in the Czech republic and Slovak republic.

It compares evaluation of further continuing education of dental doctors in achieved professional, specific and certified work activities registered following the credit system in the Czech and Slovak republics. It compares the approach of a dental doctor to further continuing education in their profession, its recording, accepting the credits according to active and passive participation in further education. It characterises the evaluation ways of further education of dental doctors with regard to measurable and immeasurable element of further continuing education of dental doctors. This fact is taken into account separately in the Slovak republic and the Czech republic being different in both these European Union member states.

Key Words

Certificate work activity. Czech Dental Chamber. Credit. Credit system. Measurable element. Immeasurable element of further education. Professional work activity. Slovak Chamber of Dentist. Continuing education of health workers in the Czech republic. Continuing education of health workers in the Slovak republic. Specialisation work activity. Education of dentists. Dental doctor.

OBSAH

ÚVOD	10
-------------------	-----------

TEORETICKÁ ČASŤ

1 VZDELÁVANIE ZUBNÝCH LEKÁROV V SR	13
---	-----------

1.1 Odborné pracovné činnosti	14
1.2 Špecializované pracovné činnosti.....	15
1.3 Certifikované pracovné činnosti.....	16
1.4 Sústavné vzdelávanie	17

2 KREDITNÝ SYSTÉM V SR	21
-------------------------------------	-----------

2.1 Organizátori sústavného vzdelávania	22
2.1.1 Zamestnávateľ zubného lekára	22
2.1.2 Slovenská komora zubných lekárov.....	23
2.2 Kritéria a spôsob hodnotenia	24
2.2.1 Nemerateľná zložka sústavného vzdelávania	24
2.2.2 Merateľná zložka sústavného vzdelávania	25
2.2.3 Hodnotenie sústavného vzdelávania a sankcie	27

3 VZDELÁVANIE ZUBNÝCH LEKÁROV V ČR	29
--	-----------

3.1 Odborné pracovné činnosti	30
3.2 Špecializované pracovné činnosti	31
3.3 Kreditný systém v ČR	33
3.3.1 Organizátori sústavného vzdelávania v ČR	34
3.3.2 Formy vzdelávania, kreditné hodnotenie zubných lekárov v ČR	37

4 VZDELÁVANIE ZUBNÝCH LEKÁROV V	
--	--

 ZAHRANIČÍ	41
----------------------------	-----------

4.1 Medzinárodné organizácie	41
4.2 Sústavné vzdelávanie v Európe	43

PRAKTICKÁ ČASŤ

5 KOMPARÁCIA SÚSTAVNÉHO VZDELÁVANIA A PRIDEĽOVANIA KREDITOV	48
5.1 Cieľ a metódy komparácie	49
5.2 Charakteristika vzorky	50
5.3 Komparácia údajov	51
5.3.1 Komparácia údajov smerujúcich k overeniu hypotézy č 1. 52	
5.3.1.1 Odborné pracovné činnosti	52
5.3.1.2 Špecializované pracovné činnosti	53
5.3.1.3 Certifikované pracovné činnosti.....	54
5.3.1.4 Kreditný systém.....	55
5.3.2 Komparácia údajov smerujúcich k overeniu hypotézy č.2. 59	
5.3.2.1 Záujem zubných lekárov o sústavné vzdelávanie	59
5.3.2.2 Účasť zubných lekárov na sústavnom vzdelávaní.....	63
5.4 Zhodnotenie výsledkov komparácie.....	67
5.4.1 Zhodnotenie hypotézy č. 1	68
5.4.2 Zhodnotenie hypotézy č. 2	71
5.5 Vyhodnotenie hypotéz	72
5.6 Odporúčania pre prax	73
ZÁVER	78
ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV	82
ZOZNAM SKRATIEK	88
ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV.....	89

ZOZNAM PRÍLOH	90
----------------------------	-----------

ÚVOD

Téma našej práce je orientovaná na „kreditné vzdelávanie lekárov – zubných lekárov v Českej republike a Slovenskej republike. Výber je daný pracovným zaradením v profesijnej stavovskej organizácii združujúcej lekárov podľa ich špecializácie zubný lekár. Hlavným cieľom práce je porovnanie – komparácia sústavného vzdelávania zubných lekárov realizovaný kreditným systémom hodnotenia zubných lekárov v sústavnom, ďalšom, kontinuálnom a profesijnom vzdelávaní, teoretickými a praktickými formami v susediacich krajinách v Slovenskej republike a Českej republike.

Ochrana a upevňovanie ľudského zdravia je dôležitou súčasťou našej spoločnosti. Rozhodujúcim činiteľom v tomto procese je zdravotnícky pracovník, lekár, ktorý vykonáva svoju prácu v príslušnom zdravotníckom povolaní. Zdravotnícke povolania sú rôznorodé a stále sa vyvíjajú tak ako celá spoločnosť počnúc odborným formálnym vzdelávaním s nadväzujúcimi špecializáciami, subšpecializáciami, certifikovanými činnosťami v študijnom odbore zubný lekár. Medzníkom vo vývoji inštitucionalizovaného zdravotníckeho školstva bol v novodobej histórii rok 1951, kedy Slováci a Česi žili v spoločnom štátnom zväzku v Československu.

V tomto období prešlo zdravotnícke školstvo s definitívnou platnosťou do pôsobnosti rezortu zdravotníctva spolu so vzdelávacími inštitúciami pre sústavné ďalšie vzdelávanie lekárov, farmaceutov a stredných zdravotníckych pracovníkov. Poslaním týchto vzdelávacích inštitúcií bolo zabezpečiť vysokú odbornú pripravenosť a výchovu zdravotníckych pracovníkov s dôrazom na vysokú profesionalitu, pevné morálne presvedčenie, empatiu, pohotovú a tvorivú prístup k jednotlivcom a skupinám v rôznych situáciách.

Po roku 1953 boli zriadené školské strediska pre doškoľovanie lekárov pod rôznymi názvami – **Ústav pre doškoľovanie lekárov** v roku 1956 a **Inštitút pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov** v roku 1964. Transformácia spoločnosti po roku 1989 a rozdelenie spoločného štátneho zväzku Slovákov a Čechov v roku 1992 ovplyvnilo aj pretransformovanie zdravotníctva už v samostatných štátoch – Slovenskej republiky a Českej republiky (SR Ministerstvo zdravotníctva, online, cit. 2016-02-25).

Táto práca je obsahom zameraná na kreditný systém vzdelávania lekárov – zubných lekárov v Českej republike a Slovenskej republike. Analyzuje vzdelávanie od formálneho odborného, špecializačného s pokračovaním na subšpecializácie vyžiadané spoločenskou potrebou zabezpečiť kvalitu poskytovania zdravotnej starostlivosti na území Slovenskej republiky a Českej republiky.

Absolvovaním odborného vzdelania druhého a tretieho stupňa v odbore zubný lekár sú zubní lekári na základe legislatívnych noriem registrovaní stavovskou organizáciou v SR Slovenskou komorou zubných lekárov a v ČR Českou stomatologickou komorou a pokračujú vo svojom sústavnom ďalšom profesijnom vzdelávaní. Oba štáty sú členmi Európskej únie, a zabezpečujú ďalšie sústavné vzdelávanie zubných lekárov na národnostnej úrovni podľa odporúčaní a smerníc Rady Európskeho parlamentu .

Cieľom komparácie je sústavné vzdelávanie zubných lekárov, ktorí sú registrovaní v stavovskej organizácii, zodpovedajúcej za odbornosť a kvalitu poskytovania služieb podporujúcich ochranu orálneho zdravia obyvateľstva. Príprava na výkon povolania zubný lekár začína univerzitným štúdiom študijného odboru zubný lekár a po absolvovaní pokračujú odbornými stážami na domácom území alebo v susedných členských štátoch EÚ. Svoju odbornosť môžu zvyšovať pokračovaním v štúdiu v rámci sústavného ďalšieho vzdelávania špecializačným štúdiom, štúdiom subšpecializácii a certifikovaných činnosti popri výkone svojej praxe. Požiadavky praxe podporuje špecializačné štúdium podľa legislatívnych noriem SR a ČR.

Pozornosť venujeme kreditnému systému pridelovania kreditov zubným lekárom v sústavnom ďalšom profesijnom vzdelávaní prostredníctvom svojej stavovskej organizácie v úzkej spolupráci s univerzitami a akreditovanými pracoviskami. Aktívnu účasť na vzdelávaní zubných lekárov hodnotí komora pridelovaním kreditov za realizáciu publikačnej, pedagogickej, prednáškovej a vedeckej činnosti zubného lekára. Pasívnu účasť zubného lekára na sústavnom vzdelávaní hodnotí podľa kreditného systému, ktorý podľa dĺžky trvania vzdelávacej aktivity na regionálnej, krajskej alebo celonárodnej úrovni priznáva počet kreditov účastníkom vzdelávacej aktivite v teoretickej, praktickej forme a najnovšie aj v elektronickej podobe internetovými portálmi.

Rozsiahlou globalizáciou spoločnosti na obidvoch národnostných úrovniach v SR a ČR sa vyvíja dopyt po sústavnom ďalšom profesijnom vzdelávaní zubných lekárov veľmi podobne. Účasť odborných organizácií v Českej republike aj v Slovenskej republike reflektuje na požiadavky rozvoja úzkej špecializácie zubných lekárov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v nadväznosti na dynamický rozvoj medicínskych technológií, prístrojov a s tým súvisiace inovácie medicínskych a liečebných postupov. Národné strategické plány a programy celoživotného vzdelávania aplikáciou legislatívnych noriem podporujú získanie dostatočných kompetencií k výkonu profesie zubný lekár.

V prvej a druhej kapitole práce opisujeme vzdelávanie zubných lekárov, teoretickú a praktickú odbornú prípravu na výkon povolania v Slovenskej republike. Opisujeme

a analyzujeme kreditný systém spravujúci Slovenskou komorou zubných lekárov so spôsobom hodnotenia sústavného vzdelávania zubných lekárov.

Komparácia v tretej kapitole je sústredená na vzdelávanie zubných lekárov v Českej republike kde garantom odbornej spôsobilosti je Česká stomatologická komora. Analyzujeme kreditný systém a spoluúčasť odborných organizácii na ďalšom sústavnom vzdelávaní zubných lekárov.

Štvrtá kapitola je orientovaná na vzdelávanie zubných lekárov v zahraničí, najmä v členských štátoch Európskej únie, kde sa vyvíja snaha implementovať rovnaké pravidlá pri uznávaní odbornej kvalifikácie. Problematika ekvivalencie kvalifikácii v povolani zubný lekár v Európskej únie je prezentovaná Svetovou dentálnou federáciou a jej Európskou regionálnou organizáciou a závermi zo smerníc Rady Európskeho parlamentu vplývajúce na kvalitu dentálnej praxe pri uznávaní odborného vzdelania žiadateľov z tretích krajín o výkon svojho povolania na území SR a ČR.

Analýza sústavného vzdelávania zubných lekárov a kreditného systému v SR a ČR, v piatej kapitole porovnáva postavenie stavovskej organizácie ako garanta odbornosti svojich registrovaných zubných lekárov v orientácii a v záujmoch o odborné teoretické a praktické vzdelávacie akcie v jednotlivých štátoch a uplatňovaní sankcií za neplnenie si sústavného vzdelávania evidované kreditným systémom. Vyhodnotenie hypotéz na základe analýzy a popisu súčasného stavu vzdelávania zubných lekárov, od formálneho ďalšieho sústavného, profesijného a celoživotného sa orientuje na vyjadrenie zhody a rozdielu kreditných systémov v SR a ČR. Hlavné problémy ovplyvňujúce ambulantnú prax zubných lekárov sú v odporúčaní ako návrhy na ďalšie riešenie, k zlepšeniu zdravotnej starostlivosti a kvality kreditného vzdelávania zubných lekárov a ich zdravotníckeho personálu.

Šírka a variabilita andragogických situácii poukazuje na pestrejšiu paletu didaktických a metodických prístupov s dôrazom na **sebariadené učenie „learning by doing“**, kde vzdelávanie pomáha zvládať nároky života v nadväznosti na výkon povolania, potreby komerčného zariadenia (ambulancie), sociálnej politiky a aktuálne celospoločenské požiadavky (Beneš, 2005, s. 66-67).

1 VZDELÁVANIE ZUBNÝCH LEKÁROV V SR

Slovenská republika je členský štát Európskej únie a do svojej legislatívy prevzal právne akty Európskych spoločenstiev. Implementácia Smerníc Rady Európskej únie do legislatívy členského štátu ovplyvnila aktualizáciu zákonov a pojem ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov a kreditné vzdelávanie zubných lekárov.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 322/2006 Z. z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov a podľa § 39 ods.3 zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizácii v zdravotníctve upravuje v § 2 spôsoby ďalšieho vzdelávania nasledovne: „**Ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov zahŕňa**

- a) prípravu na výkon práce v zdravotníctve,
- b) prípravu na výkon certifikovaných pracovných činností,
- c) špecializačné štúdium,
- d) **sústavné vzdelávanie.**“ (SR, Nariadenie 322, 2006)

Podľa Pruchu (2012, s. 64) pojem **ďalšie vzdelávanie** je „v rámci celoživotného učení po počátečnom vzdelávaní druhá základná etapa vzdelávania. Probíha po dosahení určitého stupne formálneho (školného) vzdelání nebo po opuštění vzdělávacího systému či po prvním vstupu na trh práce. Muže být realizováno buď v institucích formálního vzdělávacího systému (ve středních a vysokých školách), nebo v institucích mimoškolního neformálního vzdelávání.“

Pri nami sledovanej skupine „zubný lekár“ je ďalšie vzdelávanie „...zaměřeno na různorodé spektrum vědomostí, dovedností a kompetencí důležitých pro uplatnění sa jedince v osobním, občanském a pracovním/profesionálním živote“ (Prucha, 2012, s. 64).

Podľa medzinárodnej komisie UNESCO program „**Vzdelávanie pre 21 storočie**“ definuje štyri piliere vzdelávania vzťahujúce sa aj na sledovanú skupinu – zubných lekárov:

1. **Učiť sa poznávať** alebo učiť sa učiť, využívať vzdelávacie príležitosti po celý život.
2. **Učiť sa konať**, osvojiť si profesijné zručnosti, kompetencie vyrovnávať sa a aktívne riešiť životné situácie, učiť sa slobodne rozhodovať,
3. **Učiť sa žiť spoločne** s inými ľuďmi v duchu úcty k hodnotám pluralizmu, vzájomného porozumenia, tolerancie a mieru...
4. **Učiť sa byť**, riadiť vlastný život, vyvážene rozvíjať svoju osobnosť vo všetkých sférach, mať samostatnosť úsudku, autoreguláciu správania, osobnú zodpovednosť... (Turek in: Petlák, 2005, s. 92).

1.1 Odborné pracovné činnosti

Na výkon odborných pracovných činností zubného lekára sa požaduje, aby občan Slovenskej republiky získal vysokoškolské vzdelanie II. stupňa v študijnom programe. Študijný odbor „zubné lekárstvo“ je možné absolvovať na území Slovenskej republiky a Európska únia ho uznáva za rovnocenné s porovnateľnými vzdelávacími programami všetkých ostatných členských štátov únie.

Štúdium odboru zubné lekárstvo na vysokej škole v dennej forme štúdia trvá najmenej päť rokov a zahŕňať minimálne 5500 hodín teoretickej a praktickej výučby, z toho 1500 hodín priamej klinickej práce v ústnej dutine pri ošetrovaní pacientov na získanie klinických zručností. Jeho úspešné absolvovanie viedlo k získaniu akademického titulu doktor zubného lekárstva v skratke MUDr. Od roku 2009 absolventi zubného lekárstva získavajú **titul MDDr. (Medicinea Dentalis Doctor)**, srovnateľný s titulom dosiahnutým v členských štátoch Európskej únie (Portal VS, 2015, cit. 2016-02-22).

Ako uvádza odborníčka Ministerstva zdravotníctva SR pre zubné lekárstvo MUDr. Neda Markovská, zmeny vo vzdelávaní zubných lekárov súvisia s **prijatím záverov európskej hodnotiacej komisie TAIEX** (Technical Assistance and Information Exchange) v roku 2002, ktoré majú za cieľ **zjednotiť kurikulá v jednotlivých krajinách Európy**. Študenti budú mať v novom systéme odborného vzdelávania viac hodín klinickej výučby samotného zubného lekárstva a nebudú musieť vykonávať tri roky praxe pod dohľadom skúsenejšieho lekára ukončené špecializačnou skúškou zo zubného lekárstva. Prijatím zmien sa umožňuje absolventom štúdia zubného lekárstva po jeho ukončení pracovať v ktoromkoľvek štáte Európskej únie (ZZZ, 2015, cit. 2016-02-22).

V súčasnosti študijný odbor „*zubné lekárstvo*“ je možné absolvovať v Slovenskej republike na

- Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (www.fmed.uniba.sk),
 - Jesseniovej Lekárskej fakulte v Martine, Univerzity Komenského v Bratislave (www.jfmed.uniba.sk),
 - Lekárskej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (www.medic.upjs.sk)
- (Portal VS, 2015, cit. 2016-02-22).

Po ukončení štúdia v študijnom odbore „zubný lekár“ a registrácii v stavovskej organizácii (Slovenskej komore zubných lekárov) môže absolvent uvedeného odboru samostatne vykonávať odbornú prax.

Získaním potrebnej dĺžky praxe, zubný lekár pokračuje v rámci ďalšieho vzdelávania v štúdiu špecializačného odboru, subšpecializácie a certifikovanej pracovnej činnosti, ktoré si vyžiadal vývoj medicínskych poznatkov a inovácia vedecko technických a medicínskych postupov v praktickom liečnom procese pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Podľa Maslowova každý jednotlivec je integrovaný celok so špecifickými ľudskými potrebami motivujúc jeho chovanie, kde „*sebeaktualizace je nikdy nekončícím procesem, který postupuje dynamickým sledem stupňů vzhůru po kontinuu. Čím výše jedinec dospěje, tím hlubšího štěstí, pokoje a bohatství ve vnitřním živote může dosáhnout*“ (Maslow In: Drapela, 2011, s. 138).

Prusáková uvádza „*Sebavzdelávanie (sebaučenie) je závislé na osobnosti človeka. Je jeho individuálnou voľbou a je závislé na jeho individuálnom riadení*“ (Prusáková, 2005, s. 29). Dynamický vývoj spoločnosti pôsobí na sústavné, celoživotné vzdelávanie ako uvádza Beneš „*Učící se musí umět zjišťovat vlastní vzdělávací potřeby a cíle, plánovat, připravovat, realizovat a vyhodnocovat procesy vlastního učení, rozhodnout, co se chce učit sám a co organizovaně, udržovat koncentraci a motivaci*“ (Beneš, 2008, s. 56).

1.2 Špecializované pracovné činnosti

Podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z.z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností sú pre sledovanú skupinu „zubný lekár“ uvedené **špecializované odbory**:

- maxilofaciálna chirurgia, s minimálnou dĺžkou trvania štúdia 4 roky,
- čeľustná ortopédia, s minimálnou dĺžkou trvania štúdia 3 roky,
- stomatológia s minimálnou dĺžkou trvania štúdia 2 roky (SR, Nariadenie 296, 2010).

Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 743/2010 Z. z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v kategórii zubný lekár sú zaradené **subšpecializácie** s minimálnou dĺžkou trvania špecializačného štúdia 2 roky:

- detská stomatológia,
- revízne zubné lekárstvo.

Subšpecializáciu možno získať až po dokončení jednej špecializácie z uvedených špecializačných odborov (SR, Nariadenie 743, 2010).

Na základe požiadaviek praxe zubného lekára v zdravotníctve si súčasnosť vyžaduje **špecializačné odbory zamerané na riadenie**, ktoré sú sprístupnené podľa Nariadenia vlády SR č. 296/2010 Z. z. na Slovenskej zdravotníckej univerzite :

- zdravotnícky manažment a financovanie,
- sociálne lekárstvo a organizácia zdravotníctva,
- odborník na riadenie vo verejnom zdravotníctve (Master of Public Health).

Štandardná dĺžka špecializačného štúdia sú tri roky, štúdium končí záverečným testom a obhajobou záverečnej práce. **Príloha A** – Hodnotenie špecializačného štúdia, Hodnotenie certifikovaných pracovných činností (SR, Nariadenie 296, 2010).

Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave, ako akreditovaná vzdelávacia inštitúcia poskytuje vysokoškolské vzdelanie I. a II. stupňa a ďalšie profesionálne špecializované postgraduálne vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov. Vo svojej histórii prešla od svojho založenia niekoľkými zmenami. Do roku 1998 sa prezentovala ako neuniverzitná vzdelávacia ustanovizeň pod názvom „**Inštitút pre ďalšie vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve**“ potom pod názvom **Slovenská postgraduálna akadémia medicíny** (SPAM) až do nadobudnutia platnosti nového zákona číslo 131/2002 Z.z. o vysokých školách (SZU, online, cit. 2016-03-01).

1.3 Certifikované pracovné činnosti

Podľa znenia Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z.z., ktoré bolo doplnené Nariadením vlády SR č. 379/2015 o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností sú pre sledovanú skupinu „*zubný lekár*“ odsúhlasené nasledovné certifikované pracovné činnosti:

- dentoalveolárna chirurgia,
- choroby slizníc ústnej dutiny,
- implantológia,
- mukogingiválna chirurgia (SR, Nariadenie 379, 2015).

Vzdelávanie zdravotníckeho pracovníka – zubného lekára, ktorý získal odbornú spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností alebo na výkon certifikovaných

pracovných činností **sa hodnotí 20% z ustanoveného celkového počtu kreditov pre každú kategóriu** zdravotníckych pracovníkov za jeden rok štúdia alebo prípravy (SR, Vyhláška 187, 2006).

Uvedené súvislosti sa následne prejavujú aj v **profesnom uplatnení a profesnej dráhe** jednotlivca – zubného lekára. Palán uvádza: *„profesní dráha je sled konkrétne vykonávaných profesných činností v pruběhu aktivního života člověka. Profesní dráha může vznikat náhodně nebo je záměrně řízená“* (Palán In: Veteška, 2010, s. 41).

1.4 Sústavné vzdelávanie

Zákon číslo 578/2004 Z.z. po doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. 1. 2015 označuje sústavné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v paragrafe 42 nasledovne:

„Sústavné vzdelávanie je priebežné obnovovanie a udržiavanie získanej odbornej spôsobilosti v súlade s rozvojom príslušných odborov po celý čas výkonu zdravotníckeho povolania.“ Uvedený zákon ďalej upresňuje, že účasť zdravotníckeho pracovníka na odbornovo vedeckom podujatí, ktoré je zamerané na prezentáciu farmaceutického výrobku s účasťou výrobcov liekov sa nepovažuje za sústavné vzdelávanie (SR, Zákon 578, 2004).

Uvedený paragraf 42 uvádza aj **subjekt, ktorý zabezpečuje sústavné vzdelávanie** pre zdravotníckych pracovníkov príslušného zdravotníckeho povolania, podľa nášho zadania pre cieľovú skupinu „zubný lekár“ a tým je „...**zamestnávateľ a komora, v ktorej je zdravotnícky pracovník registrovaný podľa paragrafu 62 ods.2 až 6, a to samostatne alebo v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami a odbornými spoločnosťami, alebo inými medzinárodne uznanými odbornými spoločnosťami alebo profesiovými združeniami a poskytovateľmi, ak ďalej nie je ustanovené iná**“ (SR, Zákon 578, 2004).

Samotné kritéria a spôsob hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckeho pracovníka ustanovuje všeobecne záväzný právny predpis Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 366/2005 z 24. 6. 2005 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, aktualizovaná zákonom č. 187/2005 Z. z. a zákonom č. 114/2007 Z. z.

Podľa znenia uvedenej vyhlášky, paragraf č. 1 *„kritériom hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckeho pracovníka v príslušnom zdravotníckom povolaní je dosiahnutie*

počtu kreditov“. Hodnotenie sústavného vzdelávania sa vykonáva u zdravotníckeho pracovníka v periodicite piatich rokov v písomnej forme.

„Kreditom na účely tejto vyhlášky sa rozumie jednotka určená na hodnotenie sústavného vzdelávania.“ (SR, Vyhláška 366, 2005).

Podľa Pruchu pod pojmom **kredit** uvádza *„kvantifikované prostriedky pro vyjádření objemu učení na základě pracovní zátěže nutné k tomu, aby studenti dosáhli očekávaných výsledku procesu učení na dané úrovni. Uznání kreditu je proces, jehož prostřednictvím instituce stvrdí, že výsledky učení dosažené a ohodnocené v jiné instituci splňují (některé nebo všechny) požadavky určitého programu, jeho složky nebo kvalifikaci“* (Prucha, 2012, s. 155.).

Pre obnovu a udržiavanie si odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania sa podľa uvedenej vyhlášky hodnotí výkon

- odborných pracovných činností,
- špecializovaných pracovných činností zdravotníckeho pracovníka alebo
- certifikovaných pracovných činností zdravotníckeho pracovníka.

Merateľné a nemerateľné zložky sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov upresňuje príloha č. 1, Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 366/2005 Z.z. o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov (SR, Vyhláška 366, 2005).

V hodnotení sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov sa používa pojem **„ďalšie vzdelávanie“**. V terminologickom a výkladovom slovníku andragogiky sa *„ďalšie vzdelávanie“* uvádza aj novým pojmom **„kontinuálne vzdelávanie“** ako súčasť *„celoživotného vzdelávania“*, ktoré nadväzuje, pokračuje na nadobudnuté vzdelanie (Hotár, V., Paška, P. Perhács, J. et al., 2000, s. 208).

Cieľom kontinuálneho, ďalšieho vzdelávania zubných lekárov je neustála inovácia nadobudnutých poznatkov, neustále udržiavanie si dosiahnutých klinických a odborných kompetencií v nadväznosti na rozvoj vedy a potreby zdravotnej starostlivosti v praxi.

V nadväznosti na celoživotného vzdelávania v zdravotníctve preto vychádza nielen z potreby dopĺňovať chýbajúce poznatky vzniknuté informačnou exploziou, ale aj z prirodzeného úbytku už získaných poznatkov z formálneho vzdelávania. Dôležitú úlohu tu má samotná motivácia a sebareflexia vo vzdelávaní a učení sa každého zdravotníckeho pracovníka, ktorou ovplyvňujú úroveň poskytovania zdravotnej starostlivosti (Mužík, 2012, s. 185).

V praxi zdravotníckych pracovníkov sa uplatňujú aj priame reflexné techniky s priamou väzbou, prípadne dokonca feedback, za ktorým sa skrýva postup do manažérskeho a vzdelávacieho priestoru z trochu nečakanej strany – kybernetickej spätnej väzby (Plamínek, 2010, s. 162).

Výkon povolania lekára, zubného lekára si vyžaduje nepretržitú pozornosť, čo potvrdzuje vyjadrenie Bartáka: „*Vzdělávání dospělých je proces cílevědomého a systematického zprostředkovávání a osvojování lidských zkušeností a poznatku dospělými. Je zaměřeno na zprostředkovávání, osvojování a upevňování vědomostí, dovedností a návyku, rozvoj schopností (zejména poznávacích) a pracovních i jiných aktivit*“ (Barták, 2007, s. 109).

Stále intenzívnejšie učenie prostredníctvom práce a učením sa na pracovisku vyjadruje „*Kolbov kruh*“ (konkretná skúsenosť, pozorovanie - reflexia, formovanie abstraktných koncepcií - zovšeobecňovanie a následné overovanie koncepcií v novej situácii), ktorý sa s každou novou skúsenosťou opakuje ale na vyššej úrovni, pretože s každým jeho ukončením sa oblasť poznatkov rozširuje (Palán, 2003, s. 27).

Tým sa potvrdzuje aj vyjadrenie Druckera, že „*inovační cykly sa stále skracujú a podnik je na ne schopný pružne reagovať len s personálom dobre vyškoleným, ktorí je na všetkých stupňoch schopný nové veci absorbovať a ďalej je tvůrčím spôsobom rozvíjať*“ (Drucker In: Šamonil, 2003, s. 51).

Sústavné vzdelávanie týmto ovplyvňujúce **karieru** jednotlivca, ktorú Tureckiová označuje ako „*Životní dráha člověka, která je spojená s jeho pracovními aktivitami a jeho zařazením do činnosti organizace, nebo více organizací...*“ (Tureckiová, 2009, s. 30).

Hypermoderná spoločnosť postavená na premenách kapitalizmu na hyperkapitalizmus, vystupňovanie procesu individualizmu do hyperindividualizácie, zavádzanie nových „*technológií self*“, premeny hodnotových a významových systémov vplýva na všetky stupne vzdelávania od formálneho po celoživotné vzdelávanie a učenie. Týmto stupňujúca sa intenzita zmien spoločnosti zameriava vzdelávanie dospelých na maximalizáciu výkonu jednotlivca v jeho profesijnom vzdelávaní, flexibilitu, adaptabilitu na zmeny a „*sebariadenie učiaceho sa*“ na neriadenú „*facilitáciu*“ individuálneho učenia sa (Gigalová, 2015, s. 11-24).

Zhrnutím potreby celostného pohľadu do procesu porozumenia sústavného a kreditného vzdelávania lekárov sme uplatnili základné kroky klasického textového hermeneutického kruhu. „*Hermeneutický kruh patří nutně k interpretaci a tedy k porozumění. Tím, že do procesu porozumění zahrnuje předpoklady, ke kterým se neustále vracíme, se nepohybujeme v kruhu, ale spíše ve spirále. Dochází ke stále lepšímu a hlubšímu porozumění předpokladum. Proto se*

přijíma, že hermeneutické porozumění je vždy prozatímní a podléhá neustále revizi.“ (Hendl, 2005, s. 74-75).

Do pozornosti stúpa aj riadenie ľudského kapitálu a znalostí takzvaných tvrdých (autorské práva) a mäkkých (schopnosti, skúsenosti, zručnosti), ktoré spočíva v získaní znalostí od tých, ktorí ich majú a odovzdávajú ich tým, ktorí ich potrebujú v záujme zlepšenia efektívnosti tradičnými metódami (schôdze, semináre, kurzy...) ale najmä pomocou informačných systémov (Kocianová, 2004, s. 55–57).

Status jednotlivca ako jeho základná spoločenská charakteristika spájaná s určitými právami, určujúca miesto podľa svojich vlastností v skupine býva prezentovaný vonkajšími znakmi. Skupina pôsobiach na formovanie svojich členov núti svojimi normami spoločenského života skupinovému konformizmu a kohézii prejavujúca sa aj vo vzdelávaní (Trpišovká, Vacínová, 2007, s. 48-49).

„Spoločenské prostredie má bezprostredne formatívny charakter. V tejto súvislosti preto nemožno poprieť spoločenskú podmienenosť človeka a výchovy, ale práve naopak, treba poukázať na to, že nielen endogénne ale tiež exogénne faktory sa podieľajú na formovaní, rozvoji a kultivovaní osobnosti dospelého človeka“ (Határ, 2012, s. 74).

Ako uvádza Klímová vývojom spoločnosti sa v praxi objavujú stále nové materiály a technológie, zdokonaľujú sa staré liečebné postupy a zisťujeme, že novinky sú len znovuobjavené a inovované staré metódy, ktoré sú v odbornej literatúre z prvej polovice minulého storočia. Preto sa stále oplatí študovať nielen novinky ale vracať sa k starým osvedčeným autorom. Masívna digitalizácia technológii a diagnostiky, plánovania liečby aj do jej realizácie umožňujú riešiť čoraz náročnejšie prípady na vysokej úrovni a ošetrujúcemu lekárovi uľahčujú prácu a zvyšujú komfort poskytovania zdravotnej starostlivosti (Klímová, 2016, s. 3).

Inovácia sústavného vzdelávania zubných lekárov preukazuje príprava a realizácia e-learningových aktivít hodnotiace pravidelne výborom Slovenskej komory zubných lekárov pre vzdelávanie na každoročných Snemoch SKZL (Graus, 2016, s. 19).

Cieľom komparácie v andragogickej realite zostáva vzdelávanie. *„Dnešní teorie vzdělání zdurazňuje tvurčí myšlení, mobilitu, schopnost přijímat nové řešení, schopnost vyjadřovat své myšlenky komunikovat a spolupracovat, přijímat odpovědnost vůči společnosti i sobě samému, sebevzdělávat se“* (Nezvalová in Hladílek 2004, s. 13).

2 KREDITNÝ SYSTÉM V SR

Pre hodnotenie sústavného vzdelávania pri zadanej skupine „zubný lekár“ určuje Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky podľa zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a podľa vyhlášky č. 366/2005 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov určuje **kritérium hodnotenia sústavného vzdelávania – dosiahnutie požadovaného počtu kreditov.**

Kreditný systém zubných lekárov je založený podľa § 42 zákona 578/2004 **na povinnosti zdravotníckeho pracovníka sústavne sa vzdelávať.**

„Sústavné vzdelávanie pre zdravotníckych pracovníkov príslušného zdravotníckeho povolania zabezpečuje zamestnávateľ a komora, v ktorej je zdravotnícky pracovník registrovaný (§62 ods.2 až 6), samostatne alebo v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami a odbornými spoločnosťami ... alebo inými medzinárodne uznanými odbornými spoločnosťami, profesiovými združeniami a poskytovateľmi, ...“ (SR, Zákon 578, 2004).

Zložkami sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov – zubných lekárov podľa vyhlášky č. 366/2005 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania, rozumieme :

a) nemerateľnú zložku - samoštúdium

- výkon odbornej praxe zubného lekára,

b) merateľnú zložku:

-**pasívna účasť** na vzdelávacích akciách organizované zamestnávateľom, komorou a odbornými inštitúciami napríklad Slovenská ortodontická spoločnosť a

-**aktívna účasť** na vzdelávacích akciách výkonom prednáškovej, pedagogickej, publikačnej alebo vedeckej činnosti...

Hodnotenie sústavného vzdelávania sa sleduje samostatne u praktických zubných lekárov pracujúcich vo verejnej sieti (na základe vydaného povolenia a prideleného zdravotného obvodu samosprávneho kraja) a samostatne pre lekárov za špecifické vzdelávacie aktivity týkajúce sa výkonu zdravotníckeho povolania vo vojenskej službe, v zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti Ministerstva obrany SR a v zložkách záchranej služby podľa prílohy 2 a 3 Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 366/2005 Z.z.

2.1. Organizátori sústavného vzdelávania

Pre zubného lekára zabezpečuje sústavné vzdelávanie, podľa spomínaného zákona č. 578/2004 Z. z. § 42, **zamestnávateľ a komora** v ktorej je zdravotnícky pracovník registrovaný po ukončení II. stupňa vysokoškolského štúdia na lekárskej fakulte v študijnom odbore „*zubný lekár*“.

Akreditovanými vzdelávacími inštitúciami sú na území Slovenskej republiky - **lekárske fakulty**, zabezpečujúce odbornú zdravotnú prípravu a **Slovenská zdravotnícka univerzita** (SZU), ktorá zaraďuje zdravotníckeho pracovníka do špecializačného štúdia a do certifikačnej prípravy na základe žiadosti zubného lekára po absolvovaní požadovanej praxe. Doklady o ďalšom vzdelávaní (index, záznamník zdravotných výkonov a odborných aktivít, diplom) vydáva Slovenská zdravotnícka univerzita na žiadosť uchádzača (SR, Zákon 578, 2004).

2.1.1 Slovenská komora zubných lekárov

Na území Slovenskej republiky bola zriadená v roku 1992 zákonom č. 13/1992 Z.z., ako mimovládna samosprávna nepolitická stavovská a profesijná organizácia pod názvom Slovenská komora zubných lekárov. Právomoci stavovskej organizácie sú upravené zákonom 578/2004 Z. z., (§ 49 ods.2 písm. d/ v spojení s § 55 ods.2 písm. a/) v zmysle ktorého komora **vydala Štatút Slovenskej komory zubných lekárov** upravujúci podrobnosti o postavení, právomoci a pôsobnosti orgánov samosprávy komory, vzťahy, vznik a zánik členstva, práva a povinnosti členov, **sústavné vzdelávanie zubných lekárov**, etické zásady výkonu povolania, upravujúc zriaďovanie a činnosť výkonných zložiek komory...

Základnými úlohami komory okrem združovania zubných lekárov, ktorí sú jej členovia, vedie a aktualizuje zoznam svojich členov, chráni ich práva a záujmy v súvislosti s výkonom povolania, ďalej

- poskytuje svojim členom bezplatné sprostredkovanie odborného právneho a ekonomického poradenstva v súvislosti s výkonom povolania,
- rieši podnety, návrhy a sťažnosti svojich členov v súvislosti s ich právami a povinnosťami vyplývajúcimi z tohoto zákona,
- vedie register zubných lekárov v súlade s § 62 až 64 zákona a **zabezpečuje ich sústavné vzdelávanie a rozhoduje o doplnení vedomostí sústavného vzdelávania** (§ 42 ods.9),
- vydáva potvrdenie o výkone povolania zubného lekára na území Slovenskej republiky pre príslušné orgány členských štátov na účely výkonu povolania zubného lekára v inom členskom štáte,

- **podieľa sa na utváraní podmienok a zvyšovaní odbornej úrovne poskytovanej stomatologickej starostlivosti** a spoluvytvára podmienky na zlepšenie orálneho zdravia obyvateľstva Slovenskej republiky... (SR, Zákon 578, 2004).

Registráciou zubného lekára v komore sa začína evidencia sústavného vzdelávania lekára, ktorá sa sleduje v päťročných obdobiach a na účely hodnotenia sústavného vzdelávania komora eviduje:

- registratúrne záznamy obsahujúce podrobný obsah vzdelávacej aktivity a jeho cieľa,
- **hodnotiacu správu supervízora** alebo odborného garanta o úrovni a prínose vzdelávacej aktivity pre prax,
- výsledky dotazníka spokojnosti účastníkov vzdelávacej akcie, ak sa dotazník použil,
- prezenčnú listinu s podpismi účastníkov z termínu konania vzdelávacej aktivity, ktorú organizátor uzavrel podpisom potvrdzujúcim súčet účastníkov (SR, Nariadenie 322, 2006).

V potvrdení o účasti na sústavnom vzdelávaní sa uvádza pre účastníka: organizátor, spoluorganizátor vzdelávacej aktivity, miesto, dátum, charakter vzdelávacej aktivity, špecifikácia počtu hodín, kredity, meno a priezvisko zdravotníckeho pracovníka s dátum narodenia (alebo registračné číslo v príslušnej komore), spôsob účasti (aktívna-pasívna), popis osoby oprávnenej na vydanie potvrdenia spolu s pečiatkou. Údaje sú uvedené v textovej, grafickej alebo v elektronickej forme.

Evidenciu vzdelávacích aktivít zubného lekára realizuje komora vo svojom registri zubných lekárov (§ 62, zákon 578/2004 Z. z.) a na dostupnom internetovom portáli www.skzledu.sk podľa vnútrokomorovej smernice upravujúca pravidlá pri zabezpečovaní sústavného vzdelávania. Vo svojej evidencii sleduje **merateľnú a nemerateľnú zložku sústavného vzdelávania**.

2.1.2 Zamestnávateľ zubného lekára

Výkon praxe zubného lekára môže byť realizovaný formou zamestnaneckého pomeru u iného zubného lekára. Druhou možnosťou je výkon praxe ako fyzická alebo právnická osoba (odborný garant s.r.o.), ktorá musí žiadať komoru o vydanie licencie podľa § 68 a samosprávny kraj o vydanie povolenia podľa § 13 zákona 578/2004 Z. z. Výkon odbornej zdravotníckej praxe v príslušnom odbore zubný lekár, nepretržite počas sledovaného vzdelávacieho obdobia sa sleduje v sústavnom vzdelávaní ako **nemerateľná zložka** podľa zákona 578/2004 Z. z.

2.2 Kritéria a spôsob hodnotenia

Podľa Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 366/2005 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov a podľa paragrafu 42 odstavec 5 zákona č. 578/2004 Z. z. je kritériom hodnotenia sústavného vzdelávania zubného lekára dosiahnutie počtu kreditov. **Kreditom** na účely uvedenej vyhlášky **sa rozumie jednotka určená na hodnotenie sústavného vzdelávania**, ktorým si zubný lekár priebežne obnovoval a udržiaval odbornú spôsobilosť na výkon:

- **odborných pracovných činností**
- **špecializovaných pracovných činností** zdravotníckeho pracovníka, ktorý získal takúto odbornú spôsobilosť alebo
- **certifikovaných pracovných činností** zdravotníckeho pracovníka, ktorý získal takúto odbornú spôsobilosť.

Hodnotenie sústavného vzdelávania je v každom špecializačnom odbore a v certifikovanej pracovnej činnosti osobitne (SR, Zákon 578, 2004).

Systémový prístup k navrhovaniu výukového procesu vychádza zo systémových teórií, ktorý usporiadaný logickou teóriou o identifikáciu, vývoj a hodnotenie súboru stratégií výuky. Špecifikuje sa postup v jednotlivých krokoch, fázach, výstup z jednej fáze je vstupom do ďalšej fáze (Kapounová, 2012, s. 18).

2.2.1 Nemerateľná zložka sústavného vzdelávania

Za výkon zdravotníckej praxe v príslušnom odbore, ktoré trvá najmenej štyri roky v priebehu sledovaného päťročného vzdelávacieho obdobia a **za samoštúdium** sa zubnému lekárovi **priznáva 100 kreditov**. Do sledovaného hodnotiaceho obdobia sa nezahŕňa doba práceneschopnosti zubného lekára, alebo iná doba, ktorá neumožňuje vykonávať svoju prax v príslušnom odbore, špecializácii, certifikovanej pracovnej činnosti (napríklad materská dovolenka, výkon verejnej funkcie...). Pri **výkone lekárskej posudkovej činnosti** v príslušnom odbore sa zubnému lekárovi priznáva za sledované vzdelávacie obdobie **150 kreditov** (SR, Zákon 578, 2004).

„Samoštúdium je seba riadené a kontrolované učenie mimo kontaktnú hromadnú výučbu, pri ktorom sú jasne zadané úlohy a požiadavky. Počas samostatnej práce študent čerpá z učebných textov, vyhľadáva a spracováva informácie, vykonáva praktické úlohy (meranie, experimenty a pod)“ (Zaťková, 2014, s. 62).

Samoštúdium ako individuálne štúdium realizované rôznymi edukačnými prostriedkami nadväzuje na **sebavzdelávanie**, ktoré označujeme ako: „*Forma vzdelávania, v níž si jedinec prvéžné sám stanovuje cíle, vybírání učivo, volí metody a techniky, motivuje se a řídí, kontroluje průběh svého učení a hodnotí jeho kvalitu. Sebvzdelávání závisí na osobnosti jedince, na jeho stáří, životních zkušenostech, vytrvalosti, motivaci a sebezpejetí.*“ (Prucha, Veteška, 2014, s. 228)

2.2.2 Merateľná zložka sústavného vzdelávania

Za účelom hodnotenia sústavného vzdelávania zubného lekára sa v merateľnej zložke hodnotí samostatne:

a) účasť na jednorázovej vzdelávacej aktivite organizovanej na miestnej, okresnej a krajskej úrovni za 60 minút – 1 kredit.

Dĺžka trvania na miestnej úrovni je od 60 do 180 minút, na okresnej úrovni je od 180 do 360 minút a na krajskej úrovni je minimálne 360 minút.

b) za aktívnu účasť zdravotníckeho pracovníka - autorovi prednášky sa priznávajú

- **na miestnej a okresnej úrovni** najviac 3 kredity a spoluautorovi najviac 2 kredity s dĺžkou trvania vzdelávacej akcie do 360 minút,

- **na krajskej úrovni** autorovi 10 kreditov a spoluautorovi 5 kreditov s dĺžkou trvania vzdelávacej akcie minimálne 360 minút .

- **na celoslovenskej alebo medzinárodnej úrovni** autorovi 15 kreditov a spoluautorovi 10 kreditov. Kredity možno priznať najviac dvom spoluautorom a len raz. Pri opakovanej prezentácii sa kredity nepriznávajú.

c) za aktívnu účasť zdravotníckeho pracovníka na posterí alebo panelovej diskusii sa priznávajú

- **na okresnej a krajskej úrovni** autorovi najviac 2 kredity, spoluautorovi najviac 1 kredit s dĺžkou trvania vzdelávacej akcie do 360 minút,

- **na okresnej a krajskej úrovni** autorovi 5 kreditov, spoluautorovi najviac 3 kredity s dĺžkou trvania vzdelávacej akcie minimálne 360 minút ,

- na celoslovenskej alebo medzinárodnej úrovni autorovi 10 kreditov, spoluautorovi 5 kreditov. Opakuje sa pravidlo, že kredity možno priznať najviac dvom spoluautorom a len raz. Pri opakovanej prezentácii sa kredity nepriznávajú.

d) za aktívnu účasť zdravotníckeho pracovníka na prednáške, posterí, panelovej diskusii vedené v cudzom jazyku (na území SR alebo v zahraničí) – autorovi 15 kreditov spoluautorovi 10 kreditov.

e) za aktívnu účasť zdravotníckeho pracovníka na odbornej stáži na akreditovanom pracovisku poskytovateľa zdravotnej starostlivosti (podľa § 40 zákona 578/2004)

- **na území SR** sa priznávajú účastníkovi 2 kredity za každý deň, s maximálnym priznaním 30 kreditov,
- **na území iného členského štátu** Európskej únie sa priznávajú účastníkovi 4 kredity za každý deň, s maximálnym priznaním 7 kreditov.
- u zubného lekára vykonávajúceho posudkovú činnosť 3 kredity za každý deň, s maximálnym priznaním 15 kreditov.

f) za aktívnu účasť zdravotníckeho pracovníka na pedagogickej alebo prednáškovej činnosti v rámci

- výučby v odbornom, špecializačnom, certifikačnom vzdelávaní (školenia, kurzy, odborné stáže ...)
- sústavného vzdelávania organizované komorami, odbornými spoločnosťami, medzinárodnými odbornými spoločnosťami, profesijnými združeniami a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

lektorovi 10 kreditov s dĺžkou trvania pedagogickej činnosti 45 minút.

Počas jedného vzdelávacieho obdobia môže byť lektorovi za pedagogickú činnosť priznané **maximálne 50 kreditov**. Pri opakovanej prezentácii vzdelávacieho materiálu (témy) sa kredity nepriznávajú.

g) za aktívnu účasť zdravotníckeho pracovníka na publikačnej činnosti

v periodických a neperiodických publikáciách s odborným charakterom týkajúci sa zdravotníckeho povolania zubný lekár sa priznáva **za prehľadový článok**

- **v odbornom domácom časopise** autorovi 15 kreditov a spoluautorovi 10 kreditov,
- **v odbornom zahraničnom časopise** autorovi 20 kreditov a spoluautorovi 10 kreditov,
- za monografiu v slovenskom jazyku autorovi 50 kreditov a spoluautorovi 20 kreditov,
- za monografiu v cudzom jazyku autorovi 80 kreditov a spoluautorovi 30 kreditov,
- za úvodník v slovenskom jazyku autorovi 3 kredity,
- za úvodník v cudzom jazyku autorovi 7 kredity,

- za pôvodnú prácu autorovi 10 kreditov,
- **za učebnicu, skriptá, výučbový film, učebnú pomôcku** autorovi 20 kreditov a spoluautorovi 10 kreditov,
- **za tvorbu autodidaktického kompletného testu** (s 20 otázkami) autorovi 4 kredity a autorovi časti textu 2 kredity,
- **za hodnotenie autodidaktického textu účastníkovi** pri úspešnosti riešenia
0-60% = 0 kreditov, 60-80% = 1 kredit, 80-100% = 2 kredity.

h) za aktívnu účasť zdravotníckeho pracovníka na vedecko výskumnej činnosti

- účastníkovi za účasť na projektoch, výskumných zámeroch, za výskumnú činnosť na študijnom a špecializačnom odbore, s dĺžkou trvania minimálne 6 mesiacov, s doloženým oponentským konaním – 25 kreditov,
- riešiteľovi medzinárodného projektu 30 kreditov a spoluriešiteľovi 20 kreditov.

Podľa Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 366/2005 Z. z. o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania, paragrafu 2 sa hodnotí sústavné vzdelávanie zubného lekára písomne za päťročné vzdelávacie obdobie po preukázaní účasti na vzdelávaní, priebežnom obnovovaní si a udržiavaní si dosiahnutej odbornej spôsobilosti na výkon svojej odbornej pracovnej činnosti, špecializovanej pracovnej činnosti a certifikovanej pracovnej činnosti (SR, Vyhláška 366, 2005).

2.2.3 Hodnotenie sústavného vzdelávania a sankcie

Hodnotenie sústavného vzdelávania sa sleduje v každej dosiahnutej špecializácii a certifikovanej činnosti samostatne a ak **zubný lekár v nemerateľnej zložke dosiahol 100 kreditov a merateľnej zložke 150 kreditov**, potom jeho sústavné vzdelávanie v sledovanom vzdelávacom období sa hodnotí slovnou „*splnil*“.

Ak zubný lekár nedosiahol požadovaný počet kreditov v merateľnej a nemerateľnej zložke sústavného vzdelávania, hodnotí sa jeho sústavné vzdelávanie v sledovanom vzdelávacom období slovnou „*nesplnil*“.

Podľa Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 366/2005 Z. z. o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania, a zákona č. 578/2004 Z. z. § 42, komora v hodnotení s výrokom „*nesplnil*“ **uvádza odporúčania pre sústavné vzdelávanie** v pracovných

činnostiach, na ktoré by sa mal zdravotnícky pracovník (zubný lekár) zamerať v určenej lehote (najneskôr do šiestich mesiacov) na odstránenie zistených nedostatkov.

V prípade, že zdravotnícky pracovník (zubný lekár) neodstráni zistené nedostatky v sústavnom vzdelávaní, podľa zákona č. 578/2004, § 42 bod 9: *„komora príslušná na vedenie registra rozhodne o doplnení vedomostí sústavného vzdelávania, ktoré zodpovedá chýbajúcemu počtu kreditov. V rozhodnutí o doplnení vedomostí sústavného vzdelávania komora príslušná na vedenie registra určí rozsah, spôsob a lehotu na doplnenie vedomostí sústavného vzdelávania.* (SR, Zákon 578, 2004).

Výsledok hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckeho pracovníka (zubného lekára) zasiela komora príslušná na vedenie registra do troch mesiacov od vykonania hodnotenia hodnotenému zdravotníckemu pracovníkovi (zubnému lekárovi),

- zamestnávateľovi (ak je zubný lekár v pracovnoprávnom vzťahu)
- orgánu príslušnému na vydanie povolenia (ak bolo vydané zubnému lekárovi povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia...) a
- Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (SR, Zákon 578, 2004).

Ak zdravotnícky pracovník (zubný lekár) neodstráni zistené nedostatky v sústavnom vzdelávaní, potom podľa zákona č. 578/2004 Zú. § 82, odstavec 4: *„komora príslušná na registráciu zdravotníckych pracovníkov (§62 ods.2 až 12) uloží zdravotníckemu pracovníkovi pokutu až do 663 Eur, ak poruší niektorú z povinností ustanovených v § 80 odstavec 1 písm. b) - d)“* toho istého zákona (SR, Zákon 578, 2004).

V praxi sa potvrdzuje, že motivácia ovplyvňuje výsledok sústavného vzdelávania. Motiváciu v tomto prípade je možné chápať ako určitý reťazec nadväzných reakcií. Pociť potreby dáva vzniknúť zodpovedajúcim prániam alebo cieľom, ktoré vytvárajú určité napätie z dôvodu nesplnených potrieb alebo nedosiahnutých cieľov (Halberštát, 2005, s. 42).

Kvalita vzdelávania a kvalita poskytovaných služieb vzdelávacími inštitútmi je spojená s plánovaním a realizáciou vzdelávacieho procesu prostredníctvom managementu a marketingu v sústavnom vzdelávaní kde sa stretá ponuka s dopytom a výsledkom edukácie je uspokojiť vzdelávacie potreby záujemcov. (Veteška, 2016, s. 249).

Zaužívané indikátory a štatistická dokumentácia o vzdelávacích systémoch poukazuje na kvantitatívne ukazovatele vypovedajúce vlastnosti a fungovanie vzdelávacích produktoch, ktoré realizujú vzdelávacie systémy. Medzinárodnú evaluáciu vzdelávacích výsledkov sleduje IEA (International Association of Educational Achievements) Medzinárodná asociácia pre evaluáciu vzdelávacích výsledkov (Prucha, 1999, s. 42).

3 VZDELÁVANIE ZUBNÝCH LEKÁROV V ČR

Česká republika je členský štát Európskej únie a podľa zákona č. 95/2004 Sb. o podmienkach získavania a uznávania odbornej spôsobilosti a špecializovanej spôsobilosti k výkonu zdravotníckeho povolania lekára, zubného lekára legislatívne upravuje

- **odbornú spôsobilosť k výkonu zdravotníckeho povolania zubného lekára,**
- **špecializovanú spôsobilosť zubného lekára.**

Podľa zákona č. 95/2004 Sb. a predpisu č. 189/2008 Sb., ktorým sa mení zákon č. 18/2004 Sb., o uznávaní odbornej kvalifikácie a iných spôsobilostí štátnych príslušníkov členských štátov Európskej únie a o zmene niektorých zákonov (zákon o uznávaní odbornej kvalifikácie), v znení neskorších predpisov a ďalších súvisiacich zákonov, po zapracovaní príslušných predpisov Európskych spoločenstiev upravuje

- **podmienky získavania spôsobilosti** k výkonu zdravotníckeho povolania zubného lekára v Českej republike,
- **celoživotné vzdelávanie zubného lekára** v Českej republike,
- uznávanie spôsobilosti k výkonu zdravotníckeho povolania zubného lekára a voľné poskytovanie služieb hosťujúcich osôb podľa zákona č. 189/2008 článok IV, paragraf 1 odstavce 1 až 3 (ČR, Zákon 189, 2008).

Podľa Pruchu **celoživotné vzdelávanie** je „*veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které sa průběžně realizuje s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladu. V ideálním případě představuje nepřetržitý proces, který předpokládá komplementaritu a prolinání uvedených forem učení v průběhu celého života...*“ (Prucha, 2012, s. 52).

Aktuálne trendy uprednostňujú využívanie pojmoslovia „**celoživotné učenie**“, ktoré podľa Pruchu „*lze členit do dvou základních etap, které jsou označovány jako počáteční vzdělávání a další vzdělávání...* kde **celoživotné vzdelávanie** predstavuje „*integrální součást života, proto je i vzdělávání nikdy nekončícím proces*“ (Prucha, 2012, s. 52).

Z dôvodu poukázania na rozdielnosť kreditného vzdelávania lekárov – zubných lekárov v ČR a SR sledujeme vzdelávanie od formálneho po celoživotné vzdelávanie.

3.1 Odborná spôsobilosť

K spôsobilosti výkonu povolania „*zubný lekár*“ v Českej republike sa vyžaduje podľa Zákona č. 95/2004 Sb., § 7 o podmienkach získavania a uznávania odbornej spôsobilosti a špecializovanej spôsobilosti k výkonu zdravotníckeho povolania lekára, zubného lekára..., absolvovanie najmenej päťročného prezenčného štúdia.

Štúdium obsahuje ako teoretickú aj praktickú výuku zameranú na preventívnu, diagnostickú, liečebnú, posudkovú, protetickú, dispenzárnu starostlivosť a vzdelávaciu, výskumnú, vývojovú a revíziu činnosť v oblasti starostlivosti o zuby, ústa, čeľuste a súvisiace tkaniva (ČR, Zákon 95, 2008).

V Českej republike je možné študijný odbor „*zubné lekárstvo*“ študovať na vysokých školách:

- 1. lekárska fakulta Univerzita Karlova v Praha, <http://www.lf3.cuni.cz/>
 - 2. lekárska fakulta Univerzita Karlova v Hradci Králové, <https://www.lfhk.cuni.cz/>
 - fakulta vojenského zdravotníctví v Hradci Králové, <https://www.lfhk.cuni.cz/>
 - 3. lekárska fakulta Univerzita Karlova v Plzni, <http://www.lfp.cuni.cz/>
 - lekárskej fakulta Masarykova univerzita v Brne, <http://www.med.muni.cz/>
 - lekárska fakulta Univerzita Palackého v Olomouci <http://www.lf.upol.cz/> a
 - lekárska fakulta Ostravská univerzita v Ostrave <http://www.osu.cz/fzs/>
- (Portal jobs.cz/vs, 2016, cit. 2016-03-01).

Štúdium medicíny má v tejto republike dlhú tradíciu a priťahuje zahraničných študentov pre priaznivú cenu školného a možnosť štúdia v anglickom jazyku. Najviac záujemcov o štúdium odboru je z USA, Kanady, Veľkej Británie, Nórska, Švédska, Nemecka, Izraela, Malajzie, Nigérie.

V Českej republike podľa Vetešku „*jedním z cílu probíhající kurikulární reformy je totiž výrazné posílení role školy (a jejích partneru) při stanovení cílu a obsahu vzdělávání vypracováním školních vzdělávacích programu, které dále rozvádějí a konkretizují vyšší úroveň, tj. rámcové vzdělávací programy*“ (Veteška, 2011, s. 79).

Schopnosť vyrovnat' sa so stálymi zmenami sa v súčasnej spoločnosti podnecuje od systematickej výchovy, hodnotenia a poradenstva, k vzájomnému rešpektu jednotlivcov, k porozumeniu medzi jednotlivcami a národmi, k rôznym kultúram, s cieľom trvale udržateľného rozvoja spoločnosti a EÚ (Veteška, 2011 s. 80).

Ukončením štúdia v študijnom odbore „*zubný lekár*“ získavajú absolventi v Českej republike **titul MDDr. (Medicine Dentalis Doctor)**, zrovnateľný s titulom dosiahnutým v členských štátoch Európskej únie.

Osvedčenie odbornosti podľa zákona ČNR č. 220/1991 Sb. o České lékařské komoře, České stomatologické komoře... a na základe schválených „Stanov české stomatologické komory“ a „*Řádu České stomatologické komory o celoživotním vzdělávání zubních lékařů*“, zaručuje komora ako stavovská organizácia odbornosť svojich členom (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

3.2 Špecializovaná spôsobilosť

Odbory špecializačného vzdelávania lekárov upravuje Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Českej republiky č. 233/2008 Sb. zo dňa 30. 6. 2008 o oboroch špecializačného vzdelávania lekárov, zubných lekárov a farmaceutov, Zákon č. 95/2004 Sb. o podmienkach získavania a uznávania odbornej spôsobilosti a špecializovanej spôsobilosti k výkonu zdravotníckeho povolania lekára, zubného lekára... a Vyhlášky č. 185/2009 Sb. o oboroch špecializačného vzdelávania lekárov, zubných lekárov a farmaceutov a oboroch certifikovaných kurzov uvedené ako nadstavbová špecializácia:

- Klinická stomatológia s dĺžkou trvania 4 roky
- Orálna a maxilofaciálna chirurgia s dĺžkou trvania 5 roky
- Čeľustná ortopédia s dĺžkou trvania 3 roky
- Detská stomatológia s dĺžkou trvania 3 roky
- Parodontológia s dĺžkou trvania 3 roky
- Stomatologická protetika s dĺžkou trvania 3 roky.

Stavovská organizácia podľa „*Řádu České stomatologické komory o celoživotním vzdělávání zubních lékařů*“ uvádza v §2 **druhy „Osvědčení odbornosti“**, podmienok pre získanie, spôsob ich vydania a doby platnosti so zaručením odbornosti svojich členov pre výkon povolania zubného lekára pod označením:

- a) **praktický zubní lékař** v základnom rozsahu činnosti,
- b) **praktický zubní lékař parodontolog** v základnom rozsahu činnosti rozšírené v parodontológii,
- c) **praktický zubní lékař pedostomatolog** v základnom rozsahu činnosti rozšírené v pedostomatológii,

d) praktický zubní lékař stomatochirurg v základnom rozsahu činnosti rozšírené v stomatochirurgii,

e) zubní lékař – ortodontista v špecializačnom odbore ortodoncii.

Stavovská organizácia držiteľovi „*Osvedčení odbornosti*“ podľa zákona ČNR č. 220/1991 Sb. o Českej lekárskej komore, České stomatologické komore a Českej lekárnickej komore a na základe schváleného „*Řádu České stomatologické komory o celoživotním vzdělávání zubních lékařů*“

- **zaručuje odbornost'** svojho člena, **vymedzuje ďalšie okruhy činnosti a zodpovedajúce vzdelávacie rámcové programy**, ktoré po absolvovaní osvedčuje diplomom (ČR, Zákon 220, 1991).

Vydané „*Osvedčení odbornosti*“ získa zubný lekár ak spĺňa **základne podmienky**, ktoré obsahuje „*Řád České stomatologické komory o celoživotním vzdělávání zubních lékařů*“ nasledovne:

- **členstvo v komore**,
- **spôsobilosť k samostatnému výkonu povolania** zubný lekár, vykonávané súvisle po dobu najmenej dvoch rokov počas troch predchádzajúcich rokov pred podaním žiadosti o Osvedčenie odbornosti,
- **disciplinárna bezúhľadnosť**, ktoré vyjadruje, že členovi komory zároveň aj držiteľovi Osvedčenia odbornosti nebolo uložené disciplinárne opatrenie komory podľa „*Řadu*“ komory“,
- **nezadĺženosť zubného lekára** voči stavovskej organizácii, preukázateľná právoplatným rozhodnutím komory v disciplinárnom konaní voči svojmu členovi.
- **absolvovanie základnej odbornej prípravy** v trvaní dvoch rokov ukončené skúškou. Druhé a ďalšie osvedčenie odbornosti bude vydané pri splnení podmienok kreditného systému počas piatich rokov.
- **absolvovanie profesijnej skúšky**, preverujúca znalosti a schopnosti žiadateľa - člena komory, ktoré sú nevyhnutné pre výkon povolania zubného lekára v základnom rozsahu činnosti. Formou pohovoru k odborným témam, člen odprezentuje a zdôvodní diagnostické a terapeutické postupy, ktoré realizoval v priebehu základnej odbornej prípravy prostredníctvom zdravotnej dokumentácii (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

Zubní lekári môžu žiadať a absolvovať **rozšírenú odbornú prípravu** v trvaní do 3 rokov podľa podmienok stanovených v „*řáde*“ komory, účast'ou na vzdelávacích akciách, e-

learningu a odborných stáží stanovených **v rámci rozšírenej odbornej prípravy** s predĺžením trvania až jeden rok (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

Akreditovaným zariadením pre rozšírenú odbornú prípravu a stáže zubných lekárov zabezpečujú zdravotnícke zariadenia na svojich pracoviskách.

Vzhľadom na to, že **premena „tichých“ znalostí**“ (v myslí jednotlivcov, získané osobnými skúsenosťami) na explicitné (zaznamenané) sú založené na neformálnom vzdelávaní na pracovisku, ovplyvňujú aj riadenie znalostí „*knowledge management*“ počas celoživotného vzdelávania (Kocianová, 2004, s. 56-57).

3.3 Kreditný systém v ČR

Česká stomatologická komora má kreditný systém zubných lekárov, ktorým eviduje celoživotné vzdelávanie svojich členov.

Ako uvádza Organizačný poriadok – „**Řád o celoživotním vzdělávání**“ zverejnený Českou stomatologickou komorou: „**Kreditní systém** je systém hodnocení vyjadřující rozsah, v němž se člen Komory v rámci celoživotního vzdělávání účastní vzdělávacích akcí, e-learningu, předepsaných stáží na akreditovaných pracovištích a vykonává odbornou činnost.“ (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

Česká stomatologická komora na základe zákona č. 220/1991 Sb. zapíše do zoznamu členov každého zubného lekára, ktorí splnili podmienky pre výkon povolania zubného lekára podľa už spomínaného zákona a ďalej zaručuje odbornosť svojich členov organizovaním sústavného vzdelávania prostredníctvom kreditného systému.

Vydaný organizačný poriadok („**Řád**“) uvedenej stavovskej organizácie upresňuje v rozsahu zákona č. 220/1991 Sb. jej oprávnenia, právomoc ako aj formy vzdelávania, kreditné ohodnotenie, stanovený počet kreditov k splneniu podmienok pre získanie príslušného osvedčenia odbornosti a spôsob zápočtu.

Ďalej upresňuje spôsob registrácie vzdelávacích akcií organizovaných komorou a odbornými organizáciami, spôsob garancie a **požiadavky na odbornú kvalitu vzdelávacích aktivít** určených pre členov – zubných lekárov registrovaných v Českej stomatologickej komore (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

Podľa medzinárodnej konferencie UNESCO „*Vzdělávací politika vyjadřuje vztah společnosti a vzdělání, úroveň společenského zajištění vzdělávání pro děti a mládež, ale i pro*

dospělé po celou dobu života.“ (Kohout, 2002, s. 8). Presadzovaním princípu celoživotného vzdelávania bola prijatá „**Světová deklarácia vzdělávání pro všechny**“ v roku 1990, „**Agenda pro budoucnost**“ a „**Hamburská deklarácia**“ v roku 1997 so zameraním „...pro posilňování ekologicky udržitelného rozvoje, podporu demokracie, spravedlnosti, rovnosti pohlaví, vědeckého, společenského a ekonomického rozvoje a pro budování světa, ve kterém násilné konflikty nahradí dialog a mír... uznání práva na vzdělávání a práva studovat v průběhu celého života je něčím více, než pouhou nutností, znamená to ... **právo tázat se a analyzovat, právo mít přístup ke zdrojům**...“ (Kohout, 2002, s. 8).

Materiál Európskej komisie publikovaný pod názvom „**Memorandum o celoživotnom učení**“ so základnými myšlienkami: „*nové základní dovednosti pro všechny, více investic do lidských zdrojů, inovace ve vzdělávání, oceňování učení, nová koncepce poradenství, přiblížit učení domovu*“ nadväzuje na dokument formujúci úlohy vzdelávania v Českej republike pre nasledujúce desaťročie do tzv. „**Bílej knihy**“ – „**Národní program rozvoje vzdělávání v České republice**“ (Kohout, 2002, s. 86-93).

Situáciou v odbornom vzdelávania sa zaoberá dokument „**Vzděláváním k prosperitě. Na cestě k učící se společnosti.**“, ktorý sa zamerával v Českej republike na štrukturálne zmeny, systémové reformy orientované na „... **řízení, vytvoření a zavedení efektivní komunikace mezi odborným vzděláváním a trhem práce.**“ (Kohout, 2002, s. 95).

3.3.1 Organizátori sústavného vzdelávania v ČR

Hlavným organizátorom sústavného vzdelávania zubných lekárov v Českej republike je stavovská organizácia – **Česká stomatologická komora**, ktorá je podľa „*zákona č. 220/1991 Sb. o České lékařské komoře, České stomatologické komoře...*“, oprávnená vyjadrovať sa k podmienkam a spôsobu ďalšieho vzdelávania zubných lekárov. V zmysle uvedeného zákona má vypracovaný Organizačný poriadok komory a „**Řád o celoživotním vzdělávání zubních lékařů**“ (ČR, Zákon 220, 1991).

V rámci svojej pôsobnosti Česká stomatologická komora vydáva od roku **1991 mesačník LKS** ako svoj odborný a stavovský časopis s poslaním informovať o aktuálnej problematike súvisiacej s výkonom povolania a činnosti profesijnej organizácie (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

Ďalším organizátorom sústavného vzdelávania zubých lekárov v Českej republike môžu byť **odborné organizácie a spoločnosti**, ktoré organizujú ďalšie vzdelávanie zubných lekárov podľa stanovených pravidiel Českej stomatologickej komory:

- Česká stomatologická spoločnosť (<http://www.cschs.cz/>),
- Česká spoločnosť protetickej stomatológie (<http://www.protetickaspolecnost.cz/>)
- Česká ortodontická spoločnosť (<http://www.orthodont-cz.cz/>),
- Česká parodontologická spoločnosť (<http://www.perio.cz/>),
- Česká spoločnosť pre detskú stomatológiu (<http://www.perio.cz/>),
- Česká endodontická spoločnosť (<http://www.endodont.cz/cz/index.php>),
- Česká akadémia dentálnej estetiky (<http://www.endodont.cz/cz/index.php>),
- ProMikro – Asociácia mikroskopickej stomatológie (<http://www.endodont.cz/cz/index.php>) a
- Spoločnosť maxilofaciálnej chirurgie ČLS JEP (<http://www.mfch.cz/>) (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

Základné pravidlá ďalšieho vzdelávania zubných lekárov pre uvedené odborné organizácie schválené predstavenstvom Českej stomatologickej komory zo dňa 12. 6. 2012 sú:

- ďalšie vzdelávanie zubných lekárov je uskutočnené v ucelenom vzdelávacom programe ďalšieho vzdelávania v niektorom z odborov zubného lekárstva,
- **vzdelávanie pre zubného lekára je dobrovoľné**,
- prebieha vo vzdelávacom programe vytvorenom a garantovanom príslušnou odbornou spoločnosťou,
- zahŕňa **overovanie teoretických poznatkov alebo praktických schopností**, ktoré zubný lekár absolvoval v príslušnom vzdelávacom programe formou pohovoru, testu, teoretickou alebo praktickou skúškou, prípadne verejnou obhajobou...
- zaručuje účastníkom vzdelávania – zubným lekárom, ktorí úspešne absolvovali vybraný vzdelávací program, **vydanie potvrdenia** príslušnej odbornej spoločnosti o absolvovaní predmetného vzdelávacieho programu a **priznanie oprávnenia používať označenie „odborník“** príslušnej odbornej spoločnosti,
- absolvovaním týchto vzdelávacích programov **nevzniká nárok** zubnému lekárovi – účastníkovi vzdelávania, **na zvýhodnenie v systéme úhrad** z verejného zdravotného poistenia (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

Odborné organizácie a spoločnosti, ktoré svoje vzdelávacie aktivity pre zubných lekárov organizujú podľa podmienok uznaných Českou stomatologickou komorou sa zaväzujú

dodržiavať **základné princípy a postupy** pri uznávaní ďalšieho vzdelávania. Stavovskej organizácii predkladajú **žiadost' o uznanie** ďalšieho vzdelávania organizovaného odbornou spoločnosťou **s popisom vzdelávacieho programu**, ktoré požaduje predstavenstvom komory schváliť a uznať.

Zameranie ďalšieho vzdelávania odborných organizácii je orientované na **subodborné odbory zubného lekárstva - protetická stomatológia,**

- **endodoncia,**
- **estetická stomatológia,**
- **implantológia,**
- **mikroskopická stomatológia,**
- **stomatochirurgia,**
- **parodontológia, detská stomatológia...**

Česká stomatologická komora upresňuje postavenie odborných spoločností a definuje ďalšie vzdelávanie organizované odbornými spoločnosťami ako vzdelávanie, ktoré **nenahrádza systém celoživotného vzdelávania** evidované komorou (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

Odborné organizácie v spolupráci s komorou sa pri organizovaní ďalšieho vzdelávania zubných lekárov podieľajú **na trojdimenzionálnom modeli výuky dospelých**, ktoré má podľa Mužíka gradualistické pojetie: „...výuka začína u poznávacích procesov a postupuje přes jednání ke kreativním studijním výkonům. Ideální situace v teorii i praxi je, když všechny tři základní dimenze tvoří jednotný celek, tj. když na sebe navazují, podporují se a jedna podmiňuje druhou“ (Mužík, 2011, s. 49).

Pragmatická dimenzia navodzujúca požadované štandardy (podpora profesných a životných kompetencií), **kognitívna dimenzia** založená na informáciách, vedomostiach, postojoch, názoroch účastníka vzdelávania a **kreatívna dimenzia** zameraná na riešenie problémov a formovanie tvorivého prístupu k riešeniu problémov v praxi sú obsiahnuté aj v ďalšom vzdelávaní (Mužík, 2011, s. 50).

Celoživotné vzdelávanie a učenie sa vďaka virtualizácii stane prirodzenou súčasťou života človeka, rozdiel medzi učením sa, prácou a voľným časom sa vo virtuálnom priestore zotiera. Veľký význam má okamžitá dostupnosť informácií, vedomostí a multimediálneho obsahu, tento fakt znižuje bariéry, ktoré poznáme z tradičného vzdelávania (Frk In: Gigalová, 2015, s. 49).

3.3.2 Formy vzdelávania, kreditné hodnotenie zubných lekárov v ČR

Ďalšie a sústavné vzdelávanie zubných lekárov je organizované podľa schváleného Organizačného poriadku komory a „*Rádu o celoživotním vzdělávání zubních lékařů*“ v nadväznosti na zákon č. 220/1991 Sb., ktorým Česká stomatologická komora zaručuje odbornosť svojich členov nasledovným kreditným ohodnotením:

a) **odborná prednáška**

organizovaná komorou, stomatologickou (zubnou) klinikou, odbornou spoločnosťou, so spôsobom preukázania – potvrdenie o účasti,

hodnota v kreditoch - dĺžka trvania najmenej **1 hodinu s priznaním 1 kreditu**,

ďalšie prednášky maximálne 2 kredity, **s maximálnym počtom 10 kreditov**

v priebehu jedného vzdelávacieho cyklu a len za účasť na celej vzdelávacej akcie.

b) **Členstvo v odbornej spoločnosti domácej (v ČR) alebo v zahraničnej**

spôsob preukázania – vlastný záznam

hodnota v kreditoch - **preukázateľné členstvo** v odbornej spoločnosti **1 kredit** za rok.

c) **Vzdelávacia akcia registrovaná komorou**

spôsob preukázania – potvrdenie o účasti,

hodnota v kreditoch – **najmenej 2 hodiny s priznaním 2 kreditov, s najväčším priznaním 5 kreditov** za jeden deň vzdelávacej akcie.

d) **Vzdelávacia akcia s garanciou komory - český alebo medzinárodný kongres**

spôsob preukázania – potvrdenie o účasti,

hodnota v kreditoch – **8 kreditov za jeden deň účasti.**

e) **Odborná stáž na akreditovanom pracovisku, univerzitné pracoviská EU**

spôsob preukázania – potvrdenie o účasti,

hodnota v kreditoch – 10 kreditov za jeden deň účasti, posudzovaná individuálne predstavenstvom komory,

f) **Odborná činnosť – vlastná prednášková činnosť, poster, webinár,**

vykonávaná formou konzultácie podľa organizačného poriadku komory minimálne 2 vzdelávacie akcie v jednom roku,

- spôsob preukázania – vlastný záznam s uvedeným obsahom, dátum a miestom konania vzdelávacej akcie,
hodnota v kreditoch – 15 kreditov za 1 rok vzdelávacieho cyklu.
- g) **Konzultačná činnosť** podľa organizačného poriadku komory
spôsob preukázania – zápis o konzultačnej činnosti,
hodnota v kreditoch – 15 kreditov za vzdelávací cyklus.
- h) **Výskumná činnosť** v danej tematike
spôsob preukázania – vlastný záznam o účasti na výskumnej činnosti s uvedením témy, rozsahu a charakteristiky výskumu,
hodnota v kreditoch – 20 kreditov za vzdelávací cyklus.
- i) **Odborná publikácia** v odbornom časopise medicínskeho zamerania, **monografia, tvorba e-learningového kurzu**,
spôsob preukázania – vlastný záznam s presnou identifikáciou publikácie či kurzu, s uznaním len publikovanej práce v príslušnom vzdelávacom období,
hodnota v kreditoch
- 15 kreditov pre 1. autora a pre ostatných autorov 5 kreditov za 1 článok v odbornom časopise,
- 30 kreditov za autorstvo alebo spoluautorstvo na monografii.
- j) **E-learningové vzdelávacie kurzy**
spôsob preukázania – potvrdenie o úspešnom zložení testu e-learningového kurzu na vzdelávacom portáli Českej stomatologickej komore,
hodnota v kreditoch - 2 kredity za úspešné zloženie testu e-learningového kurzu a maximálne 15 kreditov za vzdelávací cyklus.
- Kurz kardiopulmonálnej resuscitácie a riešenie neodkladných stavov – 5 kreditov,
- k) **Osvedčenie odbornosti**, ďalšie vzdelávanie zubných lekárov – 50 kreditov,
Osvedčenie odbornosti výkon povolania zubný lekár u akreditovaného poskytovateľa zdravotných služieb I. typu aspoň v rozsahu čiastočného úväzku po dobu najmenej 3 rokov - 100 kreditov.
Osvedčenie odbornosti za výkon povolania zubného lekára so špecializáciou v odbore ústna, čeľusná a tvárová chirurgia je stanovených na 100 kreditov (ČSK, online, cit. 2016-03-01).

Osvedčenia odbornosti vydáva Česká stomatologická komora svojim členom, ktorí sú držiteľia odbornosti nepretržite po dobu aspoň 6 rokov. Doba platnosti vydaného Osvedčenia odbornosti je u zubného lekára 5 rokov.

Zubný lekár môže obdržať po splnení podmienok sústavného vzdelávania podľa „*Řádu o celoživotním vzdělávání zubních lékařů*“ zverejnený na internetovej stránke Českej stomatologickej komory:

- Osvedčenie odbornosti praktický zubný lekár,
- Osvedčenie odbornosti pre vybranou starostlivosť v parodontológii
- Osvedčenie odbornosti pre vybranou starostlivosť v stomatochirurgii,
- Osvedčenie odbornosti pre vybranou starostlivosť z detskej stomatológii,
- Osvedčenie Špecialista v ortodoncii (ČSK, online, 2016-03-01).

Kreditný systém spravuje Česká stomatologická komora, ako neverejný s prístupom len registrovaným členom, zubným lekárom. V databáze eviduje teoretické, teoreticko-praktické a praktické vzdelávacie akcie organizované v rámci sústavného a ďalšieho vzdelávania zubných lekárov podľa schválených komorových predpisov (Řádu).

Podľa Mužíka klasifikujeme **metódy vzdelávania dospelých** – zubných lekárov podľa podoby pomoci (podpory) smerom k učeniu sa účastníka na:

- **metódu transferu** (prednáška, seminár, dialogické metódy, problémové metódy, konzultácie, exkurzie, overovanie výsledkov výuky) a
 - **metódy facilitácie** (inštruktáž, koučing, workshop, open space, študijno-riešiteľská činnosť, výcviková firma, e-learning),
 - **metódy zamerané na poznanie problému** (metódy prednášania, metódy cvičenia a seminárov, diskusné metódy, situačné metódy, inscenačné metódy),
 - **metódy zamerané na riešenie problému** (ekonomické hry, systematické pozorovanie, priamy zácvik, metódy funkčného zaradenia, exkurzie a stáže)
- (Mužík, 2004, s. 69-71).

Najčastejšie využívanou formou v sústavnom vzdelávaní zubných lekárov je **seminár**, ktorý definuje Mužík ako „*didaktická metoda zaměřená k samostatné práci účastníka s literárními prameny a k samostatnému vystupování před skupinou. Účastníci dostanou za úkol prostudovat příslušnou literaturu a poté mají na semináři diskutovat o jejích základních tezích nebo problémech.*“ (Mužík, 2004, s. 74).

V nadväznosti na seminár sa uplatňujú **heuristické metódy**, ktoré uvádzajú ako „*metódy, prostřednictvím kterých sa studentom približuje samotné riešenie problémov. Vytvárajú sa zručnosti a návyky tieto problémy riešiť.*“ (Prusáková In: Sirotová, 2010, s. 58-59).

Podľa Tureka sa tieto metódy označujú ako **heuristiky** a charakterizuje ich ako „*odporúčania, predpisy, pokyny, kroky predstavujúce systém, celok, na základe ktorého je možné prísť od formulácie problému až k jeho vyriešeniu*“ (Turek In: Sirotová, 2010, s. 58).

Medzi najznámejšiu využívanú **heuristiku v praxi je DITOR**, pozostávajúci z krokov: D – definuj problém, I – informuj sa o probléme, T – tvor riešenia, O – ohodnot' nápady, riešenia, R – realizuj vybrané riešenia v praxi. (Zelinová In: Sirotová, 2010, s. 58-59).

Dôraz sa kladie na aktiváciu pozornosti, vhodnú voľbu foriem výuky a použitých pomôcok ako aj na logickú usporiadanosť, čo uľahčuje a zlepšuje vnímanie pri edukačných procesoch (Barešová, 2011, s. 22).

Zubní lekári výkonom svojho povolania sú aj podnikatelia a sústavné vzdelávanie možno u nich chápať v rozsahu troch synergií ako uvádza Mužík, **v tržnej, technologickej, nákladovej a riadiacej synergie** (Mužík, 2008, s. 16).

V súčasnosti narastá záujem zdravotníckeho personálu a zubných lekárov tiež o **e-learning, ktorého výhodou je flexibilita**. Ta je umožnená vďaka tomu, že všetky informácie sú usporiadané do malých prehľadných modulov z ktorých sa skladajú jednotlivé celky, kurzy. To je dôvod prečo vznikajú kurzy podľa potrieb a požiadaviek užívateľov (Barešová, 2011, s. 39).

Cieľom prípravy študijných programov a kurzov sú súbory študijných materiálov, ktoré by boli inštruktívne, zaujímavé a vcelku postačujúce k dosiahnutiu úspechu i pre tých študujúcich, ktorí nemajú prístup k ďalšej podpore, takého študijné programy pripravované podľa skutočných potrieb a požiadaviek môžeme označiť ako „**vzdelávanie na mieru**“ (Zlámalová, 2008, s. 73).

Príprava študijných programov podľa požiadaviek užívateľov vplýva aj na taxonómiu. Revidovaná verzia Bloomovej taxonómie „*zahrnuje znalostní dimenzii, ktorá má štyri kategórie – faktickou, konceptuálnu, procedurálnu a metakognitívnu, a dimenziu kognitívneho procesu, ktorou tvorí šesť kategórií – zapamätávať, porozumieť, aplikovať, analyzovať, hodnotiť a tvoriť*“ (Krathwohl, Anderson, Hudecová In: Rohlíková, 2012, s. 82-84).

Podľa Matulčíka „*komparatívna andragogika súbežne s vývojom andragogiky, podstatne prispieva ku konštituovaniu andragogiky ako vedy a k profesionálnej identite andragóga. Prispieva k rozširovaniu obzoru a možnosti rozvoja na základe kritického zhodnotenia skúseností iných, rovnako však svojimi zovšeobecneniami poskytuje možnosti vedeckého andragogického poznania v medzinárodných súvislostiach.*“ (Matulčík, 2004, 50).

4 VZDELÁVANIE ZUBNÝCH LEKÁROV V ZAHRANIČÍ

Právo občanov Slovenskej republiky a Českej republiky vykonávať ekonomickú činnosť v iných štátoch Európskej únie umožnilo zubným lekárom vzdelávať sa a vykonávať svoju odbornú prax, pracovať aj v ostatných členských štátoch.

V rámci obmedzení daných pravidlami vnútorného trhu má každý členský štát právo slobodne právne podmieniť prístup k určitému povolaniu získaním konkrétnej odbornej kvalifikácie, ktorá zvyčajne býva odbornou kvalifikáciou v danom štáte.

Tento postup je na prekážku pohybu odborníkov v rámci Európskej únie, pretože kvalifikovaná osoba na výkon rovnakého povolania v inom štáte je držiteľom inej odbornej kvalifikácie nadobudnutej vo svojom štáte.

Z tohoto dôvodu zaviedli európske inštitúcie **pravidlá na zjednodušenie vzájomného uznávania odborných kvalifikácií medzi členskými štátmi Európskej únie.**

Smernica 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií zjednodušila uznávanie z praktického hľadiska, ale nenašla jednotné riešenie uznávania odborných kvalifikácií v Európskej únii.

Napriek povinnosti členských štátov implementovať znenie smernice do vnútroštátnej legislatívy, vznikajú situácie, ktoré sa snažia vyriešiť medzinárodné organizácie podľa odbornosti (EUR-Lex, online, cit. 2016-03-01).

4.1 Medzinárodné organizácie

Stavovské organizácie Česká stomatologická komora a Slovenská komora zubných lekárov sú právoplatnými členmi svetovej a európskej neziskovej organizácie združujúcej zubných lekárov (dentist).

a) **CED (Council of European Dentists)**, v preklade **Rada Európskych zubných lekárov** združuje komory (asociácie) zubných lekárov z 31 štátov Európskej únie a európskeho hospodárskeho priestoru (EHS) v preklade European Economic Area (EEA).

Hlavná činnosť CED sa orientuje na oblasť profesijnej politiky vo vzťahu k inštitúciám Európskej únie a na odborné témy európskeho zubného lekárstva aký sú

- smernice Európskej únie o zdravotníckych službách,
- pohyb pacientov a zdravotníkov, zubných lekárov v rámci únie,

- profesijná kvalifikácia a zdravotnícke služby,
- vzdelávanie zubných lekárov spojené s problematikou zubnej praxe vo vzťahu k odporúčanými postupom pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v jednotlivých štátoch Európskej únie,
- jednotným európskym kódexom zubných lekárov ...

Činnosť CED je založená na práci predstavenstva (CED Board of Director), snemu CED (CED General Meeting) a odborných pracovných skupín (CED, online, cit. 2016-02-25).

b) FDI (Fédération Dentaire Internationale-World Dental Federation) Svetová

dentálna federácia bola založená v Paríži s cieľom rozvíjať zubné lekárstvo ako vedu, prispievať k výmene skúseností a informácií v odbore medzi všetkými zubnými lekármi na svete. Ako nezávislá profesijná organizácia združuje 156 národných asociácií, 35 medzinárodných asociácií s viac ako jeden milión zubných lekárov z celého sveta. Svoju prácu zamerali na

- podporu optimálneho orálneho a celkového zdravia populácie,
 - podporu záujmu členských asociácií a jej členov,
 - podporu vedy, výskumu a praxe v zubnom lekárstve,
- podporu medzinárodnej výmeny informácií za účelom zlepšenia orálneho zdravia (FDI, online, cit. 2016-02-22).

Činnosť FDI je založená na práci predstavenstva – Rady (FDI Council), práci snemu (General Assembly), kontinentálnych regionálnych organizácií akými sú:

- ERO – európska regionálna organizácia,**
- APRO – ázijsko-pacifická regionálna organizácia,
- LARO – latinsko-americká regionálna organizácia,
- ARO – africká regionálna organizácia,
- NARO – severoamerická regionálna organizácia.

FDI pripravuje pre svojich členov zo všetkých regionálnych organizácií Svetový kongres spojený s dentálnou výstavou. Predposledný kongres FDI v Bangkoku v septembri 2015 a jednou z hlavných tém bolo aj sústavné, kontinuálne vzdelávanie, vyššie štandardy kompetencií zubných lekárov v praxi a iné (FDI, online, cit. 2016-02-22).

Práve **vyššie štandardy kompetencií** zubných lekárov v praxi motivujú k sústavnému a kontinuálnemu vzdelávaniu sa v danom odbore a špecializácii. Ako uvádza Palán, v dynamicky až turbulentne meniacej sa spoločnosti sa využívajú nástroje, ktorých cieľom je pomôcť vyrovnat' sa človeku práve s týmito zmenami denne vo svojom živote. Andragogiku predstavuje ako „...aplikovanú vëdu o mobilizaci lidského kapitálu v prostředí permanentní zmeny.“ (Palán, 2008, s. 72).

Význam **európskej edukačnej politiky** sa prejavuje vplyvom globalizácie, modernizácie súčasného vývoja spoločnosti v jednotlivých európskych krajinách, rastúcim záujmom o komparatívny výskum orientovaný najmä na:

- **prehlbovanie koordinácie komparatívneho výskumu** na internacionálnej úrovni.

Zvýšený dopyt po medzinárodnom získavaní poznatkov o vzdelávaní dospelých realizovala ESREA (Európska spoločnosť pre výskum výchovy a vzdelávania dospelých),

- **rastúce tendencie profesijného združovania sa** a spolupráca komparatistov na celosvetovej úrovni prostredníctvom ISCAE (International Society for Comparative Adult Education),

- **vývoj komparatívneho výskumu** vo výchove a vzdelávaní dospelých **v úzkej súčinnosti s celkovým andragogickým výskumom,**

- **prehlbenie funkcie komparatívneho výskumu (komparatívnej andragogiky)** vo všetkých oblastiach,

- zvýšenie kvality komparatívneho výskumu,

- **rozvoj metodológie komparatívneho výskumu** dosiahnutím všeobecnej rámcovej zhody v prístupoch a v princípoch porovnávania ..., prístup k objektívnym dátam o vzdelávaní dospelých..., zlepšiť komunikáciu medzi komparatistami... (Matulčík, 2004, s. 32-35).

4.2 Sústavné vzdelávanie v Európe

Na základe svojich oprávnení, Európska únia upravuje podmienky, podľa ktorých jednotlivé členské štáty sú povinné uznávať doklad o vzdelaní osoby, prichádzajúcej z iného členského štátu únie, ak ide o výkon regulovaného zdravotníckeho povolania. **Vzájomné uznávanie odbornej spôsobilosti je nevyhnutné pre zabezpečenie slobodného pohybu osôb**, ako jednej zo základných slobôd, na ktorých je založená únia. Ako uvádzajú zástupcovia **ERO – FDI, prieskum v Európskych krajinách v roku 2004**, ktorý zrealizovali

v 38 krajinách (odpovede z 34) a v roku 2010 v 43 krajinách (odpovede z 37) z rovnakými otázkami zistili nasledovné:

a) **sústavné vzdelávanie zubných lekárov bolo povinné** v 21 krajinách, 56 %

b) sústavné vzdelávanie zubných lekárov bolo dobrovoľné v 16 krajinách,

c) škála požadovaných hodín na sústavné vzdelávanie – **rôzna v rozsahu 10-80 hodín**,

d) **hodnotiaci systém (kreditný) existoval** v 10 krajinách, 27 %

e) hodnotiaci systém (kreditný) neexistoval v 16 krajinách, 49%

f) hodnotiaci systém (kreditný) ... na otázku neodpovedalo – 43 % zúčastnených,

g) **sústavne vzdelávanie zubných lekárov zabezpečujú**

asociácie (komory), alebo inštitúcie v spolupráci s univerzitami, úradom z oblasti zdravotníctva - **vyjadrenie pozitívneho záujmu o možnosť – 95 % zúčastnených.**

Povinné sústavné vzdelávanie zubných lekárov prevláda v Európskej únii. Tvorba študijných a vzdelávacích programov zabezpečujú univerzity, štátne orgány z oblasti zdravotníctva a profesionálne asociácie zubných lekárov (komory).

Podľa publikovaných výsledkov prieskumov ERO – FDI:

a) **hodnotiaci (kreditný) systém získava popularitu** u 27 % zúčastnených,

b) **sankcie v sústavnom vzdelávaní sa zavádzajú** v 29 % zúčastnených.

Problémom rozširujúcej sa Európskej únii je **ekvivalencia kvalifikácii zubných lekárov** (SKZL, online, cit. 2016-02-22).

Podľa tlačovej správy Rady európskych zubných lekárov (CED) sa zubní lekári uznesením vyjadrili ku kontinuálnemu profesijnému rozvoju. Prítomní zástupcovia 30 európskych krajín, za Slovenskú republiku v zastúpení MUDr. Dianišková, PhD., MPH uvádza vyjadrenie delegátov, ktorí zdôraznili, že: *„zapojenie sa do ďalšieho vzdelávania je profesijnou povinnosťou každého európskeho zubného lekára, ktorý za účelom zabezpečiť kvalitnú starostlivosť o pacientov, musí aktualizovať svoje odborné znalosti a zručnosti v priebehu celého pracovného života.“* (Dianišková, 2013, s. 4).

Smernice, ktorými Rada Európskeho parlamentu rieši problém ekvivalencie kvalifikácii v povolani zubný lekár:

- SMERNICA RADY 2005/36/ES Európskeho parlamentu a Rady o uznávaní odborných kvalifikácii,
- SMERNICA RADY 77/452/EHS o vzájomnom uznávaní diplomov, osvedčení a iných dokladov o formálnych kvalifikáciách sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť a o opatreniach uľahčujúcich účinné uplatňovanie práva usadiť sa a slobody poskytovať služby,
- SMERNICA RADY 78/686/EHS o vzájomnom uznávaní diplomov, osvedčení a iných dokladov o vzdelaní zubných lekárov vrátane opatrení na uľahčenie efektívneho uplatňovania práva usadiť sa a slobody poskytovať služby,
- SMERNICA RADY 78/687/EHS upravujúca koordináciu zákonných ustanovení, predpisov a administratívnych opatrení, týkajúcich sa činnosti stomatológov,
- SMERNICA RADY 81/1057/EHS dopĺňajúca smernicu 75/362 EHS, 77/452 EHS a 78/1026 EHS o vzájomnom uznávaní diplomov, osvedčení a iných dokladov o formálnych kvalifikáciách lekárov ...
- SMERNICA RADY 93/16/EHS umožňujúca slobodný pohyb lekárov a vzájomné uznávanie ich diplomov, certifikátov a iných dokladov o formálnych kvalifikáciách... a ďalšie doplnujúce smernice Rady EHS upravujúce výkon povolania v odbore lekár – zubný lekár v členských štátoch Európskej únie.... (Eur-Lex, online, cit. 2016-03-01).

Stavovskými organizáciami (asociáciami) ERO-FDI je najviac posudzovaná **Smernica 2005/36 ES**, z ktorej vyberáme najdôležitejšie závery ovplyvňujúce kvalitu dentálnej prax pri uznávaní vzdelania žiadateľov z tretích krajín:

- **každý členský štát má právo uznať vzdelávanie v odbore zubné lekárstvo** ukončené mimo EÚ,
- **dôkaz formálnej kvalifikácie** získanej v tretej krajine predstavuje, keď jej držiteľ absolvuje trojročnú prax na území členského štátu,
- **každý zubný lekár**, ktorý je držiteľom diplomu z tretej krajiny a je občan EÚ **sa môže presťahovať po troch rokoch výkonu svojej profesie z krajiny**, ktorá uznala jeho doklad o vzdelaní,
- hostujúca krajina má **právo kompenzačného mechanizmu, rozdielovej skúšky alebo adaptačnej doby** (Markovská, 2013, s. 4-8).

Rastúci počet žiadateľov (zubných lekárov), ktorí absolvovali štúdium stomatológie v krajinách mimo Európsku úniu, sa zaujíma o výkon povolania zubný lekár na území Európskej únie. O ich odbornej spôsobilosti rozhodujú na území členských štátov EÚ štátne inštitúcie najmä ministerstvá zdravotníctva, Slovenská republika nie je výnimka. Pre narastajúci počet žiadateľov (z krajín bývalého Sovietskeho zväzu ako je Ukrajina) bol v Prahe zorganizovaný pracovný workshop za účasti krajín CED, ktorí sa vyjadrovali **k problematike uznávania vzdelania – odborných pracovných činností pre výkon povolania zubný lekár v členských štátoch EÚ.**

Prítomní konštatovali, že stomatológovia z nečlenských krajín sa sťahujú z krajiny do krajiny Európskej únie, kým im niekde neuznajú vzdelanie, ktoré vo väčšine spĺňa kvalifikáciu stredného zdravotníckeho personálu. Posudzovanie kvalifikácie žiadateľov príslušným ministerstvom, pre ktoré nemusí byť záväzné stanovisko príslušnej univerzity, umožňuje takýmto žiadateľom etablovať sa na území EÚ bez kompenzačných mechanizmov (dodatočné, aprobačné skúšky). Prítomní zástupcovia upozornili na nedostatočnú bezpečnosť pacienta a kvalitu poskytovanej starostlivosti (Markovská, 2013, s. 8).

Problematika „**kredencializmu**“ (credentialism, credential = diplom, akademická hodnosť, doklad) je zaužívaný termín „*k popisu stálého zvyšování nejnižší úrovně vzdělání, kterou musí uchazeč o zaměstnání mít, aby mohl působit v určité profesní oblasti, v určitém zaměstnání.*“ (Bartoňková, 2002, s. 56-57).

Sociológ Hurn uvádza, že „**Kredencialismus je v přímém zájmu dvou skupin. Jsou to především vzdělávací instituce, které mají velmi výrazný zájem na prolongaci investovaného času a peněz těch, kteří se vzdělávají. Druhou skupinu pak tvoří státní zaměstnanci, kteří vsadili právě na narůstající kvalifikační požadavky.**“ (Hurn In: Bartoňková, 2002, s. 57).

Podľa Collinse zvýšenie statusu, prestíže získaného povolania, ale aj zvyšujúce sa zamestnávateľské požiadavky zdôvodnené inováciami v praxi, kde všetci účastníci dosahujú už daného minimálneho štandardu sa trendy vzdelávania orientujú k profesionalizácii povolani (Collinse In: Bartoňková, 2002, s. 57).

Právne vzťahy v zdravotníctve a právne predpisy upravujú právne, pracovné, občianske vzťahy, ktoré sú v praxi zubného lekára problematické, preto vyvstáva potreba právneho vzdelania aj u zdravotníckych pracovníkov akými sú zubný lekári (Mach, 2013, s. 23).

Validácia neformálneho, informálneho učenia a poradenstva je súčasťou Stratégie celoživotného učenia a mobility a Strategického rámca ET 2020 vymedzujúci európske referenčné ukazovatele, cieľové hodnoty všetkých krajín EU do roku 2020 (Veteška, 2011, s. 62-64).

Posledný kongres **FDI (Fédération Dentaire Internationale-World Dental Federation)** Svetovej dentálnej federácie konaný v dňoch od 6. – 9. 9. 2016 v polskej Poznani sa zameriaval na hodnotenie tém strategického plánu FDI evidovaného pod názvom **VISION 2020, Globálny program kontinuálneho vzdelávania zubných lekárov** (dentist) a medzinárodné princípy etiky zubného lekára.

Pri hodnotení činnosti jednotlivých pracovných skupín Svetovej dentálnej federácie FDI sa prítomní zástupci kontinentálnych regionálnych organizácií vrátane ERO zamerali na

- dentálnu prax, **vzťahy medzi praktickými zubnými lekármi a univerzitami**,
- dentálny tím s problematikou **postupujúcej akademizácie** zdravotníckeho personálu,
- digitalizácia pracovných postupov a zubnej techniky v ambulancii zubného lekára,
- integráciu sústredenú na rozvoj spolupráce vo vzdelávaní zubných lekárov** v rámci kontinentálnych regionálnych organizácií ERO (Európska regionálna organizácia), APRO (Ázijsko-pacifická regionálna organizácia), LARO (Latinsko-americká regionálna organizácia), ARO (Africká regionálna organizácia), NARO (Severoamerická regionálna organizácia) a FDI pri preventívnych programoch ústneho zdravia voči obyvateľstvu,
- starnúcu populáciu sústredenú na pracovnú silu**, zaobchádzanie s dátami a dokumentáciou starších pacientov v nadväznosti na **výuku gerontostomatológie v pregraduálnom i kontinuálnom vzdelávaní zubných lekárov**, kde sa vyžaduje lepšia spolupráca zubného lekára a stredného zdravotníckeho personálu ako nevyhnutná najmä pri inštitucionalizovaných pacientoch.

Pozornosť bola venovaná **celoživotnému vzdelávaniu s orientáciou na preventívne programy** s predstavením nových rozvojových projektov: „*Oral health for aging population*“ (Orálne zdravie pre starnúcu populáciu), „*Global Periodontal Health Projekt*“ (Globálny projekt parodontálneho zdravia) a „*Caries Prevention Partnership*“ (Partnerstvo pre prevenciu zubného kazu). Ako výsledok spolupráce FDI a odborných firiem vznikol projekt pod názvom „*Biely dokument prevencie zubného kazu a jeho manažmentu*“ objasňujúci stratégie ako zabrániť a manažovať zubný kaz spoločným koordinovaným postupom **zubných zdravotníckych pracovníkov, zákonodarcov a verejnosti prostredníctvom vzdelávania**.

Podľa vyjadrenia MUDr. Dianiškovej, predsedníčky pracovnej skupine ERO pre vzťahy medzi praktickými zubnými lekármi a univerzitami prebieha prieskum v rámci ERO v on-line dotazníkovej forme s cieľom zmapovať špecializácie v odbore zubné lekárstvo v Európe (Dianišková, 2016, s. 19).

PRAKTICKÁ ČASŤ

5 KOMPARÁCIA SÚSTAVNÉHO VZDELÁVANIA A PRIDEĽOVANIA KREDITOV

Komparácia sústavného vzdelávania medzi vybratými dvoma výskumnými vzorkami, skupinami zubných lekárov v Slovenskej republike a Českej republike je orientovaná na ďalšie vzdelávanie a pridelovanie kreditov za vzdelávanie.

Podľa Matulčíka *„Komparatívna andragogika predstavuje jednu zo základných, kľúčových vedných subdisciplín andragogiky. Jej cieľom je poznávanie, interpretácia a porovnávanie zahraničných systémov výchovy a vzdelávania dospelých, ich jednotlivých častí, či prvkov. Súčasťou takéhoto skúmania je aj štúdium, analýza, interpretácia a komparácia rozličných problémov, koncepcií, teórií, metód, foriem a prostriedkov vzdelávania dospelých v jednotlivých krajinách, s prihliadnutím na spoločensko-ekonomické, politické, kultúrne, národné a historické špecifiká a podmienky“* (Matulčík, 2004, s. 51).

V spolupráci s predstaviteľmi Českej stomatologickej komory v Prahe a Slovenskej komory zubných lekárov v Bratislave bolo zrealizované opisné porovnávanie odborných, špecializovaných a certifikačných pracovných činností zubných lekárov v Českej republike a Slovenskej republike. Odborná príprava zubných lekárov vo formálnom vzdelávaní a v ďalšom sústavnom vzdelávaní pre výkon povolania zubný lekár je určená legislatívou daného štátu. Spoločná história Slovenskej republiky a Českej republiky a následné zmeny po roku 1989 ovplyvnili ďalší vývoj formálneho a neformálneho vzdelávania sledovanej skupiny zubných lekárov v uvedených republikách. Vstupom Českej republiky a Slovenskej republiky do Európskej únie boli oba štáty povinné zapracovať legislatívne zmeny – smernice Rady Európskeho parlamentu. Z globálneho pohľadu možno konštatovať, že *„cieľom andragogickej praxe zostáva stabilizácia, socializácia, kultivácia a rozvoj osobnosti dospelého človeka prostredníctvom ďalšieho profesijného, občianskeho a záujmového vzdelávania, sociálne-výchovnej starostlivosti a kultúrno-osvetovej činnosti.“* (Porubská, 2009, s. 28).

Nové poňatie práce s ľuďmi rôznej kultúry smeruje *„od slepé poslušnosti zamestnancu k jejich aktivní spolupráci na realizaci podnikatelských záměru firmy, ke spolupodnikatelským přístupum“* (Barták, 2004, s. 116).

Súvisí s tým vývoj **modernej informačnej spoločnosti**, ktorá je „orientovaná predovšetkým na znalosti a vedomí a prístup k informáciám...“ ako aj „spoluvytvárení smyslu vecí, **místo know-how nastupuje know-why**“ (Musil, 2004, s. 5).

5.1 Cieľ, hypotézy a metódy komparácie

Cieľom komparácie je **prínos nových poznatkov zameraných na riešenie problémov praxe** zubných lekárov a rozvoja ďalšieho sústavného vzdelávania. Pre porovnanie vyberáme :

1. **sústavné vzdelávanie zubných lekárov v SR a ČR** poskytované registrovaným zubným lekárom a členom stavovskej organizácie, ktorá obhajuje záujmy zubných lekárov,
2. **kreditný systém, pridelovanie kreditov** a účasť zubných lekárov na vzdelávacích akciách v Slovenskej republike a Českej republike.

V práci máme stanovené **dve hypotézy**, ktoré sme overovali na základe analýzy dostupných dokumentov v Slovenskej komore zubných lekárov so sídlom v Bratislave a Českej stomatologickej komore so sídlom v Prahe.

Hypotéza č. 1: Kreditné vzdelávanie zubných lekárov v SR a ČR je rovnaké.

Hypotéza č. 2: Účastníci sústavného vzdelávania v SR a ČR uprednostňujú teoretické metódy vzdelávania pred praktickými metódami evidované v kreditnom systéme komory.

Komparatívnou metódou pri hypotéze č. 1 analyzujeme legislatívne požiadavky na odborné pracovné činnosti, špecializované pracovné činnosti a certifikované pracovné činnosti zubných lekárov zvlášť v Slovenskej republike a Českej republike od formálneho odborného vzdelávania po celoživotné vzdelávanie.

Popisom kreditného systému v Slovenskej republike a v Českej republike analyzujeme pridelovanie kreditov zubným lekárom za ich ďalšie a sústavné vzdelávanie počas celého

obdobia výkonu povolania zubný lekár v zmysle legislatívnych noriem daného štátu a smerníc Rady Európskeho parlamentu.

Prieskumom sústavného vzdelávania zubných lekárov v Európskych krajinách sme zhodnotili rozdielnosť v povinnosti – dobrovoľnosti sústavného vzdelávania, v požadovanom rozsahu a existencie hodnotiaceho (kreditného) systému na národnej úrovni členských štátov EÚ.

Komparatívnou metódou pri hypotéze č. 2 v ďalšom sústavnom vzdelávaní zubných lekárov v SR a ČR analyzujeme záujem o teoretické a praktické metódy vzdelávania poskytované prostredníctvom stavovskej organizácie v SR (Slovenskou komorou zubných lekárov) a v ČR (Českou stomatologickou komorou), ktoré v spolupráci s akreditovanými vzdelávacími inštitúciami (univerzity, odborné spoločnosti) zabezpečujú odbornú zdravotnú prípravu a sústavné vzdelávanie zubných lekárov.

5.2 Charakteristika prieskumnej vzorky

Pre komparáciu boli zvolené dve vzorky zubných lekárov. Prvou sú zubní lekári združení v Slovenskej komore zubných lekárov v Slovenskej republike a druhou sú zubní lekári združení v Českej stomatologickej komore v Českej republike.

Obe vzorky – skupiny zubných lekárov absolvovali vysokoškolské štúdium II. stupňa a sú registrovaní vo svojej stavovskej organizácii na území podľa výkonu svojho povolania zubný lekár a platnej legislatívy daného štátu.

Slovenská republika a Česká republika sú členskými štátmi Európskej únie a vzorky komparácie majú rovnaké možnosti vykonávať svoje povolanie na území iného členského štátu Európskej únie.

Slovenská komora zubných lekárov a Česká stomatologická komora sú právoplatnými členmi medzinárodných organizácií združujúce zubných lekárov, akými sú FDI (Svetová dentálna federácia), ERO (Európska regionálna organizácia) a CED (Rada Európskych zubných lekárov). Zriadenie stavovskej organizácie bolo jednou z prvých aktivít zubných lekárov po roku 1989, ktoré pôsobí ako nepolitická, nezisková organizácia obhajujúca práva a záujmy svojich členov – zubných lekárov.

Údaje o vybranej prvej vzorke – zubní lekári registrovaní v SKZL v Slovenskej republike boli z registra Slovenskej komory zubných lekárov verejne nedostupnom, z publikačným materiálom – „Zubný lekár“ a z verejne dostupnej internetovej stránky www.skzl.sk. Údaje

o druhej vzorke – zubní lekári registrovaní v Českej stomatologickej komore v Českej republike boli z publikačných materiálov „Ročenky ČSK“ verejne dostupné na www.dent.cz a z verejne dostupnej internetovej stránky www.dent.cz.

5.3 Komparácia údajov

V súlade s vyjadrením **andragogickej reality** v teoretickej časti, porovnáme získané údaje z odbornej pracovnej činnosti, špecializovaných pracovných činností, certifikačných pracovných činností, kreditného systému a záujmu zubných lekárov o sústavné vzdelávanie.

Prucha označuje andragogickú realitu ako „*všetchna ta prostředí a situace, v nichž jsou začleněny subjekty do nějakých procesů edukace (učení a vzdělávání) a v nichž se používají nějaké edukační konstrukty a vznikají nějaké vzdělávací výsledky a efekty*“ (Prucha, 2014, s. 19).

Podľa platnej legislatívy a **edukačných konštruktov** hodnotíme sústavné vzdelávanie a ďalšie vzdelávanie zubných lekárov v nadväznosti na nadobudnuté odborné pracovné činnosti. „*Edukačné konstrukty z andragogického pohledu jsou všechny teorie, modely, plány, scénáře, předpisy, návody, které byly záměrně vytvořeny pro účely edukace dospělých a uplatňují se v edukačních procesech*“ (Prucha, 2014, s. 21).

Výkon povolania zubný lekár, edukácia a **edukačné procesy** v tejto profesii, na území Českej republiky a Slovenskej republiky sú ovplyvnené implementáciou európskej legislatívy, vyplývajúce z členstva oboch štátov v Európskej únii na jednej strane. Inováciami technológií pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti na strane druhej a legislatívnymi normami daného štátu v nadväznosti na minimálnu sieť zdravotníckych zariadení v pôsobnosti zdravotných poisťovní a územných celkov a spoločenskej potreby na strane tretej.

Edukačné procesy z andragogického pohľadu podľa Pruchu definujeme ako „*... všechny takové činnosti, v nichž dochází k nějakému učení (vzdělávání) na straně dospělého subjektu, jemuž jsou jiným subjektem přímo nebo zprostředkovaně (např. počítačovým programem), záměrně i nezáměrně prezentovány nějaké informace*“ (Prucha, 2014, s. 20).

Prezentácia informácií v edukácii vybratej vzorky – zubní lekári v Slovenskej republike a v Českej republike sú publikované v periodikách „Zubný lekár“ a „Stomatológ“ s rozšíreným online prístupom k medzinárodným periodikám na www.dent.cz a www.skzl.sk.

5.3.1 Komparácia údajov smerujúcich k overeniu hypotézy č. 1

Zadaním hypotézy v znení „*Kreditné vzdelávanie zubných lekárov v SR a ČR je rovnaké*“ sme analyzovali kreditné vzdelávanie zubných lekárov a jeho obsah, začínajúce formálnym vzdelávaním pokračujúce sústavným ďalším vzdelávaním zubných lekárov. Samostatne boli analyzované odborné pracovné činnosti, špecializované pracovné činnosti, certifikované pracovné činnosti a kreditný systém zubných lekárov evidovaný stavovskou organizáciou v SR Slovenskou komorou zubných lekárov a v ČR Českou stomatologickou komorou.

5.3.1.1 Odborné pracovné činnosti

Ako uvádza verejne dostupný internetový portál vysokých škôl Slovenskej republiky www.portalvs.sk a v Českej republike www.jobs.cz štúdium v študijnom programe pre odbor „*zubné lekárstvo*“ má stanovenú podľa dĺžky trvania:

Slovenská republika denné štúdium,

- 1. a 2. stupeň spojený s dĺžkou trvania 6 rokov,
- ukončené štátnou skúškou teoretickou a obhajobou diplomovej práce s právom užívať titul MDDr. (Medicina dentale doctor) od roku 2009.
- 3. stupeň ukončený dizertačnou skúškou a obhajobou záverečnej práce s právom užívať titul PhD.

Česká republika denné štúdium,

- 1. a 2. stupeň spojený s dĺžkou trvania 5 rokov.
- ukončené štátnou skúškou teoretickou a obhajobou diplomovej práce s právom užívať titul MDDr. (Medicina dentale doctor) od roku 2009.
- 3. stupeň ukončený dizertačnou skúškou a obhajobou záverečnej práce s právom užívať titul PhD.

Zahraničie – podobné odbory:

UK (Veľká Británia): Dental School and Hospital London,

IR (Írsko): Trinity Dental College – University of Dublin School of Dental Science,

DK (Dánsko): Royal Dental College University of Copenhagen,

NL (Holandsko): University and Faculty of Nijmegen, Subfaculty of Dentistry,

SE (Švédsko): Odontologiska Institutet, Umea University (Portalvs.sk, online, cit. 2016-03-01).

Požiadavky na povolanie zubný lekár preukazujú schopnosť v rámci parametrov klinických kompetencií ako súčasti komplexného systému starostlivosti o pacienta a udržania jeho zdravia, **pracovať samostatne** v ústnej dutine. Úroveň vedomostí je zhodná so Smernicou rady č. 78/86/EEC členských krajín Európskej únie v obidvoch sledovaných štátoch Slovenskej republiky a Českej republiky (Portalvs.sk, online, cit. 2016-03-01).

Výsledok komparácie: rozdiel v dĺžke trvania štúdia 1. a 2. stupňa vysokej školy, Česká republika má **kratšie štúdium o 1 rok** v porovnaní so Slovenskou republikou, ktorá má v legislatíve 6 rokov.

5.3.1.2 Špecializované pracovné činnosti

Analýzou **legislatívy Slovenskej republiky**, Nariadenie vlády č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností sú uvedené 3 špecializačné odbory, 2 subšpecializácie a 3 špecializované odbory riadiace:

Slovenská republika

a) Odborná spôsobilosť
(štúdium 1. a 2. stupňa)	zubný lekár	s dĺžkou trvania 6 rokov
b) Špecializačné odbory:	Maxilofaciálna chirurgia	s dĺžkou trvania 4 roky,
	Čeľustná ortopédia	s dĺžkou trvania 3 roky,
	Stomatológia	s dĺžkou trvania 2 roky,
c/ Subšpecializácie:	Detská stomatológia	s dĺžkou trvania 2 roky,
	Revízne zubné lekárstvo	s dĺžkou trvania 2 roky.
d) Špecializované odbory riadiace:		
	Zdravotnícky manažment a financovanie	s dĺžkou trvania 2 roky,
	Sociálne lekárstvo a organizácia zdravotníctva	s dĺžkou trvania 2 roky,
	Odborník na riadenie vo verejnom zdravotníctve	s dĺžkou trvania 2 roky.

Osvedčenie odbornosti vydáva - lekárska fakulta a univerzita.

Analýzou **legislatívy Českej republiky**, zákon č. 95/2004 Sb. o podmienkach získavania a uznávania odbornej spôsobilosti a špecializovanej spôsobilosti k výkonu zdravotníckeho povolania lekára, zubného lekára..., Vyhlášky č. 233/2008 Sb. o odboroch špecializačného vzdelávania lekárov, zubných lekárov... a Vyhlášky č. 185/2009 Sb. o odboroch špecializačného vzdelávania lekárov, zubných lekárov a farmaceutov a odboroch certifikovaných kurzov je uvedených 5 špecializačných odborov. Subšpecializácie a špecializované odbory riadiace nie sú uvedené.

Česká republika

a) Odborná spôsobilosť zubný lekár s dĺžkou trvania 5 rokov

(štúdium 1. a 2. stupňa)

b) Špecializačné odbory (nadstavbová špecializácia) :

Klinická stomatológia	s dĺžkou trvania 4 roky
Orálna a maxilofaciálna chirurgia	s dĺžkou trvania 5 roky
Čeľustná ortopédia	s dĺžkou trvania 3 roky
Detská stomatológia	s dĺžkou trvania 3 roky
Parodontológia	s dĺžkou trvania 3 roky
Stomatologická protetika	s dĺžkou trvania 3 roky

c) Subšpecializácie nie sú uvedené.

d) Špecializované odbory riadiace: nie sú uvedené.

Osvedčenie odbornosti vydáva - stavovská organizácia, Česká stomatologická komora.

Výsledok komparácie: rozdiel je v označení špecializačných odborov a dĺžke trvania štúdia, ktoré je v Českej republike **dlhšie o 1-2 roky** ako uvádza legislatíva Slovenskej republiky.

5.3.1.3 Certifikované pracovné činnosti

Analýzou legislatívy Slovenskej republiky, Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z., ktoré bolo doplnené Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 379/2015 sú pre sledovanú skupinu „zubný lekár“ uvedené 4 certifikované pracovné činnosti.

Slovenská republika

a) certifikované pracovné činnosti - dentoalveolárna chirurgia, dĺžka trvania 1-2 roky,

- choroby slizníc ústnej dutiny, dĺžka trvania 1-2 roky,
- implantológia, dĺžka trvania 1-2 roky,
- mukogingiválna chirurgia, dĺžka trvania 1-2 roky.

Osvedčenie odbornosti vydáva - lekárska fakulta a univerzita.

Česká republika

a) certifikované pracovné činnosti nie sú uvedené.

Osvedčenie odbornosti z neformálneho vzdelávania vydávajú Odborné organizácie po absolvovaní viacstupňových praktických kurzov:

- Česká stomatochirurgická spoločnosť - pre stomatochirurgiu,
- Česká spoločnosť protetickej stomatológie – pre protetickú stomatológiu,
- Česká ortodontická spoločnosť – pre ortodonciu,
- Česká parodontologická spoločnosť – pre parodontológiu,
- Česká spoločnosť pre detskú stomatológiu – pre detskú stomatológiu,
- Česká endodontická spoločnosť - pre endodonciu,
- Česká akadémia dentálnej estetiky - pre dentálnu estetiku,
- ProMikro-Asociácia mikroskopickej stomatológie - pre mikroskopickú stomatológiu,
- Spoločnosť maxilofaciálnej chirurgie ČLS JEP - pre maxilofaciálnu chirurgiu.

Výsledok komparácie: Slovenská republika legislatívne eviduje certifikované pracovné činnosti v dĺžke 1-2 roky. Česká republika tieto pracovné činnosti legislatívne neuvádza. Česká stomatologická komora v sústavnom a ďalšom vzdelávaní zubných lekárov zabezpečuje neformálnym vzdelávaním viacstupňové praktické kurz rovnocenné obsahom kurikula v Slovenskej republike.

5.3.1.4 Kreditný systém

Analýzou legislatívnych dokumentov Slovenskej republiky, Zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a vyhlášky č. 366/2005 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov **eviduje Slovenská komora zubných lekárov kreditný systém zubných lekárov** hodnotiaci nemerateľnú a merateľnú zložku sústavného, ďalšieho vzdelávania zubných lekárov.

Analýzou legislatívnych dokumentov Českej republiky, Zákona č.220/1991 Sb. o Českej lekárskej komore, Českej stomatologickej komore a Českej lekárnickej komore **eviduje Česká stomatologická komora kreditný systém zubných lekárov** hodnotiacich sústavné, ďalšie vzdelávanie zubných lekárov.

a) Kreditný systém eviduje stavovská organizácia zo zákona,

v Slovenskej republike	- Slovenská komora zubných lekárov,
v Českej republike	- Česká stomatologická komora.

b) Účasť zubných lekárov na sústavnom, ďalšom vzdelávaní:

v Slovenskej republike	- povinné zo zákona č. 578/2004 Zúz.
Nedostatočný počet kreditov sankcionovaný.
v Českej republike	- dobrovoľné, na základe čestného prehlásenia lekára.
Sankcie neuvedené.

c) Dĺžka sledovaného vzdelávacieho obdobia zubného lekára :

v Slovenskej republike	- päťročný vzdelávací cyklus,
v Českej republike	- päťročný vzdelávací cyklus.

d) Hodnotenie sústavného, ďalšieho vzdelávania zubného lekára za vzdelávacie obdobie má merateľnú a nemerateľnú zložkou s uvedením počtov kreditov:

v Slovenskej republike	- nemerateľná zložka 100 kreditov,
- merateľná zložka 150 kreditov.
v Českej republike	- nemerateľná zložka 100 kreditov,
- merateľná zložka 50 kreditov.

e) Hodnotenie aktívnej účasti zubného lekára na sústavnom, ďalšom vzdelávaní v Slovenskej republike:

- vlastná prednášková činnosť	= 1 hod = 10 kreditov,
- vlastná publikačná činnosť	= autor = 15 kreditov,
- 1. a 2. spoluautor publikačnej činnosti	= 5 kreditov,
- odborná monografia v rodnom jazyku, autor	= 50 kreditov,
- 1. a 2. spoluautor monografie v rodnom jazyku	= 20 kreditov,
- odborná monografia v cudzom jazyku, autor	= 80 kreditov,

- 1. a 2. spoluautor monografie v cudzom jazyku = 30 kreditov,
- tvorba autodidaktického kompletného testu = 4 kredity,

- tvorba učebných pomôcok, skriptá, film... = 20 kreditov,
- 1. a 2. spoluautor učebných pomôcok... = 10 kreditov.
- vlastná výskumná činnosť v špecializácii = 25 kreditov.

v Českej republike:

- vlastná prednášková činnosť = 15 kreditov/za 1 rok,
- vlastná publikačná činnosť autor = 15 kreditov,
- 1. a 2. spoluautor publikačnej činnosti = 5 kreditov,
- odborná monografia autor = 30 kreditov,
- 1. a 2. spoluautor monografie = 30 kreditov,
- tvorba autodidaktického kompletného testu = 2/15 kreditov za cyklus,
- vlastná výskumná činnosť v špecializácii = 20 kreditov.

f) Hodnotenie pasívnej účasti zubného lekára na sústavnom, ďalšom vzdelávaní

v Slovenskej republike:

- účasť na prednáške, seminári, kurze... = 1 hodina/ 1 kredit
- odborná stáž na akreditovanom pracovisku = 1deň / max. 7 kreditov v EU,
- úspešná účasť na audiodidaktickom texte = 1-2 kredity.

v Českej republike:

- účasť na prednáške, seminári, kurze... = 1 hodina/ 1 kredit,
maximálne 10 kreditov/za cyklus.
- odborná stáž na akreditovanom pracovisku = 1deň / max. 10 kreditov v EU,
- úspešná účasť na audiodidaktickom texte = 1-2 kredity,
maximálne 15 kreditov/za cyklus.
- členstvo v odbornej spoločnosti = 1 kredit/ za 1 rok.

Výsledok komparácie: Slovenská republika a Česká republika eviduje veľmi podobnú legislatívu evidencie sústavného, ďalšieho vzdelávania zubných lekárov s rozdielmi:

- a) Kreditný systém** - eviduje stavovská organizácia zo zákon - zhodné.

- b) Účasť zubných lekárov na sústavnom, ďalšom vzdelávaní**
Slovenská republika má účasť povinnú, Česká republika dobrovoľné - **rozdiel.**
- c) Dĺžka sledovaného vzdelávacieho obdobia** zubného lekára
v Slovenskej republike a v Českej republike je rovnaké 5 rokov - zhodné.
- d) Hodnotenie sústavného, ďalšieho vzdelávania** zubného lekára v SR a ČR
za vzdelávacie obdobie má merateľnú a nemerateľnú zložkou s uvedením počtov kreditov - **rozdiel.**
Slovenská republika má legislatívne stanovený vyšší počet kreditov, ktoré musí zubný lekár preukázať v sledovanom vzdelávacom období, merateľná časť 150 kreditov, nemerateľná časť 100 kreditov, celkom **250 kreditov.**
Česká republika má legislatívne stanovený nižší počet kreditov, ktoré musí zubný lekár preukázať v sledovanom vzdelávacom období, merateľná časť 50 kreditov, nemerateľná časť 100 kreditov, celkom **150 kreditov.**
- e) Hodnotenie aktívnej účasti zubného lekára** na sústavnom, ďalšom vzdelávaní:
- v **Slovenskej republike** je pridelovanie kreditov úmerne k celkovému počtu kreditov za celé vzdelávacie obdobie (**150 kreditov**).
Hodnotí sa prednášková (pedagogická), publikačná, vedecká činnosť, vlastná monografia, tvorba učebných pomôcok, didaktického **testu s rozdielnym počtom kreditov.**
- v **Českej republike** je pridelovanie kreditov v **jednotlivých formách o niečo nižšie k celkovému počtu kreditov** za celé vzdelávacie obdobie (**50 kreditov**).
Hodnotí sa rovnako ako v SR prednášková (pedagogická), publikačná, vedecká činnosť, vlastná monografia, tvorba učebných pomôcok, didaktického testu s rozdielnym počtom kreditov. **Priznávaní kreditov v aktívnej účasti zubných lekárov v SR, ČR - rozdiel.**
- f) Hodnotenie pasívnej účasti zubného lekára** na sústavnom, ďalšom vzdelávaní:
v Slovenskej republike a Českej republike je priznávanie jedného kreditu za jednu hodinu vzdelávacej akcie rovnaké. Rozdiely sú v počte priznaných kreditov za deň, podľa úrovne organizovania vzdelávacej akcie a stanovením maximálneho počtu kreditov pri stáži, audiodidaktickom texte a za členstvo v odborných organizáciách - **rozdiel.**

5.3.2 Komparácia údajov smerujúcich k overeniu hypotézy č. 2

Zadaním hypotézy v znení „*Účastníci sústavného vzdelávania v SR a ČR uprednostňujú teoretické metódy vzdelávania pred praktickými metódami evidované v kreditnom systéme komory*“ sme analyzovali záujem zubných lekárov evidovaných v SR Slovenskou komorou zubných lekárov a v ČR Českou stomatologickou komorou. Obidve sledované skupiny zubných lekárov majú stanovenú rovnakú dĺžku päťročného vzdelávacieho obdobia počas ktorého svojou účasťou na sústavnom ďalšom vzdelávaní získavajú kredity evidované svojou stavovskou organizáciou, v SKZL podľa zákona SR č. 578/2004 Z. z. a v ČSK podľa zákona ČR č. 220/1991 Sb.

5.3.2.1 Záujem zubných lekárov o sústavné vzdelávanie

Na základe dostupných informácií z Českej stomatologickej komory so sídlom v Prahe (internetového portálu www.dent.cz) a informácií zo Slovenskej komory zubných lekárov so sídlom v Bratislave (internetového portálu www.skzl.sk) porovnáme sústavné ďalšie vzdelávanie zubných lekárov v období rokov 2010 – 2015.

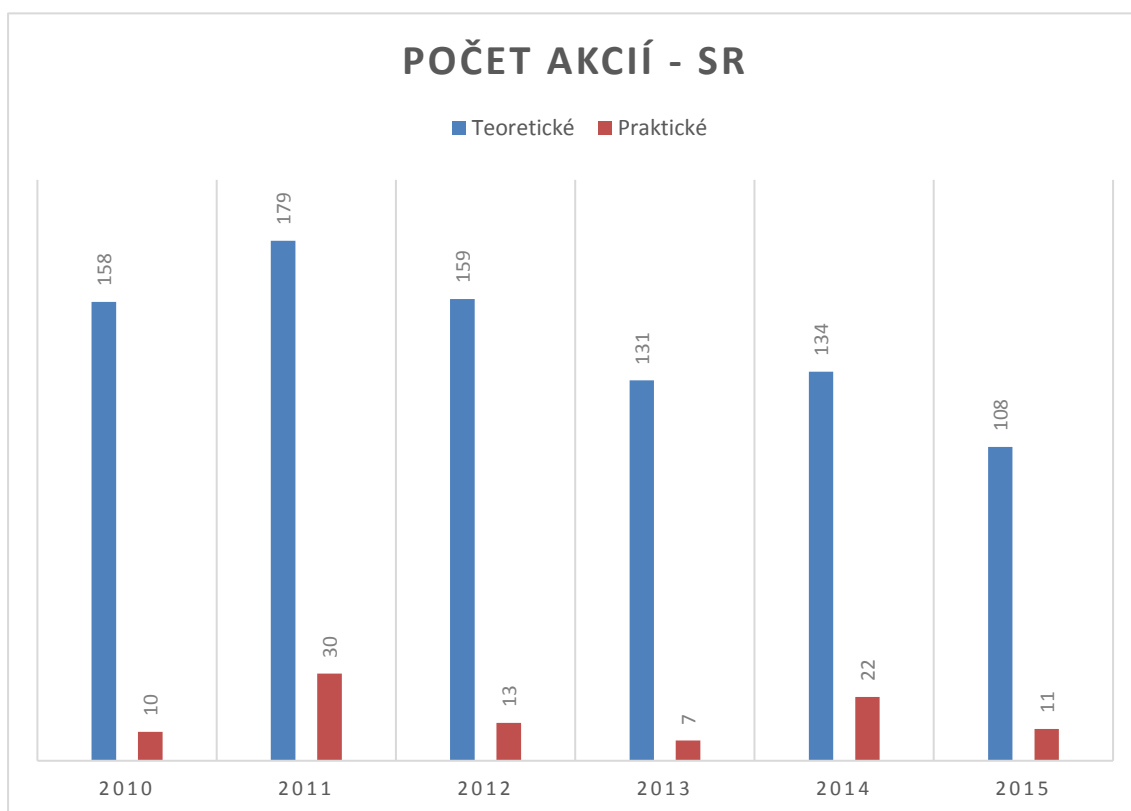
Po komparácii údajov kreditného systému a sústavného, ďalšieho vzdelávania zubných lekárov porovnáme ich záujem o vzdelávanie na základe dopytu zubných lekárov, jednotlivo v Slovenskej republike a zvlášť v Českej republike. Teoretické metódy (prevažujúce vo forme prednášky) porovnáваме s praktickými metódami (prevažujúce vo forme kurzu) v rozsahu rokov 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 a 2015.

Pri spracovaní údajov sme mali možnosť sledovať záujem zubných lekárov podľa vekovej štruktúry, ktorá štatisticky potvrdzuje vyšší vekový priemer registrovaných zubných lekárov poskytujúcich zdravotnú starostlivosť v Českej republike a v Slovenskej republike. Údaje o veku registrovaných zubných lekárov sú evidované v registri SKZL a ČSK, ktorý je verejne nedostupný. Na základe pracovného zaradenia v jednej z uvedených stavovských organizácii môžeme zhodnotiť vekové zloženie účastníkov, zubných lekárov o sústavné ďalšie vzdelávanie, ktoré sa prejavilo na výsledných hodnotách zobrazených v grafoch.

Obdobie rokov 2010 až 2015 predstavuje päťročné vzdelávacie obdobie zubných lekárov jednotne evidované v Slovenskej republike ako aj v Českej republike.

V grafickej podobe porovnáваме získané údaje z registra Slovenskej komory zubných lekárov v SR a z verejne dostupných publikovaných Ročeniek Českej stomatologickej komory v ČR.

Graf 1: Počet vzdelávacích akcií v SR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 - 2015

Zdroj: Sládkovičová (vlastné spracovanie)

Slovenskej republike stavovská organizácia organizovala vzdelávacie akcie **vo väčšej miere orientované na teoretické metódy**. Prax zubných lekárov je ovplyvnená dopytom po nových informáciách ako z oblasti odbornej, tak aj z ekonomickej a právnej vzhľadom na zmeny v legislatíve SR.

Najväčší nárast je v roku 2011 - s počtom 179 teoretických vzdelávacích akcií,

Najnižší nárast je v roku 2015 - s počtom 108 teoretických vzdelávacích akcií.

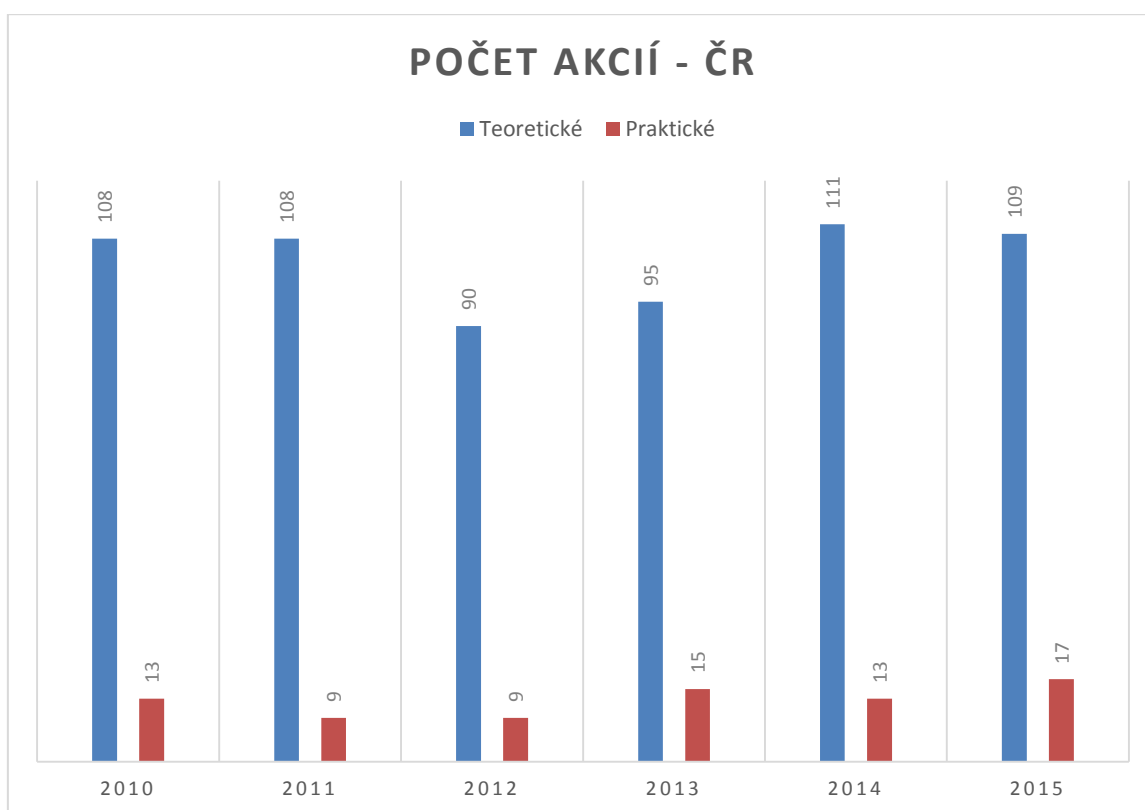
Praktické vzdelávacie akcie pre zubných lekárov sú menej zastúpené.

Najväčší nárast je v roku 2011 - s počtom 30 praktických vzdelávacích akcií,

Najnižší nárast je v roku 2013 - s počtom 7 praktických vzdelávacích akcií.

Percentuálnym porovnaním teoretické vzdelávacie akcie zubných lekárov SR boli zastúpené, pri najväčšom záujme zubných lekárov v roku 2011, z celkového počtu vzdelávacích akcií v danom roku 85,65 percentami. **Praktické vzdelávacie akcie zubných lekárov SR** boli zastúpené pri najväčšom záujme zubných lekárov v roku 2011, z celkového počtu vzdelávacích akcií v sledovanom období **14,35 percentami**.

Graf 2: Počet vzdelávacích akcií v ČR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015

Zdroj: Sládkovičová (vlastné spracovanie)

V Českej republike stavovská organizácia organizovala vzdelávacie akcie **vo väčšej miere orientované na teoretické metódy**. Záujem zubných lekárov bol zameraný na nové poznatky a informácie z odbornej praxe.

Najväčší nárast je v roku 2014 - s počtom 111 teoretických vzdelávacích akcií,
Najnižší nárast je v roku 2012 - s počtom 90 teoretických vzdelávacích akcií.

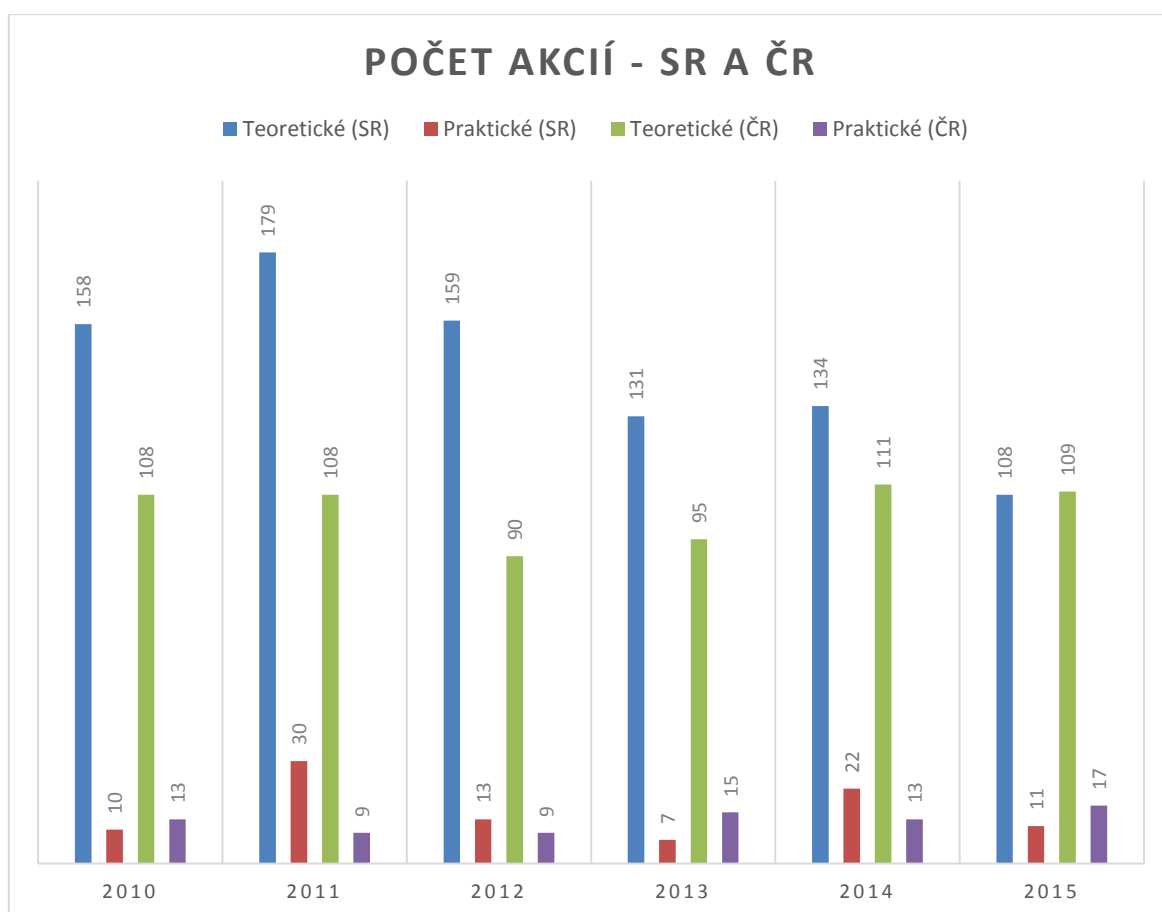
Praktické vzdelávacie akcie pre zubných lekárov sú menej zastúpené.

Najväčší nárast je v roku 2015 - s počtom 17 praktických vzdelávacích akcií,

Najnižší nárast je v 2011 a 2012 - s rovnakým počtom 9 praktických vzdelávacích akcií.

Percentuálnym porovnaním teoretické vzdelávacie akcie zubných lekárov ČR boli zastúpené, pri najväčšom záujme zubných lekárov v roku 2014, z celkového počtu 89,52 percentami. **Praktické vzdelávacie akcie zubných lekárov ČR** boli zastúpené, pri najväčšom záujme zubných lekárov v roku 2015, z celkového počtu **13,49 percentami**.

Graf 3: Porovnanie počtu vzdelávacích akcií v SR a v ČR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015

Zdroj: Sládkovičová (vlastné spracovanie)

Vzájomným porovnaním vzdelávacích akcií v Slovenskej republike a Českej republike sa preukázal **zvýšený počet teoretických vzdelávacích akcií** v rokoch 2011, 2012, 2010 na začiatku vzdelávacieho obdobia v SR a v rokoch 2014, 2015 na konci vzdelávacieho obdobia v ČR podľa dopytu zubných lekárov.

Praktické vzdelávacie akcie sú s nižším počtom v SR aj v ČR v porovnaní s teoretickými vzdelávacími akciami v sledovanom období 2010 až 2015:

Najvyšší záujem o praktické vzdelávacie akcie bolo v SR - v rokoch 2011 a 2014.

Najvyšší záujem o praktické vzdelávacie akcie bolo v ČR - v rokoch 2015 a 2013.

V sledovanom období sústavného ďalšieho vzdelávania zubných lekárov, v rokoch 2010 až 2015, evidujeme v Slovenskej republike najväčšie **zastúpenie teoretických vzdelávacích akcií 85,65 percentami a 14,35 percentami praktickými vzdelávacími akciami**. V rovnakom období v Českej republike evidujeme najväčšie zastúpenie **teoretických vzdelávacích akcií 89,52 percentami a 13,49 percentami praktickými vzdelávacími akciami**.

Nízky počet praktických vzdelávacích akcií v sledovanom päťročnom vzdelávacom období zubných lekárov v SR a ČR formuje dopyt registrovaných zubných lekárov po tejto forme sústavného vzdelávania ovplyvnený vekovým zložením zubných lekárov v SR a ČR, ktoré podľa evidencie registrovaných zubných lekárov v SKZL (Slovenskej komore zubných lekárov) a v ČSK (Českej stomatologickej komore) je zastúpená lekármi s vyšším vekovým priemerom.

Rozdielny počet praktických vzdelávacích akcií v SR a ČR je formovaný existenciou Odborných organizácií v Českej republike, ktoré organizujú viacstupňové praktické kurzy v rámci svojej organizácie samostatnými vzdelávacími programami. Zubní lekári ČR získavajú kredit za registráciu v týchto odborných organizáciách, ktoré zabezpečujú sústavné ďalšie vzdelávanie pre svojich členov.

Odborné organizácie v Slovenskej republike v rovnakom sledovanom období ako v ČR nemajú samostatnú evidenciu svojich praktických kurzov. Podľa platnej legislatívy SR sa evidujú všetky vzdelávacie aktivity zubných lekárov v kreditnom systéme Slovenskej komory zubných lekárov.

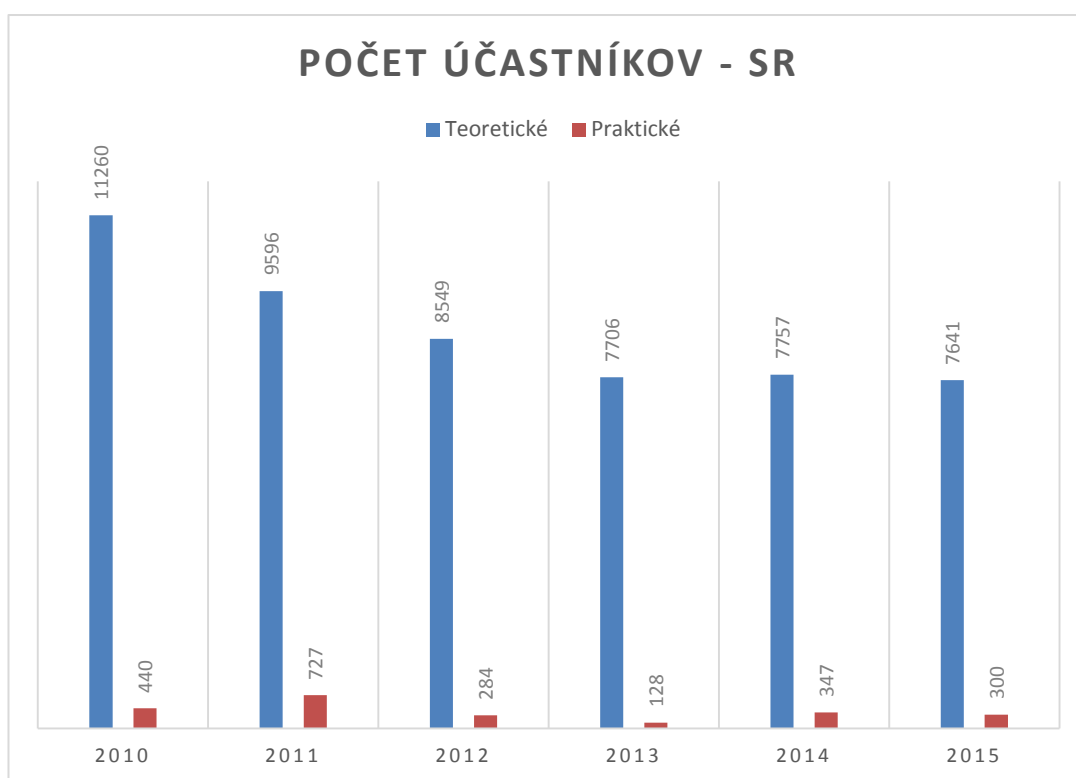
5.3.2.2 Účast' zubných lekárov na sústavnom vzdelávaní

Na základe dostupných informácií z Ročenky Českej stomatologickej komory so sídlom v Prahe (internetového portálu www.dent.cz) a informácií z registra Slovenskej komory zubných lekárov so sídlom v Bratislave (dostupný registrovaným členom na www.skzledu.sk) porovnáme účasť zubných lekárov na sústavnom, ďalšom vzdelávaní v období rokov 2010 – 2015 (spoločne evidované päťročné vzdelávacie obdobie v SR a ČR).

Po komparácii údajov kreditného systému, sústavného ďalšieho vzdelávania zubných lekárov porovnáme pasívnu účasť zubných lekárov na vzdelávaní jednotlivo v Slovenskej republike a zvlášť v Českej republike.

Účasť vybranej vzorky priamo nadväzuje na dopyt po sústavnom ďalšom vzdelávaní zubných lekárov. Porovnávame účasť na teoretickom a praktickom vzdelávaní spomínanej skupiny zubných lekárov v Slovenskej republike a v Českej republike organizované stavovskými komorami Slovenskou komorou zubných lekárov a Českou stomatologickou komorou.

Graf 4: Porovnanie počtu účastníkov vzdelávacích akcií v SR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015

Zdroj: Sládkovičová (vlastné spracovanie)

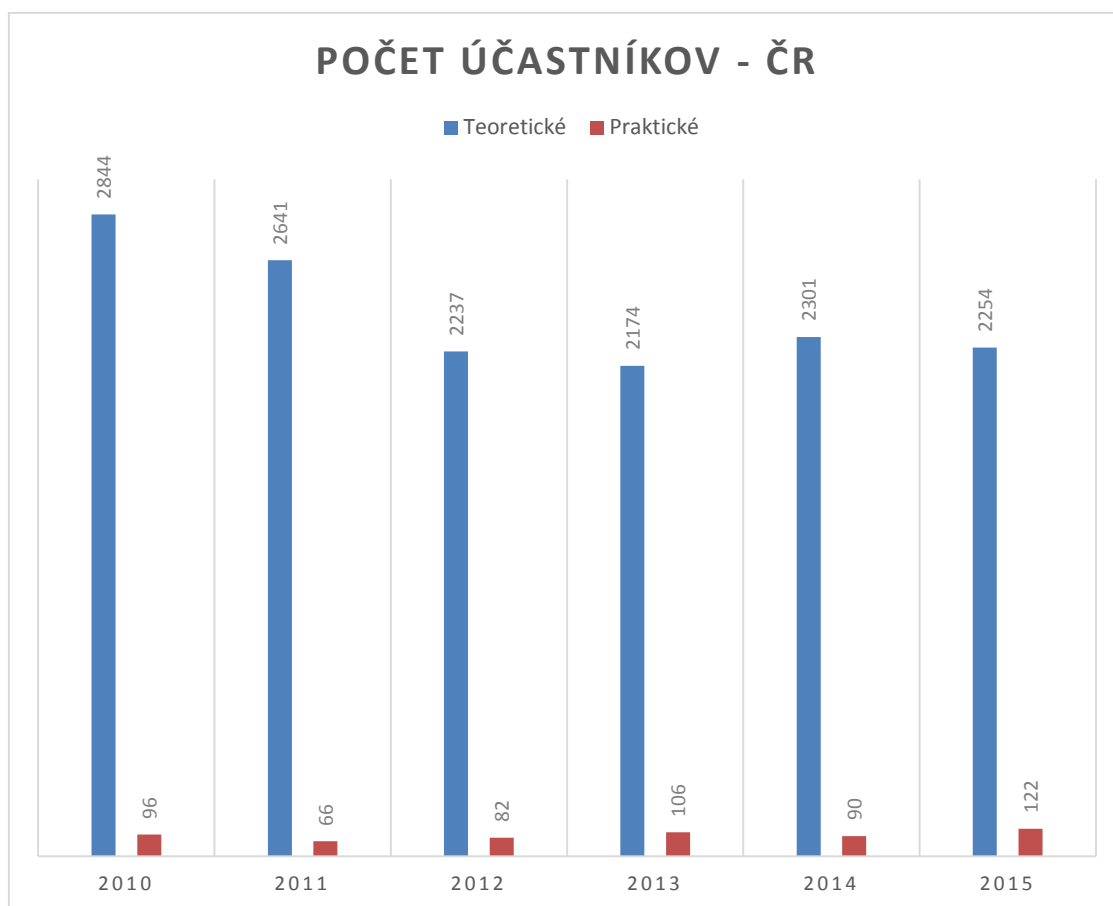
V Slovenskej republike počet účastníkov – zubných lekárov **je najväčší na teoretických vzdelávacích akciách** na začiatku vzdelávacieho obdobia v rokoch 2010, 2011 a 2012 s počtom 11 260, 9 596 a 8 549 osôb (zubných lekárov). Najmenší počet účastníkov na teoretických vzdelávacích akciách je v roku 2013 a 2012 s počtom 128 a 284 osôb (zubných lekárov).

Praktické vzdelávacie akcie sú najnižšie v roku 2012 a 2013 s počtom 284 a 128 osôb (zubných lekárov). Najväčší záujem bol v roku 2011 s počtom 727 osôb (zubných lekárov) a v roku 2010 s počtom 400 osôb (zubných lekárov).

Grafický prehľad preukazuje v každom sledovanom roku 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 a 2015 nízku účasť na praktických vzdelávacích akciách v porovnaní s účasťou na teoretických vzdelávacích akciách.

Percentuálnym porovnaním **účasť na teoretických vzdelávacích akciách zubných lekárov SR** evidujeme pri najväčšom záujme zubných lekárov v roku 2010, z celkového počtu **96,24 percentami**. **Účasť na praktických vzdelávacích akciách zubných lekárov SR** boli zastúpené, pri najväčšom počte zubných lekárov v roku 2011, z celkového počtu **7,04 percentami**.

Graf 5: Porovnanie počtu účastníkov vzdelávacích akcií v ČR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015

Zdroj: Sládkovičová (vlastné spracovanie)

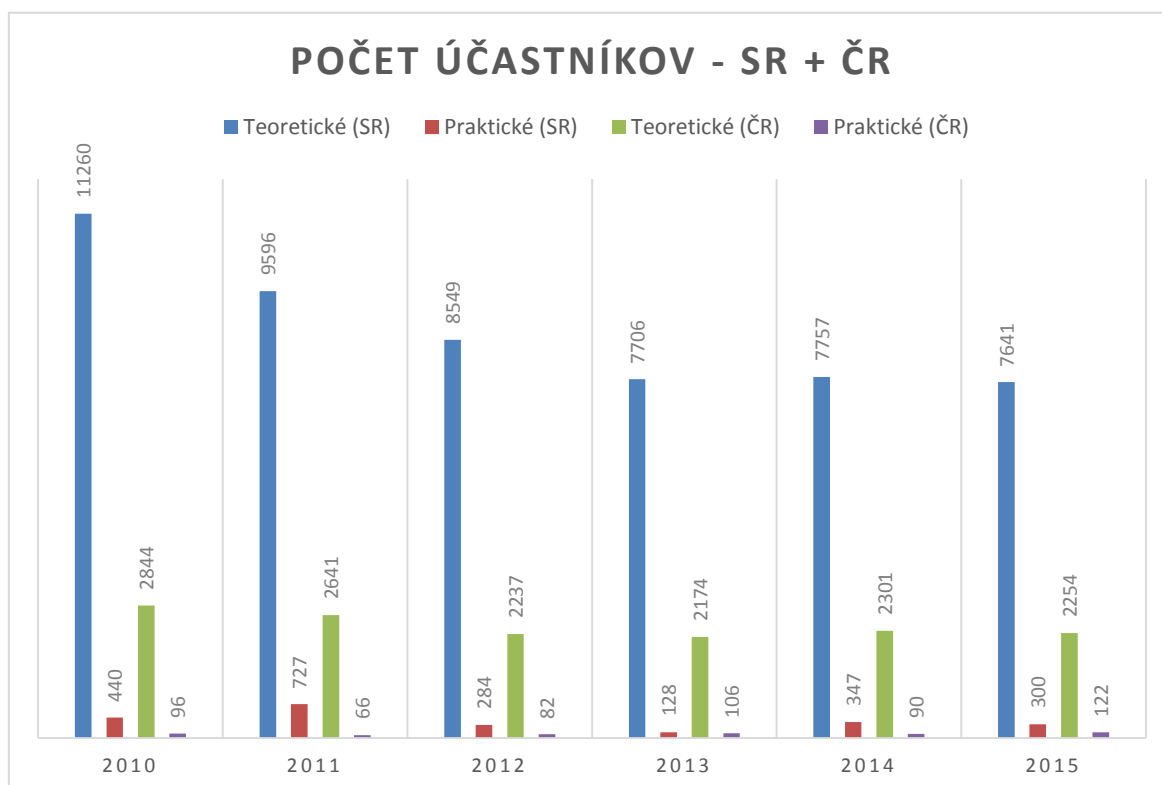
V Českej republike počet účastníkov – zubných lekárov **je najväčší na teoretických vzdelávacích akciách**, na začiatku vzdelávacieho obdobia v rokoch 2010, 2011 a 2014 s počtom 2844, 2641 a 2301 osôb (zubných lekárov).

Praktické vzdelávacie akcie sú s najväčšou účasťou zubných lekárov v roku 2015, 2013 s počtom 122 a 106 osôb (zubných lekárov). Uvedené roky sú na konci hodnotiaceho vzdelávacieho obdobia. Najnižšia účasť bola v roku 2011 a 2012 s počtom 66 a 82 osôb (zubných lekárov).

Grafický prehľad preukazuje v každom sledovanom roku 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 a 2015 nízku účasť na praktických vzdelávacích akciách v porovnaní s účasťou na teoretických vzdelávacích akciách v rovnakom hodnotiacom období.

Percentuálnym porovnaním **účasť na teoretických vzdelávacích akciách zubných lekárov ČR** evidujeme pri najväčšom záujme zubných lekárov v roku 2010, z celkového počtu **96,73 percentami. Účasť na praktických vzdelávacích akciách zubných lekárov ČR** boli zastúpené, pri najväčšom počte zubných lekárov v roku 2015, z celkového počtu **5,13 percentami.**

Graf 6: Porovnanie počtu účastníkov vzdelávacích akcií v SR a ČR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015

Zdroj: Sládkovičová (vlastné spracovanie)

Vzájomným porovnaním účasti zubných lekárov na vzdelávacích akciách v sledovanom vzdelávacom období 2010 až 2015 v Slovenskej republike a Českej republike sa preukázal **zvýšený záujem zubných lekárov o teoretické vzdelávacie akcie v rokoch 2010, 2011**, na začiatku päťročného vzdelávacieho obdobia zubných lekárov, ktoré je zhodné v oboch štátoch.

V Slovenskej republike a Českej republike bol **najmenší záujem o teoretické vzdelávacie akcie**, v sledovanom vzdelávacom období 2010 až 2015, **v roku 2013**.

Praktické vzdelávacie akcie sú s nižším záujmom v SR aj v ČR v porovnaní s teoretickými vzdelávacími akciami počas celého sledovaného obdobia 2010 až 2015.

Percentuálne porovnanie účasti zubných lekárov na praktických vzdelávacích akciách k teoretickým vzdelávacím akciám:

v roku 2010: v Slovenskej republike predstavuje 3,76% a v Českej republike 3,27%,

v roku 2011: v Slovenskej republike predstavuje **7,04%** a v Českej republike 2,44%,

v roku 2012: v Slovenskej republike predstavuje 3,22% a v Českej republike 3,54%,

v roku 2013: v Slovenskej republike predstavuje 1,63% a v Českej republike 4,65%,

v roku 2014: v Slovenskej republike predstavuje 4,28% a v Českej republike 3,76%,

v roku 2015: v Slovenskej republike predstavuje 3,78% a v Českej republike **5,13%**,

Grafické porovnania počtu účastníkov na teoretických vzdelávacích akciách v SR a ČR a počtu praktických vzdelávacích akciách v SR a ČR v sledovanom vzdelávacom období 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 vyjadruje **nízku účasť zubných lekárov na praktických vzdelávacích akciách a nízke percentuálne zastúpenie praktických vzdelávacích akcií** v porovnaní s teoretickými vzdelávacími akciami v sledovanom vzdelávacom období 2010 – 2015. V SR je rozpätie počtu účastníkov na praktických vzdelávacích akciách v pomere k teoretickým vzdelávacím akciám **od 1,63 percent do 7,04 percent**.

V ČR je rozpätie počtu účastníkov na praktických vzdelávacích akciách v pomere k teoretickým vzdelávacím akciám **od 2,44 percent do 5,13 percent**.

5.4 Zhodnotenie výsledkov komparácie

Andragogická realita je v sústavnom a ďalšom vzdelávaní zubných lekárov v SR a ČR rôznorodá, diferencovaná vzhľadom na odbornosť, špecializácie, subšpecializácie získané vo formálnom a neformálnom sústavnom, ďalšom vzdelávaní lekárov. Slovenská republika

zákonem č. 578/2004 Zúz. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizácií v zdravotníctve a v Českej republike zákonom č. 95/2004 Sb. o podmienkach získavania a uznávania odbornej spôsobilosti a špecializovanej spôsobilosti k výkonu zdravotníckeho povolania lekára, zubného lekára legislatívne upravuje odbornú spôsobilosť k výkonu zdravotníckeho povolania zubného lekára a špecializovanú spôsobilosť zubného lekára.

5.4.1 Zhodnotenie výsledkov komparácie – hypotézy č. 1

Porovnávaním sústavného vzdelávania zubných lekárov v SR a ČR a kreditného systému s pridelovaním kreditov zubným lekárom v Slovenskej republike Slovenskou komorou zubných lekárov a v Českej republike Českou stomatologickou komorou zhodnotíme stanovenú prvú hypotézu: *“Kreditné vzdelávanie zubných lekárov v SR a ČR je rovnaké.”* nasledovne:

- a) **Kreditný systém v SR a ČR** - eviduje stavovská organizácia zo zákona - **zhodné.**
- b) **Účasť zubných lekárov v SR a ČR na sústavnom, ďalšom vzdelávaní**
Slovenská republika má účasť povinnú, Česká republika – dobrovoľnú - **rozdiel.**
- c) **Dĺžka sledovaného vzdelávacieho obdobia** zubného lekára v SR a ČR
- päťročné vzdelávacie obdobie - **zhodné.**
- d) **Hodnotenie sústavného, ďalšieho vzdelávania zubného lekára v SR a ČR**
za vzdelávacie obdobie má merateľnú a nemerateľnú zložkou s uvedením rozdielneho počtov kreditov - **rozdiel.**
- e) **Hodnotenie aktívnej účasti zubného lekára v SR a ČR na sústavnom, ďalšom vzdelávaní** - **rozdiel.**
- f) **Hodnotenie pasívnej účasti zubného lekára v SR a ČR na sústavnom, ďalšom vzdelávaní** - **rozdiel.**

Na základe zadania sme komparáciou údajov o sústavnom vzdelávaní zubných lekárov a analýzou legislatívnych dokumentov v Slovenskej republike a Českej republike **vyhodnotili dve zhody a štyri rozdiely v sústavnom vzdelávaní** a v kreditnom systéme zubných lekárov SR a ČR.

Prvý rozdiel v účasti zubných lekárov na sústavnom vzdelávaní ovplyvňuje registrovaných zubných lekárov v SR ekonomicky (sankciami), v ČR sa sankcie neuplatňujú.

Analýzou legislatívnych dokumentov Slovenskej republiky a Českej republiky sme porovnali účasť zubných lekárov na sústavnom, ďalšom vzdelávaní:

- v Slovenskej republike je účasť na sústavnom vzdelávaní povinná, zákon SR č. 578/2004 Z. z. a **nepreukázanie sústavného vzdelávania s dostatočným počtom 150 kreditov u registrovaného zubného lekára je sankcionovaná,**
- v Českej republike je účasť na sústavnom vzdelávaní dobrovoľná, zákon ČR č. 220/1991 Sb. a preukázanie sústavného vzdelávania je na **základe čestného prehlásenia zubného lekára bez uvedenia sankcie za nepreukázanie sústavného vzdelávania s dostatočným počtom 50 kreditov u registrovaného zubného lekára.**

Druhý rozdiel v hodnotení sústavného, ďalšieho vzdelávania zubného lekára v SR a ČR za vzdelávacie obdobie má merateľnú a nemerateľnú zložkou **v uvedenom počte kreditov rozdielne.**

Merateľné a nemerateľné zložky sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkom upresňuje Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 366/2005 Zúz. o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Nemerateľná zložka sústavného vzdelávania hodnotí odbornú prax zubného lekára v SR s počtom 100 kreditov a pri výkone lekárskej posudkovej činnosti s počtom 150 kreditov. Nemerateľná zložka sústavného vzdelávania hodnotí odbornú prax zubného lekára v ČR s počtom 100 kreditov.

Merateľná zložka sústavného vzdelávania v SR a ČR vyjadruje **pasívnu účasť** zubného lekára na vzdelávacích akciách organizované zamestnávateľom (zubným lekárom), komorou, odbornými inštitúciami a **aktívnu účasť** zubného lekára výkonom prednáškovej, pedagogickej, publikačnej alebo vedeckej činnosti podľa legislatívnych noriem v SR Vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 366/2005 Zúz **v počte 150 kreditov** pre jedno päťročné vzdelávacie obdobie zubného lekára SR.

V ČR je merateľná zložka sústavného vzdelávania zubných lekárov **v počte 50 kreditov** podľa Zákona č. 220/1991 Sb. a vnútro komorovým poriadkom Českej stomatologickej komory o celoživotnom vzdelávaní zubných lekárov v ČR.

Tretí rozdiel v hodnotení aktívnej účasti zubného lekára v SR a ČR na sústavnom vzdelávaní evidujeme 1 hodinu vzdelávania zubného lekára v ČR a SR rovnako - priznaním 1 kreditu s rozdielmi pri opakovaní, dĺžke viacdňových aktivít, rôznej úrovne s rozlišovaním účasti na domácej a zahraničnej vzdelávacej akcie.

Rozdielnosti sú v priznávaní kreditov za pedagogickú činnosť zubného lekára v SR maximálne 50 kreditov za celé päťročné vzdelávacie obdobie a v ČR 15 kreditov za jeden kalendárny rok (päťročného vzdelávacieho obdobia).

Rozdielnosti sú v priznávaní kreditov za výskumnú činnosť a odbornú publikáciu zubného lekára v SR a ČR. Výskumná činnosť zubného lekára v SR – za účasť na projektoch s minimálnou dĺžkou 6 mesiacov 25 kreditov, riešiteľovi medzinárodného projektu 30 kreditov. Výskumná činnosť zubného lekára v ČR doložená záznamom o účasti 20 kreditov za päťročný vzdelávacie cyklus zubného lekára.

Štvrtý rozdiel v hodnotení pasívnej účasti zubného lekára v SR a ČR na sústavnom vzdelávaní je v rozdielnosti priznávania kreditov podľa dĺžky trvania vzdelávacej akcie, jej úrovne a vyplývajúce z členstva v odborných organizáciách.

Rozdielnosti v priznávaní počtu kreditov za pasívnu účasť na vzdelávacích akciách SR a ČR sú na miestnej, okresnej, krajskej a celonárodnej úrovni s najväčším priznaním 5 kreditov za jeden deň vzdelávacej akcie v ČR a v SR 8 kreditov za jeden deň vzdelávacej akcie.

Rozdielnosti sú v priznávaní kreditov za preukázané členstvo v odbornej spoločnosti v ČR v rozsahu **1 kreditu za každý kalendárny rok**, každému zubnému lekárovi registrovanému v ČSK a odbornej stomatologickej spoločnosti v ČR, v aktuálnom hodnotiacom období existuje 9 odborných stomatologických spoločností a organizácií (Česká stomatochirurgická spoločnosť, Česká spoločnosť protetickej stomatológie, Česká ortodontická spoločnosť, Česká parodontologická spoločnosť, Česká spoločnosť pre detskú stomatológiu, Česká endodontická spoločnosť, Česká akadémia dentálnej estetiky, ProMikro – Asociácia mikroskopickej stomatológie, Spoločnosť maxilofaciálnej chirurgie).

V SR sa nepriznáva kredit za preukázané členstvo v odbornej stomatologickej spoločnosti a organizácii, v aktuálnom hodnotiacom období existujú 2 odborné stomatologické spoločnosti (Slovenská ortodontická spoločnosť a Slovenská stomatologická spoločnosť).

Rozdielnosti sú v priznávaní kreditov za odbornú stáž na akreditovanom pracovisku v SR 2 kredity za každý deň s maximálnym priznaním 30 kreditov na území SR a maximálne 7 kreditov na území iného členského štátu Európskej únie. V ČR je za odbornú stáž priznaných zubnému lekárovi 10 kreditov za každý deň.

Ako uvádza Beneš (2001, s. 61) **praktický prínos nie je jediným meradlom**, aj keď sa andragogická veda nemôže na prax a jej nároky pozerat' ako na rušivý element a zaujímať sa len o poznanie, nie o riešenie konkrétnych problémov. **Veľa závisí na rozvoji systému**

vzdelávania dospelých a na určitom stupni organizovanosti a vplyvu na verejnú mienku a to i vplyvom na vzdelávaciu a sociálnu politiku. „Dôležité je také spoločenské uznávanie nejen vzdelávání dospělých, ale i veškerého učení se dospělých“ (Beneš, 2001, s. 62).

5.4.2 Zhodnotenie výsledkov komparácie – hypotézy č. 2

Komparáciou a analýzou zverejnených informácií o účasti zubných lekárov na sústavnom vzdelávaní, evidovaných jednotlivo: na teoretických a praktických vzdelávacích akciách, organizované stavovskou organizáciou v SR (Slovenská komora zubných lekárov) v ČR (Českou stomatologickou komorou), v sledovanom vzdelávacom období 2010 až 2015 sme porovnávali zhodne evidované päťročné vzdelávacie obdobie v SR a ČR.

Druhú hypotézu v znení „Účastníci sústavného vzdelávania v SR a ČR uprednostňujú teoretické metódy vzdelávania pred praktickými metódami evidované v kreditnom systéme komory“ zhodnotíme nasledovne.

Analýzou dostupných údajov z kreditného systému v Slovenskej republike (dostupné registrovaným členom na www.skzledu.sk) a v Českej republike z Ročenky Českej stomatologickej komory (dostupné verejne na www.dent.cz), sme porovnali počet teoretických a praktických vzdelávacích akcií v sústavnom ďalšom vzdelávaní zubných lekárov za posledné ukončené vzdelávacie obdobie 2010 – 2015, uvedené v grafe č. 1 až v grafe č. 3.

V porovnaní počtu teoretických a praktických vzdelávacích akcií zubných lekárov v SR a ČR sa preukázal **väčší počet teoretických vzdelávacích akcií v porovnaní s praktickými vzdelávacími akciami počas celého sledovaného vzdelávacieho obdobia, najmä v rokoch 2010, 2011.**

Účasť zubných lekárov na teoretických vzdelávacích akciách je úmerná k počtu teoretických vzdelávacích akcií v SR a ČR, preukázané v grafe č. 4 až v grafe č. 6.

V SR je rozpätie počtu teoretických vzdelávacích akcií z celkového počtu vzdelávacích akcií v sledovanom období 2010 až 2015 v rozpätí od 85,64 percent do 90,75 percent.

V ČR je rozpätie počtu teoretických vzdelávacích akcií z celkového počtu vzdelávacích akcií v sledovanom období 2010 až 2015 v rozpätí od 89,52 percent do 90,90 percent.

5.5 Vyhodnotenie hypotéz

Stanovené dve hypotézy sme overovali komparáciou právnych dokumentov Slovenskej republiky a Českej republiky a analýzou účasti zubných lekárov na sústavnom vzdelávaní evidované v kreditnom systéme stavovskej organizácie v SR Slovenskou komorou zubných lekárov a v ČR Českou stomatologickou komorou. Porovnávali sme počet teoretických a praktických vzdelávacích akciách v sledovanom období rokov 2010 až 2015 a účasť zubných lekárov na sústavnom ďalšom vzdelávaní c SR a ČR.

Hypotéza č. 1: Kreditné vzdelávanie zubných lekárov v SR a ČR je rovnaké.

Evidencia kreditného vzdelávania zubných lekárov v SR a ČR je definovaná oprávnením stavovskej organizácie v SR Slovenskou komorou zubných lekárov na základe zákona č. 578/2004 Zúz. a v ČR Českou stomatologickou komorou zákonom č. 220/1991 Sb.

Komparáciou evidencie kreditného systému a dĺžky sledovaného vzdelávacieho obdobia zubného lekárstva v SR a ČR sa potvrdila **zhoda**.

Analýzou účasti zubných lekárov na sústavnom ďalšom vzdelávaní v SR a ČR

zadefinované legislatívne v SR ako povinné a v ČR ako dobrovoľné sa **nepotvrdila zhoda**.

Analýzou hodnotenia sústavného ďalšieho vzdelávania zubného lekára v SR a ČR uvedením rozdielneho počtu kreditov za merateľnú zložku sústavného vzdelávania v SR v počte 150 kreditov a v ČR v počte 50 kreditov sa **nepotvrdila zhoda**. V nadväznosti na analýzu aktívnej a pasívnej účasti zubných lekárov na sústavnom ďalšom vzdelávaní v SR a ČR sa potvrdzujú rozdiely v pedagogickej, vedeckej, publikačnej činnosti, sťaži zubných lekárov a v zásadnom bode, priznávaní kreditov za členstvo v odbornej spoločnosti ČR sa **nepotvrdila zhoda**.

Na základe uvedeného konštatujeme, že hypotéza č. 1 sa vo väčšine čiastkových výrokov nepotvrdila .

Hypotéza č. 2: Účastníci sústavného vzdelávania v SR a ČR uprednostňujú teoretické metódy vzdelávania pred praktickými metódami evidované v kreditnom systéme komory.

Analýzou sústavného vzdelávania zubných lekárov v SR a ČR, počtu a účasti zubných lekárov na teoretických a praktických vzdelávacích akciách evidované kreditným systémom SKZL a ČSK, v sledovanom vzdelávacom období rokov 2010 až 2015, sme zistili

prevládajúci dopyt po teoretických formách sústavného vzdelávania s väčším počtom účastníkov (zubných lekárov) v SR a ČR.

Na základe uvedeného konštatujeme, že hypotéza č. 2 sa potvrdila.

5.6. Odporúčania pre prax

Popisom, zrovnávaním a hodnotením systému sústavného ďalšieho vzdelávania zubných lekárov a ich kreditného systému synchronizovane na národnej úrovni v SR a ČR, porovnaním so zahraničnými systémami vyvodzujeme návody a odporúčania na zmenu smerujúce k efektvite a optimalizácii sústavného vzdelávania zubných lekárov:

- Legislatívne iniciovať zmeny v kreditnom systéme hodnotenia sústavného ďalšieho vzdelávania zubných lekárov v SR, znížením počtu kreditov v merateľnej zložke sústavného vzdelávania počas päťročného vzdelávacieho obdobia v Slovenskej republike zo 150 na 50 kreditov ako je uvedené v merateľnej zložke sústavného ďalšieho vzdelávania zubných lekárov počas päťročného vzdelávacieho obdobia v Českej republike.

Dôvod: Ekonomicky náročné absolvovať vysoký počet vzdelávacích aktivít v SR v pomere k ekonomickým prevádzkovým nákladom nefungujúcej ambulancie, zvyšujúce sa napätie z neuznávania zahraničných odborných vzdelávacích akcií nezodpovedajúce legislatíve SR.

- Iniciovať aktualizáciu legislatívnych noriem v SR k prijímaniu študentov na štúdium študijného odboru zubný lekár s cieľom motivovať mladých absolventov k výkonu svojej odbornej praxe na území SR a ČR.

Dôvod: Nízky počet zubných lekárov, absolventov prejavuje záujem vykonávať prax vo svojej krajine z ekonomických a profesionálnych dôvodov rastu.

- Iniciovať zlepšenie spolupráce pri zabezpečovaní materiálneho technického zabezpečenia študijného odboru zubný lekár na území SR a ČR medzi zainteresovanými stranami (zriaďovateľ univerzít, samosprávne kraje, ministerstva zdravotníctva, ministerstva školstva v SR a ČR) s cieľom zlepšiť praktickú prípravu absolventov študijného odboru zubný lekár.

Dôvod: Nedostatočná praktická skúsenosť absolventov, zubných lekárov, ktorí sú vo väčšej miere účastníkmi praktických vzdelávacích aktivít sústavného vzdelávania.

- Zlepšiť podmienky pri otváraaní si praxe mladých zubných lekárov na domácom území v SR a v ČR s cieľom motivovať mladých zubných lekárov vrátiť sa po absolvovaní odbornej praxe v zahraničí do krajiny svojho pôvodu (SR a ČR).

Dôvod: Prax zubných lekárov v minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na národných úrovniach preukazuje vysoký vekový priemer zubných lekárov ako v SR aj v ČR.

- Iniciovat' legislatívne úpravu o vzájomnom uznávaní diplomov, osvedčení a iných dokladov o formálnych kvalifikáciách s cieľom zabezpečiť dostatočné kompetencie žiadateľov o výkon povolania zubný lekár na území členských štátov Európskej únie kvalifikovanými rozdielovými skúškami a skúškou štátneho jazyka daného štátu v ktorom žiadateľ žiada vykonávať svoju odbornú prax.

Dôvod: Udržať kvalitu poskytovania zdravotnej starostlivosti v SR a ČR kvalifikovanými poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti v odbore zubný lekár. V súčasnosti prebiehajú pripomienkové konania k zdravotníckym zákonom zo strany stavovských organizácií upozorňujúc na nežiaduci vývoj pri zabezpečovaní zdravotnej starostlivosti v špecializačnom obore zubný lekár.

- Podporiť komparáciu sústavného vzdelávania lekárov – zubných lekárov v členských štátoch Európskej únie s cieľom zlepšiť kooperáciu pri odbornej stáži absolventov, ovplyvňujúca poskytovanie zdravotnej starostlivosti a udržanie minimálnej siete v krajine pôvodu absolventa – stážistu.

Dôvod: Zlepšiť materiálne technické podmienky akreditovaných pracovísk ovplyvňujúcu pedagogickú a vedeckú činnosť zubných lekárov

- V rámci sústavného ďalšieho vzdelávania zubných lekárov, evidovaného v kreditnom systéme stavovskej organizácie (ČSK a SKZL), zaradiť povinné vzdelávacie akcie podľa špecializácie, subšpecializácie a získanej certifikovanej činnosti zubného lekára s cieľom udržania si požadovanej úrovne svojej odbornej kvalifikácie v danej špecializácii zubného lekára a minimálnej siete poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v odbore zubný lekár a požadovaných špecializácii v SR a ČR.

Dôvod: V ponuke je väčšie množstvo vzdelávacích aktivít, ktoré nemusia zohľadňovať všetky špecializácie, subšpecializácie a certifikované činnosti, v ktorých sa zubní lekári, držiteľia viacerých špecializácií, musia zo zákona sústavne vzdelávať. Navrhuje sa zostaviť súbory vzdelávacích aktivít podľa typu prípadne kombinácie viacerých špecializácií pre jednotlivca označované ako sústavné vzdelávanie „na mieru“.

- Rozšíriť elektronické sústavné vzdelávanie zubných lekárov skvalitnením dostupnosti odborných domácich a zahraničných publikácií a periodík pre registrovaných členov na internetových portáloch stavovských organizácií v nadväznosti na audiodidaktické testy hodnotené kreditným systémom v SKZL a ČSK.

Dôvod: Zlepšiť elektronizáciu základných odborných publikácií z odboru zubný lekár, jednotlivých špecializácií a subšpecializácií v nadväznosti na nové publikácie s využitím v korporačných online kurzoch MOOC (massive open online courses), LMS (learning management system) vzhľadom na časovú vyťaženosť výkonu povolania a prístupnosti požadovaných informácií v rámci sústavného vzdelávania.

- Zlepšiť vzájomnú spoluprácu medzi zubnými lekármi pri zabezpečovaní sústavného vzdelávania prostredníctvom odborných organizácií s cieľom podporiť interdisciplinárnu komunikáciu spoločnými konferenčnými mítingami odborných organizácií smerom k praktickému obvodnému zubnému lekárovi a zlepšiť inovácie medicínskych liečebných postupov vzhľadom na rozširujúcu sa celosvetovú globalizáciu.

Dôvod: Vývoj špecializácií rozdeľuje zubných lekárov a prejavuje sa nízka interdisciplinárna komunikácia pri poskytovaní komplexného ošetrovania pacienta. Vzájomné odovzdávanie si informácií o trendoch a pracovných medicínskych, liečebných postupoch v nadväznosti na neustále sa meniace technológie sa prejavujú v efektívite výkonu praktického zubného lekára a personálnom manažmente zdravotného zariadenia ako na strane špecialistu tak na strane praktického zubného lekára.

- Zlepšiť ponuku vzdelávacích podujatí v sústavnom ďalšom vzdelávaní zubných lekárov a príslušnom odbore, špecializácii, subšpecializácii a v certifikovaných činnostiach na základe periodickejších analýz vzdelávacích potrieb účastníkov – zubných lekárov v SR a ČR

Dôvod: V SR sa realizuje každá vzdelávacia aktivita podľa legislatívy s odborným garantom a vypracováva sa správa supervízie o kvalite vzdelávacej akcie smerujúca k napĺňaniu sústavného vzdelávania zubného lekára s dotazníkom kvality.

V ČR je realizácia vzdelávacej aktivity bez supervízie o kvalite vzdelávacej akcie a dotazník kvality je na dobrovoľnosti účastníkov.

Spätná väzba o potrebách a dopyte zubných lekárov v sústavnom vzdelávaní nemusí zodpovedať aktuálnym požiadavkám dentálnej praxe zubného lekára.

- Inovovať evaluáciu sústavného ďalšieho vzdelávania zubných lekárov v odborných organizáciách (Slovenská stomatologická spoločnosť, Slovenská ortodontická spoločnosť, Slovenská endodontická spoločnosť, Slovenská spoločnosť pre parodontológiu a implantológiu) priznaním kreditov v SR.

Dôvod: V ČR existuje deväť odborných organizácií vyjadrujúce potrebu zubných lekárov združovať sa podľa odborných špecializácií. V SR sa z dvoch v priebehu posledného obdobia formujú ďalšie tri odborné organizácie s cieľom skvalitniť profesionálny výkon v rámci svojej špecializácie, subšpecializácie.

Odborné organizácie sú iniciátormi špecifických odborných vzdelávacích aktivít zamerané na skvalitňovanie poskytovania zdravotnej starostlivosti.

- Zlepšiť vzájomnú evaluáciu sústavného ďalšieho vzdelávania zubných lekárov v členských štátoch EÚ na základe zmluvných dohovorov medzi stavovskými organizáciami a asociáciami združujúce zubných lekárov členských štátov EÚ.

Dôvod: zlepšiť spoluprácu pri organizovaní a uznávaní si kvalifikovaných odborných vzdelávacích aktivít v rámci EU podľa kreditného systému.

- Podporiť kvalitné praktické vzdelávacie pre mladých zubných lekárov v rámci sústavného vzdelávania, prostredníctvom odborných organizácií zamerané na špecializované, odborné, viacstupňové praktické kurzy, workshopy, semináre a konferencie reflektujúce na inovácie medicínskych technológií a pracovných postupov pri zabezpečovaní kvalitnej zdravotnej starostlivosti.

Dôvod: Odborné organizácie združujú špecialistov v odbore zubný lekár a praktické vzdelávanie zvýši kvalitu praktických zubných lekárov (na pridelenom obvode vyšším samosprávnym krajom), vzájomnú interdisciplinárnu komunikáciu a spoluprácu pri riešení komplikovanejších zdravotných výkonoch.

- Podporiť sústavné vzdelávanie zostavené na mieru podľa potrieb zubného lekára v jednotlivých špecializáciách tvorbou „learning path“ zameraného na získanie konkrétnych znalostí či kompetencií podporené e-learningom, videoprednáškami a webinármi prostredníctvom stavovských organizácií v SR a ČR.

Dôvod: zlepšenie efektivity práce zubného lekára a sústavného vzdelávania.

- Podporiť mapovanie špecializácii v odbore zubné lekárstvo v rámci jednotlivých štátov Európskej únie iniciované Svetovým dentálnym parlamentom FDI v roku 2016.

Dôvod: Rôznorodosť edukačnej reality v členských štátoch EÚ vyžaduje zlepšiť spoluprácu pri globalizácii trhu, migrácii pracovnej sily a napĺňaniu kvalifikačných predpokladov a štandardov poskytovania špecializovanej zdravotnej starostlivosti v odbore zubný lekár.

ZÁVER

Komparáciou kreditného vzdelávania lekárov - zubných lekárov v Českej republike a Slovenskej republike sme v teoretickej časti analyzovali sústavné ďalšie vzdelávanie, profesijné vzdelávanie upravené legislatívnymi normami samostatne Slovenskej republiky a Českej republiky. Zadefinovaný cieľ smerujúci k prínosu nových poznatkov zameraných na riešenie problémov praxe zubných lekárov a rozvoj ďalšieho sústavného vzdelávania sme podporili dvoma hypotézami.

Hypotézu vo výrokovej forme „*kreditné vzdelávanie zubných lekárov v SR a ČR je rovnaké*“ sme overovali v samostatných kapitolách, vzdelávanie zubných lekárov v SR v prvej kapitole, kreditný systém v SR v druhej kapitole a vzdelávanie zubných lekárov s existujúcim kreditným systémom v ČR v tretej kapitole. Opisom a členením odborného, špecializačného, subšpecializačného vzdelávania a vzdelávania sa v certifikovaných činnostiach zubných lekárov sme porovnávali existujúce vzdelávajúce odbory ich dĺžku štúdia, výstupné ohodnotenia účastníkov a hodnotenie v nadväznosti na kreditný systém sústavného vzdelávania sa zubných lekárov prostredníctvom svojej stavovskej organizácie zabezpečené v spolupráci so vzdelávajúcimi inštitúciami a univerzitami..

Ukončením odborného formálneho vzdelávania druhým stupňom univerzitného typu v študijnom odbore zubný lekár v SR je zubný lekár oprávnený získanými kompetenciami samostatne vykonávať svoju prax zubného lekára vo všetkých členských krajinách EÚ implementáciou smerníc Európskej únie. Vystávajúce problémy v rozdielnom štúdiu študijného odboru zubný lekár v členských štátoch EÚ a žiadateľov o výkon odbornej praxe v odbore zubný lekár na území SR a ČR rastú. Najviac žiadateľov je pôvodom z krajín bývalého Sovietskeho zväzu a ázijských štátov.

Tlačové správy Rady európskych zubných lekárov (CED) o problémoch s uznávaním odbornej kvalifikácie žiadateľov z tretích krajín a zrealizované výsledky prieskumu na úrovni FDI – ERO (Svetovej dentálnej federácie – Európskej regionálnej organizácie) sú uvedené v štvrtej kapitole.

Publikovanými výsledkami prieskumu FDI - ERO sa hodnotí sústavné vzdelávanie zubných lekárov, hodnotiaci (kreditný) systém a účasť stavovských organizácii a asociácii na sústavnom vzdelávaní zubných lekárov na jednotlivých národných úrovniach. Výsledky týchto prieskumov preukazujú povinnosť sústavného vzdelávania sa zubných lekárov definované ako

povinné len na 56 percent z celkového počtu zúčastnených štátov. Hodnotiaci (kreditný) systém aký má Slovenská republika a Česká republika má len 27 percent z oslovených krajín. Povinné sústavné vzdelávanie zubných lekárov prevláda v Európskej únii. Tvorba študijných a vzdelávacích programov zabezpečujú európske univerzity, štátne orgány z oblasti zdravotníctva a profesionálne asociácie a stavovské organizácie zubných lekárov.

Posledné pracovné stretnutia Rady európskych zubných lekárov (CED) v roku 2016 v Prahe a konferencia FDI (Svetovej dentálnej federácie) v poľskej Pozdani potvrdzujú aktuálnosť riešiť problémy v dentálnej praxi vychádzajúce z rôznej edukačnej politiky štátov. Zástupcovia dentálnej federácie zamerali svoju činnosť a hodnotenia na **vzťahy medzi praktickými zubnými lekármi a univerzitami**, dentálny tím s problematikou **postupujúcej akademizácie** zdravotníckeho personálu, digitalizáciu pracovných postupov a zubnej techniky v ambulancii zubného lekára, **integráciu sústredenú na rozvoj spolupráce vo vzdelávaní zubných lekárov** v rámci kontinentálnych regionálnych organizácií Svetovej dentálnej federácie s vplyvom na národné úrovne.

Na základe pracovného postavenia v stavovskej organizácii sme sa zameriavali v praktickej časti na edukačnú realitu a porovnávali sme zaužívané teoretické a praktické metódy v sústavnom vzdelávaní zubných lekárov. Graficky spracované prehľady o počte vzdelávacích akcií a účasti zubných lekárov na vzdelávaní, v rámci kreditného systému v období rokov 2010 až 2015, potvrdili prevládajúcu úspešnosť klasické teoretické metódy. Napriek dopytu mladých absolventov o praktické metódy sa v grafickom prehľade nepreukázal výrazne ich záujem. Táto realita nás vedie k riešeniu problému s **vyhodnocovaním vzdelávacích aktivít**, ktoré nie sú v oboch sledovaných národnostných úrovniach rovnaké a majú rezervy v realizácii prieskumov, supervízii odborného dohľadu na vzdelávacích aktivitách zo strany organizátorov vzdelávania. Problémy s využívaním elektronického vzdelávania na internetových portáloch potvrdzujú naše zistenia o slabom prieskume pri tvorbe didaktických testov a dostupných študijných podkladov.

Evidencia kreditného vzdelávania zubných lekárov v SR a ČR je definovaná oprávnením stavovskej organizácie v SR Slovenskou komorou zubných lekárov na základe zákona č. 578/2004 Zúz. a v ČR Českou stomatologickou komorou zákonom č. 220/1991 Sb. Komparáciou evidencie kreditného systému a dĺžky sledovaného vzdelávacieho obdobia zubného lekárstva v SR a ČR sa v praktickej časti potvrdila zhoda.

Analýzou účasti zubných lekárov na sústavnom ďalšom vzdelávaní zadefinované legislatívne v SR ako povinné a v ČR ako dobrovoľné potvrdzuje rozdiel aj v evidencii hodnotenia a priznávania kreditov za vzdelávanie v jednotlivých zložkách kreditného systému.

Výrazný rozdiel v merateľnej zložke sústavného vzdelávania v SR v počte 150 kreditov a v ČR v počte 50 kreditov pôsobia na ekonomickú zaťaženosť zubných lekárov na slovenskej strane. Zvýšená potreba získať dostatočný počet kreditov účasťou na vzdelávacích aktivitách a ekonomická nečinnosť v ambulanciách vyvoláva problémy v otázkach efektivity. Rozdiely sú v hodnotení pedagogickej, vedeckej, publikačnej činnosti, sťaží zubných lekárov ale aj v zásadnom bode, priznávaní kreditov za členstvo v odbornej spoločnosti, ktoré v Slovenskej republike nie sú zohľadnené legislatívne. Aktivity zubných lekárov v ČR v odborných spoločnostiach sa stretávajú s pozitívnym hodnotením a vytvárajú príležitosti profesijného rastu špecialistov sebariadeným vzdelávaním a facilitáciou individuálneho učenia.

Hodnotenie a nadobudnuté kredity za sústavné vzdelávanie majú zubní lekári v uvedených štátoch rôzne zadané pre svoje vzdelávacie obdobie. Neplnenie si povinnosti sústavne sa vzdelávať nie je legislatívne postihované v Českej republike. V Slovenskej republike sú zákonom uvedené **sankčné poplatky za nedodržanie počtu predpísaných kreditov** pre jedno vzdelávacie obdobie. Táto sankčná metóda sa nestretá s pochopením zubných lekárov, ktorí aj tak bez legislatívne určených noriem praktizujú sústavné vzdelávanie na vzdelávacích podujatiach v zahraničí, **bez uznania kreditov** stavovskej organizácie iniciované z vlastného záujmu o odbornú problematiku. Sebariadené vzdelávanie zubných lekárov je prevládajúce v oboch národných úrovniach.

Zhrnutím potreby celostného pohľadu do procesu porozumenia kreditného vzdelávania lekárov sme uplatnili základné kroky klasického textového hermeneutického kruhu. *„Hermeneutický kruh patrí nutne k interpretaci a tedy k porozumění. Tím, že do procesu porozumění zahrnuje předpoklady, ke kterým se neustále vracíme, se nepohybujeme v kruhu, ale spíše ve spirále. Dochází ke stále lepšímu a hlubšímu porozumění předpokladum. Proto se přijíma, že hermeneutické porozumění je vždy prozatímní a podléhá neustále revizi.“*(Hendl 2005, s. 74-75).

V závere práce sme navrhli odporúčanie pre prax, ktoré by mali napomôcť riešiť rozdielne posudzovanie sústavného vzdelávania v dvoch členských štátoch Európskej únie v SR a ČR a problémy ktoré sme komparáciou zistili.

Častou otázkou na stretnutiach zubných lekárov, alebo na spoločných zasadnutia Českej stomatologickej komory a Slovenskej komory zubných lekárov, ktoré realizujú pravidelne minimálne jeden krát ročne, sa potvrdzuje záujem riešiť problémy vyvstávajúce z uznávania kvalifikácii žiadateľom z tretích krajín, ktorý majú záujem etablovať sa na území akéhokoľvek členského štátu Európskej únie z ekonomických dôvodov, napriek tomu, že neplňajú kvalifikačné podmienky. Tieto problémy stavovské organizácie riešia s kompetentnými štátnymi orgánmi.

Problematika kreditného vzdelávania zubných lekárov je veľmi rôznorodá nielen z pohľadu zabezpečenia požadovaných odborných a špecifických kompetencií pre zubného lekára prostredníctvom kreditného sústavného vzdelávania ale aj z pohľadu zabezpečenia plnenia zámerov štátnej edukačnej politiky daného štátu prostredníctvom vzdelávacích inštitúcií, zdravotných poisťovní, preventívnych programov zaradených v strategických dokumentoch celoživotného vzdelávania a trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti.

Odporúčame venovať pozornosť skvalitneniu sústavného vzdelávania v zdravotníctve a podrobiť ďalšiemu prieskumu návrhy uvedené v odporúčaniach smerujúce **k zlepšeniu kooperácie medzi jednotlivými vzdelávacími systémami na národnej úrovni a v rámci EÚ**, priamo a nepriamo ovplyvňujúce vývoj edukačnej reality sústavného a ďalšieho profesijného vzdelávania lekárov v poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

Zoznam použitých českých zdrojov

BAREŠOVÁ, A. *E-LEARNING ve vzdělávání dospělých*. Praha: VOX, 2011. ISBN 978-80-87480-00-7.

BARTÁK, J. *Moderní strategie řízení lidí v procesu změn*. 1. vyd. Praha: VŠ J.A. Komenského, 2004. ISBN neuvedeno.

BARTÁK, J. *Profesní vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2007. ISBN 978-80-86723-34-1.

BARTOŇKOVÁ, H., D. ŠIMEK. *Andragogika*. 1. vyd. Olomouc 2002. ISBN neuvedené.

BENEŠ, M. *Andragogika filozofie – věda*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001. ISBN 80-86432-03-3.

BENEŠ, M. *Andragogika teoretické základy*. 2.vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2005. ISBN 80-86432-23-8.

BENEŠ, M. *Andragogika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2580-2.

DRAPELA, J. V. *Přehled teorií osobnosti*. Praha: Portál, 2011. ISBN 80-7178-766-3.

GIGALOVÁ, V. a kol. *Dospělý jedinec v hypermoderní společnosti*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4809-1.

HALBERŠTÁT, L. *Organizační chování*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2005. ISBN 80-86723-11-9.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-4040-2.

HLADÍLEK, M. *Úvod do didaktiky*. 1. vyd. Praha: VŠ J. A. Komenského, 2004. ISBN 80-86723-07-0.

KAPOUNOVÁ, J. *Přístupy k evaluaci eLearningu*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2012. ISBN 978-80-746-121-3.

KOCIANOVÁ, R. *Personální řízení, teoretická východiska a vývoj*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2004. ISBN 80-86432-97-7.

KOHOUT, K. *Základy obecné pedagogiky*. 1. vyd. Praha: VŠ J. A. Komenského, 2002. ISBN 80-7048-043-2.

MACH, J. a kol. *Univerzita medicínského práva*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-5113-9.

- MUSIL, J. *Úvod do sociální a masové komunikace*. Praha: VŠ J. A. Komenského, 2004. ISBN 978-80-86723-44-0.
- MUŽÍK, J. *Androdidaktika*. 2. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-7357-045-9.
- MUŽÍK, J. *Edukace řídicích dovedností*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. ISBN 978-80-7357-341-6.
- MUŽÍK, J. *Řízení vzdělávacího procesu. Andragogická didaktika*. Praha. Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-581-6.
- MUŽÍK, J. *Profesní vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-738-4.
- PALÁN, Z. *Výkladový slovník. Lidské zdroje*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0950-7.
- PALÁN, Z. *Profesní vzdělávání 2002*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 2003. ISBN 80-86284-29-8.
- PALÁN, Z., T. LANGER. *Základy andragogiky*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2008. ISBN 978-80-86723-58-7
- PLAMÍNEK, J. *Vzdělávání dospělých*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3235-0.
- PRUCHA, J. *Andragogický výzkum*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-5232-7.
- PRUCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-290-4.
- PRUCHA, J. a J. VETIŠKA. *Andragogický slovník*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3960-1.
- ROHLÍKOVÁ, L., J. VEJVODOVÁ. *Vyučovací metody na vysoké škole*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4152-9.
- ŠAMONIL, V. *Úvod do studia personalistiky*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2003. ISBN 80-86723-02-X.
- TRPIŠOVSKÁ, D., M. VACÍNOVÁ. *Sociální psychologie*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2007. ISBN 978-80-86723-30-3.
- TURECKIOVÁ, M. *Organizační chování*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2009. ISBN 978-80-86723-66-2.
- VETEŠKA, J. *Přehled andragogiky, Úvod do studia vzdělávání a učení se dospělých*. 1. vyd. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1026-9.

VETEŠKA, J. *Kompetence ve vzdělávání dospělých, Pedagogické, andragogické a sociální aspekty*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2010. ISBN 978-80-86723-98-3.

VETEŠKA, J. a kol. *Teorie a praxe kompetenčního přístupu ve vzdělávání*. 1. vyd. Praha: EDUCA Service, 2011. ISBN 978-80-87306-09-3.

VETEŠKA, J., T. VACÍNOVÁ a kol. *Aktuální otázky vzdělávání dospělých, Andragogika na prahu 21. století*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2011. ISBN 978-80-7452-012-9.

ZLÁMALOVÁ, H. *Distanční vzdělávání a eLearning*. 1. vyd. Praha: UJAK, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3.

Zoznam použitých zahraničných zdrojov

DIANIŠKOVÁ, S. *CED Tlačová správa, 28. máj 2013: Kontinuálny profesijný rozvoj zubných lekárov*. In: *Zubný lekár*. 2013, roč. 20, č. 6, s. 4. ISSN 1335-9223.

DIANIŠKOVÁ, S. *FDI kongres v Poľsku*. In: *Zubný lekár*. 2016, roč. 23, č. 5, s. 19. ISSN 1335-9223.

GRAUS, V. *Správa výboru pre vzdelávanie SKZL*. In: *Zubný lekár*. 2016, roč. 23, č. 6, s. 19. ISSN 1335-9223.

HATÁR, C. *Sociálna andragogika, Kapitoly z teórie a metodiky sociálno-edukačnej starostlivosti o dospelých*. 1. vyd. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2012. ISBN 978-80-558-0037-0.

HOTÁR, V. S., P. PAŠKA, P. PERHÁCS, J. et al. *Výchova a vzdelávanie dospelých – Andragogika. Terminologický a výkladový slovník*. Bratislava: SPN, 2000. ISBN 80-08-02814-9.

KLÍMOVÁ, I. *Postgraduálne vzdelávanie v ortodoncii*. In: *Lekárske listy*. 2016, č. 14, s. 3. ISSN 1336-4871.

MATULČÍK, J. *Teórie výchovy a vzdelávania dospelých v zahraničí*. 1. vyd. Bratislava: Gerlach Print, 2004. ISBN 80-89142-02-8.

MARKOVSKÁ, N. *Uznávanie vzdelania žiadateľov z tretích krajín: Vzdelaní či nevzdelaní? Rozhoduje úradník*. In: *Zubný lekár*. 2013, roč. 20, č. 11, s. 4-8. ISSN 1335-9223.

PETLÁK, E. a kol. *Kapitoly zo súčasnej didaktiky*. 1. vyd. Bratislava: IRIS, 2005. ISBN 80-89018-89-0.

PORUBSKÁ, G., C. HATÁR. *Kapitoly z andragogiky pre pomáhajúce profesie*. 1. vyd. Nitra: PF Univerzita Konštantína Filozofa, 2009. ISBN 978-80-8094-597-8.

PRUSÁKOVÁ, V. *Základy andragogiky*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2005. ISBN 80-89142-05-2.

SIROTOVÁ, M. *Vyučovacie metódy v práci vysokoškolského učiteľa*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2010. ISBN 978-80-8105-201-9.

ZAŤKOVÁ, T. *Úvod do vysokoškolskej pedagogiky*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2014. ISBN 978-80-8105-611-6.

Zoznam použitých internetových zdrojov

ČESKÁ STOMATOLOGICKÁ KOMORA. *Organizační řád České stomatologické komory* [online]. © 2015 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: http://www.dent.cz/detail-text.php?id_strana=2&id_text=828#rcvzl.

ČESKÁ REPUBLIKA: Vyhláška Ministerstva zdravotníctva č. 185/2009 Sb. zo dňa 17. 6. 2009 o oborech špecializačného vzdelávania lekárov, zubných lekárov a farmaceutov a oboroch certifikovaných kurzov. In: *Sbírka zákonu České republiky*. 2009. čiastka 56
Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-185>.

ČESKÁ REPUBLIKA: Vyhláška Ministerstva zdravotníctva č. 233/2008 Sb. zo dňa 30. 6. 2008 o oborech špecializačného vzdelávania lekáru, zubných lekáru a farmaceutu. In: *Sbírka zákonu České republiky*. 2008. čiastka 75. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/info/sb08233>

ČESKÁ REPUBLIKA: Zákon č. 189/2008 Sb. zo dňa 24. 4. 2008 o uznávaní odbornej kvalifikácie a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonu České republiky*. 2008. čiastka 59. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-189#cast1>.

ČESKÁ REPUBLIKA: Zákon č. 220/1991 Sb. zo dňa 8. 5. 1991 o Českej lekárskej komore, Českej stomatologickej komore a Českej lekárskej komore. In: *Sbírka zákonu České republiky*. 1991. čiastka 44. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-220>.

EUR-Lex. *Smernica 2005/36/ES* zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií [online]. © 2016 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/search.html?qid=1457476039928&text=uznavanie%20odbornych%20kvalifikacii&scope=EURLEX&type=quick&lang=sk>.

FEDERATION DENTAIRE INTERNATIONALE. *Regionálne organizácie*. [online]. © 2015 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.fdiworldental.org/home.aspx>,
<http://www.fdiworldental.org/members/members-directory/regional-organizations.aspx>

PORTÁL VYSOKÝCH ŠKOL. SK. *Študijný program zubné lekárstvo* [online]. © 16. 9. 2015 [cit. 2016-02-22]. Dostupné: <http://www.portalvs.sk/sk/studijny-program/zubne-lekarstvo2>.

PORTAL JOBS. CZ. *Vysoké školy stomatológie* [online]. © 1996-2016 [cit. 2016-02-22]. Dostupné: <http://www.jobs.cz/vysoke-skoly/v/medicina-a-farmacie/stomatologie/>.

SLOVENSKA KOMORA ZUBNÝCH LEKÁROV. *Z-kredit* [online]. © 16. 9. 2015 [cit. 2016-02-22]. Dostupné pre registrovaných členov: <https://skzledu.sk/login.php>

SLOVENSKÁ KOMORA ZUBNÝCH LEKÁROV. *Úplne znenie Štatútu SKZL* [online]. © 16. 9. 2015 [cit. 2016-02-22]. Dostupné: <http://www.skzl.sk/o-komore/predpisy-komory>.

SLOVENSKÁ KOMORA ZUBNÝCH LEKÁROV. *Sústavné vzdelávanie v Európe* [online]. © 12. 2. 2015 [cit. 2016-02-22]. Dostupné: <http://www.skzl.sk/o-komore/materialy/2790-sustavne-vzdelavanie-v-europe>.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA: Ministerstvo zdravotníctva. MZ: *Príprava na výkon povolania* [online]. © 25. 3. 2011 [cit. 2016-02-25]. Dostupné: <http://www.health.gov.sk/?priprava-na-vykon-povolania-1>.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA: Nariadenie vlády č. 296/2010 Zúz. zo dňa 9. júna 2010 o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností. In: *Zbierka zákonov, Slovenská republika*. 2010, čiastka 112, s. 2362-2411 Dostupné z: https://www.fmed.uniba.sk/fileadmin/lf/studium/Specializacne/296_2010.pdf.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA: Nariadenie vlády č. 379/2015 Zúz. zo dňa 9. decembra 2015 ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Zúz. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov. In: *Zbierka zákonov, Slovenská republika*. 2015, čiastka 104, s. 4006-4011. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-379>.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA: Nariadenie vlády č. 743/2004 Zúz. zo dňa 15. decembra 2004 o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností. In: *Zbierka zákonov, Slovenská republika*. 2004, čiastka 303, s. 7125-7141. Dostupné z: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/04-z743%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/04-z743%20(1).pdf).

SLOVENSKA REPUBLIKA: Vyhláška Ministerstva zdravotníctva č. 114/2007 Zúz. zo dňa 23. februára 2007 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. In: *Zbierka zákonov, Slovenská republika*. 2007, čiastka 62, s. 765-766. Dostupné z: http://www.lf.upjs.sk/studium/specializacne/07_z114.pdf.

SLOVENSKA REPUBLIKA: Vyhláška Ministerstva zdravotníctva č. 187/2006 Zúz. zo dňa 24. februára 2006 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. In: *Zbierka zákonov, Slovenská republika*. 2006, čiastka 69, s. 1152-1155. Dostupné z: [file/C:/Users/Admin/Downloads/06-z187%20\(4\).pdf](file/C:/Users/Admin/Downloads/06-z187%20(4).pdf).

SLOVENSKÁ REPUBLIKA: Vyhláška Ministerstva zdravotníctva č. 366/2005 Zúz. zo dňa 24. júna 2005 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. In: *Zbierka zákonov, Slovenská republika*. 2005, čiastka 156, s. 3742-3748. Dostupné z: http://www.sso.sk/data/366_2005.pdf.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA: Zákon č. 578/2004 Zúz. zo dňa 21. októbra 2004 o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Zbierka zákonov, Slovenska republika*. 2004, čiastka 245, s. 2682-5754. Dostupné z: http://www.zbierka.sk/sk/predpisy/zakon-578-2004-z-z.p-8186.html?aspi_hash=NTc4LzIwMDQgWi56Lg.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA: Zákon č. 131/2002 Zúz. zo dňa 21. februára 2002 o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Zbierka zákonov, Slovenská republika*. 2002, čiastka 58, s. 1462-1510. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-131#p45>.

SLOVENSKÁ ZDRAVOTNÍCKA UNIVERZITA. *O univerzite*. [online]. © 2010 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.szu.sk/index.php?id=70>.

ZOZNAM ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ. *Absolventi zubného lekárstva v roku 2009 skončia s titulom MDDr.* [online]. © 2008-2015 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <https://www.zzz.sk/clanok/4331-absolventi-zubneho-lekarstva-v-roku-2009-skoncia-s-titulom-mddr>.

ZOZNAM SKRATIEK

- CED - Council of European Dentists
Rada Európskych zubných lekárov
- ČSK - Česká stomatologická komora
- EU - Európska únia
- EHS - Európske hospodárske spoločenstvo
- ESREA - European Society for Research on the Education of Adults
Európska spoločnosť pre výskum výchovy a vzdelávania dospelých
- FDI - Fédération Dentaire Internationale - World Dental Federation
Svetová dentálna federácia
- FDI – ERO - Fédération Dentaire Internationale - World Dental Federation
European Regional Organization
Svetová dentálna federácia - Európska regionálna organizácia
- ISCAE - International Society for Comparative Adult Education
Medzinárodná spoločnosť pre komparatívne vzdelávanie dospelých
- MZ SR - Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
- MV SR - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
- NV SR - Nariadenie vlády Slovenskej republiky
- SKZL - Slovenská komora zubných lekárov
- SPAM - Slovenská postgraduálna akadémia medicíny
- SZU - Slovenská zdravotnícka univerzita

ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV

Zoznam grafov

Graf 1: Počet vzdelávacích akcií v SR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015	60
Graf 2: Počet vzdelávacích akcií v ČR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015.....	61
Graf 3: Porovnanie počtu vzdelávacích akcií v SR a ČR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015	62
Graf 4: Porovnanie počtu účastníkov na vzdelávaní v SR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015	64
Graf 5: Porovnanie počtu účastníkov na vzdelávaní v ČR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015	65
Graf 6: Porovnanie počtu účastníkov na vzdelávaní v SR a ČR za vzdelávacie obdobie zubných lekárov v rokoch 2010 – 2015	66

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha A - Hodnotenie sústavného vzdelávania v SR.....	I
--	----------

Príloha A – Hodnotenie sústavného vzdelávania

Tabuľka 1: Hodnotenie špecializačného štúdia

CELKOVÝ POČET KREDITOV									
Špecializačné štúdium v trvaní	Lekár	Zubný lekár	Farmaceut	Sestra	Pôrodná asistentka	Laborant	Asistent	Technik	Iný zdravotnícky Pracovník
5 rokov	250	250	100	–	–	–	–	–	100
4 roky	200	200	80	–	–	–	–	–	80
3 roky	150	150	60	–	–	–	–	–	60
2 roky	–	–	40	40	40	40	40	40	40
1 rok	–	–	20	20	20	20	20	20	20

Zdroj: Vyhláška MZ SR č.187/2006 Z.z., príloha 1

Tabuľka 2: Hodnotenie certifikačnej prípravy

CELKOVÝ POČET KREDITOV									
Certifikačná príprava v trvaní	Lekár	Zubný lekár	Farmaceut	Sestra	Pôrodná asistentka	Laborant	Asistent	Technik	Iný zdravotnícky Pracovník
4 roky	–	–	–	–	–	–	–	–	80
3 roky	150	150	60	–	–	–	–	–	60
2 roky	100	100	40	40	–	40	40	–	40
1 rok	50	50	20	20	20	20	20	20	20
1 semester	25	25	10	10	10	10	10	10	10
3 mesiace	20	20	8	8	8	8	8	8	8

Zdroj: Vyhláška MZ SR č.187/2006 Z.z., príloha 1

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Kvetoslava Sládkovičová

Odbor: Andragogika

Forma štúdia: kombinované štúdium

Názov práce: Kreditné vzdelávanie lekárov – zubných lekárov v ČR a SR

Rok: 2017

Počet strán textu bez príloh: 72

Celkový počet strán príloh: 1

Počet titulov českých použitých zdrojov: 37

Počet titulov zahraničných použitých zdrojov: 13

Počet internetových zdrojov: 23

Vedúci práce: PhDr. Jaroslav Sámela, Ph.D.